

Brot
für die Welt

მუნიციპალიტეტების მიერ
ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხებზე
კრევენციული ღონისძიებების განხორციელების
ეფექტიანობის შეფასება

ცნობიერების
ამაღლება

საჭიროებების
კვლევა

განათლება

კოორდინაცია

გენდერული
კოლიტივა

ივლისი 2023

რისკ-ჯგუფების
იდენტიფიცირება

მხარდაჭერის
სერვისები

თანამშრომლობა

ეკონომიკური
ბაძლიერება

გენდერული
თანასწორობა

ინფორმირება

მუნიციპალიტეტების მიერ
ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხებზე
პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების
ეფექტიანობის შეფასება

2023

პუბლიკაცია მომზადდა საერთაშორისო ორგანიზაციის

Brot für die Welt (პური მსოფლიოსთვის)

ფინანსური მხარდაჭერით

პუბლიკაციაში გამოთქმული მოსაზრებები, შესაძლოა,
არ გამოხატავდეს დონორი ორგანიზაციის მოსაზრებებს

ს ა რ ჩ ე ვ ი

მოკლე შეჯამება.....	5
მეთოდოლოგია.....	10
1. შესავალი	10
2. საერთაშორისო კარგი პრაქტიკის მაგალითები.....	12
3. სამართლებრივი ჩარჩო	15
3.1. საერთაშორისო კანონმდებლობა და სტანდარტები.....	15
3.2. ევროპის საბჭოს GREVIO-ს ანგარიში საქართველოს მიერ სტამბოლის კონვენციის შესრულებაზე	16
3.3. ეროვნული კანონმდებლობა და სტანდარტები	18
3.4. მუნიციპალურ ნორმატიულ აქტებში ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე პრევენციული ინსტრუმენტები.....	22
3.4.1. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი.....	24
3.4.2. ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი	27
3.4.3. სენაკის მუნიციპალიტეტი	31
3.4.4. ბაღდათის მუნიციპალიტეტი	33
3.4.5. ვანის მუნიციპალიტეტი.....	36
3.4.6. ტყიბულის მუნიციპალიტეტი.....	37
3.4.7. ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	40
3.4.8. თერჯოლის მუნიციპალიტეტი.....	41
3.4.9. სამტრედიის მუნიციპალიტეტი.....	42
3.4.10. წალენჯიხის მუნიციპალიტეტი	44
4. თვისებრივი კვლევის ძირითადი მიგნებები	46
4.1. ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობის გამომწვევი მიზეზები	46
4.2. ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის პრევენციაზე მიმართული პროგრამები და ღონისძიებები - მათი განხორციელება და არსებული გამოწვევები.....	47

4.3. ძალადობის მსხვერპლების მიერ მუნიციპალური მომსახურების მისაღებად განვლილი გზა	57
4.4. პრევენციული ღონისძიებები სასწავლო დაწესებულებებში.....	59
4.5. ძალადობის აღმოფხვრის მიმართულებით სხვადასხვა უწყებასთან/ორგანიზაციასთან თანამშრომლობა	62
4.6. ცნობიერების ამაღლება და კომპეტენციის ზრდა ოჯახში ძალადობის საკითხებზე	66
4.7. ძალადობის მსხვერპლის იდენტიფიცირება და რეაგირების სტრატეგიები.....	68
4.8. ძალადობის მსხვერპლის/კრიზისული ოჯახის იდენტიფიცირებისას წარმოქმნილი პრობლემები	71
4.8. ოჯახში ძალადობის პრევენციისთვის კოორდინირებული მუშაობა	73
4.10. ძალადობის მსხვერპლი ქალების მხარდაჭერის/დახმარების ყველაზე ეფექტიანი მუნიციპალური პროგრამები - არსებული გამოწვევები.....	75
4.11. თვითმმართველობების მიერ ორგანიზებული საინფორმაციო შეხვედრები	80
4.12. ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის თავიდან ასაცილებელი/პრევენციული ღონისძიებები - სხვადასხვა პროფესიული ჯგუფის ჩართულობის მნიშვნელობა	81
5. დასკვნა და რეკომენდაციები	84
ბიბლიოგრაფია.....	91

მოკლე შეჯამება

ქალთა ფონდმა „სოხუმმა“ Brot für die Welt-ის მხარდაჭერილი პროექტის „ქალთა უფლებების გაძლიერება დასავლეთ საქართველოში“ ფარგლებში შეისწავლა და შეაფასა ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მუნიციპალიტეტების მიერ პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების ეფექტიანობა და ადგილებზე მოქმედი რეფერალური მექანიზმის სუბიექტებთან მათი თანამშრომლობის ხარისხი. კვლევა ჩატარდა თვისებრივი მეთოდების გამოყენებით (9 ფოკუს-ჯგუფი; 45 ჩალრმავებული ინტერვიუ).

ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან და ეფექტიან საშუალებას ადგილობრივ დონეზე პრევენციასა და დროულ რეაგირებაზე ორიენტირებული პოლიტიკის შემუშავება წარმოადგენს. „ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის შესახებ“ ევროპის საბჭოს კონვენციის რატიფიცირება მოითხოვს ხელმომწერი სახელმწიფოებისგან პრევენციის მიმართულებით ქმედით ნაბიჯებს, რაც ქალებისა და გოგონების ძალადობის მიმართ საზოგადოების დამოკიდებულების ფუნდამენტურ ცვლილებებს, გენდერული სტერეოტიპების მსხვრევას და ცნობიერების ამაღლებას გულისხმობს, მათ შორის, მუნიციპალურ დონეზე. 2022 წლის 22 ნოემბერს „გრევიო“-მ (ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ მიმართულ ქმედებებზე მომუშავე ექსპერტთა ჯგუფი) საქართველოს ხელისუფლების მიერ სტამბოლის კონვენციის შესრულების შესახებ საბაზისო შეფასების ანგარიში გამოაქვეყნა, სადაც მნიშვნელოვანი ყურადღება ეთმობა პრევენციული მექანიზმების გაძლიერებას. „ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ“ საქართველოს კანონში შესული ცვლილებების თანახმად, რომელიც 2023 წლის 1 ივლისიდან ამოქმედდება - ცალკე გამოიყო მუნიციპალური ორგანოების როლი პრევენციული ღონისძიებების განსახორციელებლად.

სამაგიდე კვლევის ფარგლებში შესწავლილ იქნა სამიზნე მუნიციპალიტეტების გენდერული თანასწორობის საბჭოს 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმები, ბიუჯეტები და სხვა პოლიტიკის დოკუმენტები, რაც ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთასა და პრევენციას უკავშირდება.

თვისებრივმა კვლევამ გამოავლინა ქალთა მიმართ ძალადობის გამომწვევი 4 ძირითადი ურთიერთდაკავშირებული მიზეზი: განათლების და ინფორმირების დაბალი დონე; დაბალი ეკონომიკური შესაძლებლობა/უმუშევრობა (მატერიალური დეპრივაცია); ნივთიერებაზე/აზარტულ თამაშებზე დამოკიდებულება; სოციო-კულტურული გარემო (გაბატონებული სტერეოტიპების გავლენა).

კვლევის ფარგლებში გამოიკვეთა, რომ მუნიციპალურ პროგრამებში პრაქტიკულად არ გვხვდება ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციაზე და დაცვაზე მიმართული ღონისძიებები და სერვისები. ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებს უნევთ ამა თუ იმ მოწყვლად ჯგუფზე გათვლილი პროგრამა „მოარგონ“ ძალადობის მსხვერპლს.

არსებული ერთჯერადი დახმარება არ არის საკმარისი მსხვერპლის გასაძლიერებლად (მათ შორის არც თანხის ოდენობა). მიუხედავად იმისა, რომ ცალკეულ მუნიციპალიტეტში თანდათან იკვეთება გრძელვადიან შედეგზე ორიენტირებული პროგრამები, მაგ.: სოფლის მეურნეობის, ხელობის შესწავლის და ინვენტარის ყიდვის, დასაქმების ხელშეწყობის პროგრამები, მათ შესახებ ინფორმაციას ხშირ შემთხვევაში ბენეფიციარები/პოტენციური ბენეფიციარები არ ფლობენ.

პროგრამები აქვთ არასამთავრობო ორგანიზაციებსაც, რომლებიც ცდილობენ ცალკეულ მუნიციპალიტეტთან ძალისხმევის გაერთიანებას და კოორდინირებულ მუშაობას, თუმცა მსგავსი თანამშრომლობის პრაქტიკა ფრაგმენტულია, ხოლო მასშტაბები - არასაკმარისი.

მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს ადგილებზე კვალიფიციური კადრის ნაკლებობა - მაგ.: სოც. მუშაკის და ფსიქოლოგის ან მათი ხელმისაწვდომობა/გეოგრაფიული სიმორე.

სასწავლო დაწესებულებებში ძალადობრივ ფაქტებზე რეაგირების მეთოდი მდგომარეობის სირთულის მიხედვით განისაზღვრება, - რიგ შემთხვევებში მაგ.: დამრიგებლის ან მანდატურის ჩარევით, ხოლო უკიდურეს შემთხვევაში ერთვება საპატრულო პოლიცია. სასწავლო დაწესებულებები ნაკლებად/თითქმის არ თანამშრომლობენ მუნიციპალიტეტებთან, არასაკმარისია სოციალური მუშაკის და ფსიქოლოგის ჩართულობა. ცალკეულ სკოლებში მიმდინარეობს მშობლების ტრენინგ-პროგრამა, სადაც მშობლებს მიეწოდება ბავშვის განვითარების ეტაპების და ამ ეტაპისთვის მშობლის შესაბამისი ქცევის შესახებ ინფორმაცია. მიუხედავად იმისა, რომ ცალკეული მუნიციპალიტეტის მიერ ტარდება საინფორმაციო კამპანია ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობის შესახებ ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით და ოჯახში ძალადობის საქმეში მუნიციპალიტეტების როლისა და ადგილობრივ დონეზე არსებული მომსახურებების შესახებ, სკოლის წარმომადგენლების რეაგირება არ არის ყოველთვის შესაბამისი და ბავშვზე ოჯახში ძალადობის ფაქტის გამოვლენისას, ძირითადად, ოჯახში მისვლით შემოიფარგლება. არის ცალკეული შემთხვევები, როდესაც მასწავლებელი მიმართავს სოციალურ მუშაკს ან პოლიციას შესაბამისი რეაგირებისთვის, თუმცა აღნიშნული უფრო გამონაკლისია, ვიდრე გავრცელებული პრაქტიკა. ძალადობის შემთხვევებზე რეაგირების ძირითად დოკუმენტს სკოლისთვის წარმოადგენს - განათლების სამინისტროს მიერ მიწოდებული ინსტრუქცია, სადაც ასახულია რეფერირების წესი.

სკოლამდელი დაწესებულების შემთხვევაშიც იკვეთება სუსტი კომუნიკაცია და კოორდინაცია მუნიციპალურ დონეზე მოქმედ ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილებებთან (შემდგომში - ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება); ოჯახში

ძალადობის საკითხებზე აღმზრდელებისა და პერსონალის ინფორმირებულობის სიმწირე, განსაკუთრებით ძალადობის გამოვლენის და მასზე შესაბამისი რეაგირების თვალსაზრისით; მათი ცნობიერების ამაღლების და ტრენინგ-სემინარებში ჩართვის აუცილებლობა.

ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს **პირველადი ჯანდაცვის რგოლთან კომუნიკაციის პრობლემა და მათი დაბალი ინფორმირებულობის დონე**. ცნობიერების დაბალი დონე წარმოშობს სირთულეებს, როგორც ბენეფიციარებთან კომუნიკაციისას, ასევე ძალადობის შემთხვევებზე რეაგირების თვალსაზრისით.

მკაფიოდ იკვეთება ოჯახში ძალადობასთან დაკავშირებული **პრევენციული ღონისძიებების ბარიერები**, კერძოდ: ერთიანი სტატისტიკის არარსებობა, ძალადობის არსებულ ფაქტზე მეტად ორიენტირება და არა პრევენციულ ღონისძიებებზე (რაც აისახება მუნიციპალურ ბიუჯეტში და პროგრამების დაფინანსებაში). ასევე მკაფიოა სტერეოტიპების გავლენა არა მხოლოდ ბენეფიციარების, არამედ მუნიციპალიტეტების, სხვადასხვა უწყების წარმომადგენლების ნაწილზე, რომლის შედეგია საკუთარი ფუნქციების გაცნობიერების სირთულე/გაუცნობიერებლობა.

გარდა ამისა, პრობლემას წარმოადგენს ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის მიმართულებით დანერგილი მუნიციპალური პროგრამების და სერვისების მიმართ ბენეფიციარების დაბალი ინფორმირებულობა და დაბალი ხელმისაწვდომობა. გამოწვევაა ასევე, ძალადობის მსხვერპლის სპეციფიკურ საჭიროებებზე მორგებული სერვისების და გრძელვადიან ეფექტზე ორიენტირებული პროგრამების სიმცირე. აღსანიშნავია, რომ კვლევაში ჩართულმა რესპონდენტთა ნაწილმა დაასახელა ისეთი მუნიციპალური პროგრამები, რომლებიც პოზიტიურ გავლენას ახდენს მონყვლადი ოჯახების ცხოვრებაზე და ხელს უწყობს ოჯახში ძალადობის პრევენციას და მის წინააღმდეგ ეფექტიან ბრძოლას. მაგ.: ბავშვიანი მონყვლადი ოჯახების გაძლიერების და ოჯახების ეკონომიკური და ფსიქოსოციალური მხარდაჭერის პროგრამები, ძალადობის მსხვერპლი ქალების საცხოვრისით უზრუნველყოფის პროგრამები, ჯანდაცვის სერვისის მისაღებად ან/და ბავშვების შემოქმედებით წრეებზე ჩართულობის უზრუნველსაყოფად ტრანსპორტის დაფინანსება, მონყვლადი ოჯახებისთვის უფასო სასაბინოებში ერთჯერადი კვებით უზრუნველყოფა და ა.შ.

მართალია, აღნიშნული მუნიციპალური პროგრამების ბენეფიციარები მიუთითებენ, რომ შესაბამის პროგრამებში ჩართვამ მათი ცხოვრება უკეთესობისკენ შეცვალა და მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს ოჯახში ძალადობის პრევენციას, თუმცა აქვე აფიქსირებენ, რომ აუცილებელია პროგრამების გამრავალფეროვნება და ქალთა სოციალურ-ეკონომიკური გაძლიერების პროგრამების მეტად დანერგვა, რაც ხელს შეუწყობს ძალადობის მსხვერპლი ქალის მიერ ძალადობრივი გარემოდან თავის დაღწევას და დამოუკიდებელი, ღირსეული ცხოვრების უზრუნველყოფას.

რეკომენდაციები მიემართება ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებსა და სახელმწიფო უწყებებს:

მუნიციპალიტეტებს - კოორდინაციის და თანამშრომლობის გაღრმავება რელევანტურ რეფერალური მექანიზმის სუბიექტებთან; მერის წარმომადგენლების, ქალთა ოთახების, ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილებების როლის გაძლიერება ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის პრევენციის საქმეში, შესაბამისი ფუნქციების, სოც. მუშაკის/ფსიქოლოგის კვალიფიციური კადრების მოზიდვა; გენდერული თანასწორობის, ქალთა მიმართ ძალადობის და ადგილობრივ პოლიტიკაში გენდერული მიწისტიმინგის საკითხებზე ტრენინგების საჭიროება; აუთსორსინგის პრაქტიკის გამოყენება/გაფართოება; საინფორმაციო და ცნობიერების ამაღლების კამპანიების ორგანიზება; მონყვლადი/ძალადობის მსხვერპლი ქალების მხარდაჭერის გრძელვადიანი პროგრამების დანერგვა, სასწავლო დანესებულებებთან თანამშრომლობის გაძლიერება და ა.შ.

პარლამენტის გენდერული თანასწორობის მუდმივმოქმედ საპარლამენტო საბჭოს - საქართველოში ქალებისა და გოგონების მიმართ ძალადობის აღმოფხვრისა და პრევენციისთვის, შესაბამისი უწყებების მიერ მიღებული ზომების მონიტორინგის უზრუნველყოფა, როგორც ეროვნულ, ასევე ადგილობრივ დონეზე; საქართველოს მთავრობის მიერ მინოდებული მხარდაჭერის პროგრამების მაქსიმალური შესაბამისობის უზრუნველყოფა ოჯახში ძალადობის მსხვერპლ ქალთა სპეციფიკურ საჭიროებებთან; ადგილობრივ დონეზე გენდერული თანასწორობის, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე უწყებათაშორისი კომისიების ინსტიტუციონალიზაციის ხელშეწყობა; მუნიციპალურ დონეზე დასაქმებული პირების გენდერული თანასწორობის და ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე ცნობიერებისა და კომპეტენციის ამაღლების ხელშეწყობა და მათი კვალიფიკაციისა და გენდერული მგრძობელობის პერიოდული მონიტორინგი და შეფასების უზრუნველყოფა; გენდერული გავლენის შეფასების (GIA) ლოკალიზება და ადგილობრივ პოლიტიკაში დანერგვის უზრუნველყოფა, გენდერზე პასუხისმგებელ პირთა GIA-ს მეთოდოლოგიის გაცნობა და გადამზადების შესაბამისი სასწავლო კურსის გავლის ხელშეწყობა; სპეციალური სამუშაო ჯგუფის ჩამოყალიბების უზრუნველყოფა, რომელიც კრიტიკულად გააანალიზებს ქალთა მიმართ ძალადობის/ოჯახში ძალადობის პრევენციის არსებულ სისტემას და გამოიმუშავებს შესაბამის რეკომენდაციებს.

გენდერული თანასწორობის, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე უწყებათაშორის კომისიას - მუნიციპალურ დონეზე უწყებათაშორისი თანამშრომლობის, კოორდინირებული მუშაობის და ადგილობრივი უწყებათაშორისი კომისიების ინსტიტუციონალიზაციის ხელშეწყობა; ეროვნული რეფერალური მექანიზმის დოკუმენტის დროული დამტკიცება; ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის აღმოფხვრის მიზნით, ყველა შესაბამის ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში მეტი პრევენციული მექანიზმის ინტეგრირება; ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ საკითხების განხილვის პროცესში არასამთავრობო სექტორთან და მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლებთან თანამშრომლობის გაინტენსიურება; ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის ყველა ფორმის პრევენციისა და აღკვეთისკენ მიმართული ღონისძიებების და

სერვისების შეფასების და მონიტორინგის ჯეროვანი განხორციელება და გამოვლენილი მიგნებების საფუძველზე არსებული პრაქტიკის გაუმჯობესების ხელშეწყობა.

დეენილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს - სოციალური მუშაკების რაოდენობის გაზრდა, მათი გადამზადება და სპეციალიზაციის განსაზღვრა ოჯახში ძალადობის საქმეებზე; სოციალური მუშაკების როლის გაზრდა ოჯახში ძალადობის ფაქტების იდენტიფიცირების და პრევენციული ღონისძიებების გატარების მიმართულებით; სამედიცინო პერსონალის ცნობიერების და ინფორმირებულობის ამაღლება ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის საქმეში მათი როლის შესახებ; ძალადობის მსხვერპლის იდენტიფიცირების, მასთან ურთიერთობის, ძალადობის შემთხვევათა დოკუმენტირების სტანდარტის, რეფერირების სუბიექტებთან თანამშრომლობის წესების შესახებ შესაბამისი ნორმატიული დოკუმენტის შემუშავება და პრაქტიკაში დანერგვა; ძალადობის მსხვერპლთა მხარდაჭერის სახელმწიფო სერვისების მიმღებ ბენეფიციართა სტატისტიკის გაუმჯობესება; მონაცემთა ერთიანი ბაზის შექმნა ბენეფიციართა სქესის, ასაკის და რეგიონული კუთვნილების მიხედვით და ამ მონაცემთა საჯაროობის უზრუნველყოფა.

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსა და საბავშვო ბაღების გაერთიანებას - სასწავლო დაწესებულების თანამშრომლების მუნიციპალიტეტთან და ადგილებზე მოქმედი რეფერალური მექანიზმის სუბიექტებთან მეტი კომუნიკაცია და თანამშრომლობის გაძლიერება; ოჯახში ძალადობის პრევენციის მიზნით რესურსცენტრის წარმომადგენლებთან, მასწავლებლებთან, მშობლებთან და მოსწავლეებთან საინფორმაციო შეხვედრების ჩატარების პრაქტიკის დანერგვა; განათლების სამინისტროს მხრიდან ძალადობის პრევენციის მოდულების შემუშავება და ეროვნულ სასწავლო გეგმასა და სახელმძღვანელოებში შეტანა; განათლების სამინისტროს ტერიტორიული ორგანოების - რესურსცენტრების თანამშრომლების აქტიური ჩართვა ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ მიმართულ პრევენციულ ღონისძიებებში და მათი პროაქტიული თანამშრომლობა ადგილობრივი რეფერალური სისტემის ყველა სუბიექტთან; სკოლების და ბაღების თანამშრომლების ოჯახში ძალადობის საკითხებზე უწყვეტი გადამზადების უზრუნველყოფა; სკოლებსა და ბაღებში ძალადობის ფაქტზე შეტყობინების სისტემის ჯეროვნად დანერგვა, მასწავლებლის მხრიდან ძალადობის ფაქტზე რეაგირების შესახებ ინსტრუქციების შესრულებაზე მონიტორინგის განხორციელება და ა.შ.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს - მუნიციპალიტეტის შესაბამის სამსახურებთან თანამშრომლობის გაძლიერება და შესაბამისი ინფორმაციის/სტატისტიკის გაცვლის უზრუნველყოფა; ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით მეტი მუშაობა და მოსახლეობასთან ინფორმაციული შეხვედრების გაინტენსიფიცირება; პოლიციისადმი ნდობის, საზოგადოებაში მისი რეიტინგის გაზრდაზე მეტი მუშაობა; საპატრულო პოლიციის რიგებში ქალი თანამშრომლების რაოდენობის ზრდის ხელშეწყობა და წახალისება; მოძალადეთა რისკ-ჯგუფების გამოვლენისთვის შესაბამისი მუშაობის ჩატარება, მათ შორის, ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლაში უბნის ინსპექტორებისა და მართლწესრიგის ოფიცრების როლის გაზრდის გზით და ა.შ.

მეთოდოლოგია

მონიტორინგის პროცესში გამოყენებული იყო **თვისებრივი კვლევის მეთოდები**: სამაგიდე კვლევა (Desk Research), ჩალრმავებული ინტერვიუ, ფოკუს-ჯგუფი.

სამიზნე მუნიციპალიტეტები: 10 (ჩოხატაური, ტყიბული, ქობულეთი, ბაღდათი, ვანი, თერჯოლა, სამტრედია, სენაკი, ზუგდიდი, ნალენჯიხა)

სამიზნე ჯგუფები: ადგილობრივი ხელისუფლება (მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის საბჭოს წარმომადგენლები, უწყებათაშორისი კომისიების წარმომადგენლები, ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებების წარმომადგენლები, მერის მრჩეველები გენდერული თანასწორობის საკითხებში); ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციები; განათლების სამინისტრო (რესურსცენტრების წარმომადგენლები, მანდატურები, სკოლის ადმინისტრაცია, მასწავლებლები); საბავშვო ბაღები (ადმინისტრაცია, აღმზრდელები); ჯანდაცვის სამინისტრო (ზრუნვის სააგენტოს, სოციალური მომსახურების სააგენტოს წარმომადგენლები, ექიმები); ბენეფიციარები (მსხვერპლები, სოციალური და ეკონომიკური გაძლიერების პროგრამების მიმღებები); იურიდიული დახმარების სამსახურის წარმომადგენლები.

კვლევაში მონაწილე რესპონდენტების საერთო რაოდენობა: 117 (110 ქალი, 7 მამაკაცი)

ჩალრმავებული ინტერვიუების რაოდენობა: 45

ფოკუს-ჯგუფების რაოდენობა: 9 (მონაწილეთა საერთო რაოდენობა - 72)

საველე სამუშაოები: 2023 წლის თებერვალი-აპრილი

1. შესავალი

ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობა კვლავ ერთ-ერთ დაუძლეველ გამოწვევად რჩება, როგორც მსოფლიოსთვის, ასევე საქართველოსთვის. ის ქალთა დისკრიმინაციის ყველაზე გავრცელებულ ფორმას წარმოადგენს. ქალთა დაცვა დისკრიმინაციისგან და მათთვის მამაკაცებთან თანაბარი უფლებებისა და შესაძლებლობების უზრუნველყოფა გარანტირებულია საქართველოს კონსტიტუციით¹.

საქართველომ ბოლო 30 წლის განმავლობაში გენდერული თანასწორობისა და ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრასთან დაკავშირებული პოლიტიკის და საკანონმდებლო ბაზის გაუმჯობესების კუთხით მნიშვნელოვან პროგრესს მიაღწია. 1994 წელს შეუერთდა კონვენციას ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ (CEDAW)², რომელიც ქალთა უფლებების დაცვის საერთაშორისო ინსტრუმენტს წარმოადგენს. 1995 წელს, პეკინში გამართულ გაეროს მეოთხე მსოფლიო კონფერენციაზე,

1 საქართველოს კონსტიტუცია მ11(3); ხელმისაწვდომია - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/30346?publication=36>

2 ხელმისაწვდომია - [https://police.ge/files/IRD/Donorta%20koordinacia%20\(shesrulebuli%20proeqtebi\)/cedaw.pdf](https://police.ge/files/IRD/Donorta%20koordinacia%20(shesrulebuli%20proeqtebi)/cedaw.pdf)

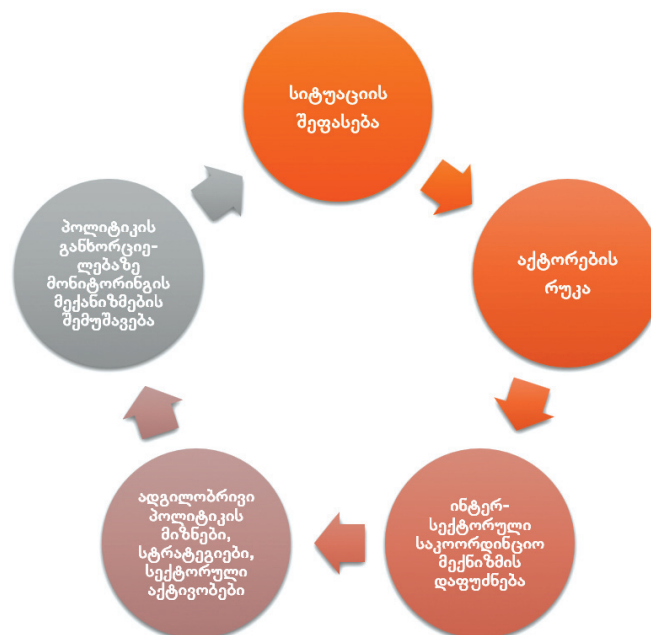
საქართველომ სხვა ქვეყნებთან ერთად მიიღო პეკინის დეკლარაცია და სამოქმედო პლატფორმა, რომელშიც ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრა და გენდერული თანასწორობის მენისტრიმინგი ერთ-ერთ მთავარ სტრატეგიულ მიზნად განისაზღვრა.

ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან და საჭირო მიდგომას ადგილობრივ დონეზე პრევენციასა და დროულ რეაგირებაზე ორიენტირებული მუნიციპალური პოლიტიკის შემუშავება წარმოადგენს, რაც ხელს შეუწყობს ადგილებზე მოსახლეობის სპეციფიკურ საჭიროებებზე მორგებული მომსახურებების დანერგვას და გაძლიერებას და მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის ზრდას. მუნიციპალიტეტები მეტად არიან ინფორმირებული მათ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოქალაქეების საჭიროებებისა და გამოწვევების შესახებ, მათ შორის გენდერულ ჭრილში³.

გარდა ამისა, მუნიციპალიტეტების როლის გაზრდა მნიშვნელოვან წინაპირობას წარმოადგენს საქართველოში სოციალური სერვისების დეცენტრალიზაციის პოლიტიკის ჯეროვნად გასატარებლად.

ადგილობრივ დონეზე პრევენციული მექანიზმების კვლევისას, საინტერესოა ლათინური და კარიბის ზღვის ქვეყნების გამოცდილება და მიდგომა, რომლის თანახმად, წარმატებული პრევენციული ადგილობრივი პოლიტიკა უნდა აკმაყოფილებდეს 4 კრიტერიუმს: (1) ლოკალური ინიციატივების და რესურსების გაძლიერება; (2) სერვისების ხელმისაწვდომობის და ხარისხის გაზრდა; (3) დახმარება ტექნიკური უნარ-ჩვევების განვითარებისთვის; (4) მონაწილეობის გაზრდა.

ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის პრევენციის პოლიტიკის შესამუშავებლად რამდენიმესაფუძვლიანი მექანიზმი გამოიყენება⁴:

3 კომენტარები კონვენციის დებულებებთან დაკავშირებით, ევროპის საბჭო, გვ.35. ხელმისაწვდომია - <https://Rm.Coe.Int/Geo-Istanbul-Convention-And-Explanatory-Report-A4/16808d24c5>

4 ქალთა მიმართ ძალადობის წინააღმდეგ მუნიციპალური პოლიტიკა, ხელმისაწვდომია (ინგლისურ ენაზე) - <https://www.paho.org/hq/dmdocuments/2009/englishfactsheet3.pdf>

რას გულისხმობს თითოეული მათგანი?

- **სიტუაციის შეფასებაში** მოიაზრება ქალთა მიმართ ძალადობის მოცულობის, ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის და არსებული ინსტიტუციური რეაგირების შეფასება და ძალადობის აღმოფხვრისთვის საჭირო ღონისძიებების იდენტიფიცირება;
- **აქტორების რუკა** - სხვადასხვა ინსტიტუცია, რომლებიც ადგილობრივი პოლიტიკის ფორმირებაში იღებენ მონაწილეობას, მაგ.: სახელმწიფო უწყებები, სამოქალაქო საზოგადოება, კერძო სექტორი, ეკლესია, საერთაშორისო ორგანიზაციები, მედია;
- **ინტერსექტორული საკოორდინაციო მექანიზმი** - აერთიანებს სხვადასხვა სახელმწიფო უწყებას, სამოქალაქო საზოგადოებას და ცალკეულ ინდივიდებს, რომლებიც დაინტერესებულნი არიან ადგილობრივი პოლიტიკის შემუშავებაში, მის განხორციელებასა და შეფასებაში. საკოორდინაციო მექანიზმი ხელს უწყობს ინტერსექტორულ თანამშრომლობას და საერთო მიზნისთვის თითოეული აქტორის უნარ-ჩვევების გამოყენების საშუალებას იძლევა;
- **მუნიციპალური პოლიტიკა - ამოცანების და სტრატეგიების განსაზღვრა** - გულისხმობს სხვადასხვა დარგში კონკრეტული მუნიციპალური ინტერვენციების განსაზღვრას, მათ შორის ჯანდაცვის, საზოგადოებრივი უსაფრთხოების, განათლების, სათემო ჯგუფების მიმართულებით (მაგ.: ჯანდაცვის სტრატეგია - პირველადი ჯანდაცვის საშუალებით ძალადობის გამოვლენა, აღრიცხვის სისტემის დანერგვა, შესაბამისი სტანდარტების და პროტოკოლების განერა, პრევენციული ღონისძიებების დაგეგმვა, ძალადობის მსხვერპლთათვის ფსიქოლოგიური დახმარების განევა, ტრენინგების ჩატარება სამედიცინო პერსონალისთვის, რომელსაც უწევს ძალადობის მსხვერპლებთან მუშაობა და ა.შ.);
- **მუნიციპალური პოლიტიკის გატარების უზრუნველსაყოფი ღონისძიებები** - რაც გულისხმობს სახელმწიფო უწყებების პოლიტიკური ნების არსებობას და მათ ერთობლივ მონაწილეობას ღონისძიებების დაგეგმვასა და განხორციელებაში; შესაბამისი რესურსების გამოყოფას; პოლიტიკის განხორციელების ყველა ეტაპზე ქალთა, მათ შორის ძალადობის მსხვერპლი ქალების ჩართულობის უზრუნველყოფას; განხორციელებული ქმედებების პროგრესის მონიტორინგს და შეფასებას.

2. საერთაშორისო კარგი პრაქტიკის მაგალითები

ავსტრალია

ეროვნული სტრატეგიიდან გამომდინარე, ავსტრალიამ განახორციელა ძალადობის სა-
ნინაალმდეგო პირველადი პრევენციული კამპანია **“Stop it at the start”** („გააჩერე თავიდან-
ვე“). კამპანია ეფუძნებოდა სიღრმისეულ კვლევას, რომელმაც აჩვენა, რომ ადამიანები
ხშირად ვერ აცნობიერებენ, რომ ძალადობის ციკლი სწორედ იმ რწმენა-წარმოდგენე-
ბიდან იღებს სათავეს, რომლებთან შეხებაც პატარა გოგონებს და ბიჭებს უწევთ ად-
რეული ასაკიდან. კამპანიის მიზანი იყო მშობლების, პედაგოგების, ოჯახის წევრების,
დამსაქმებლების და სხვათა დახმარება, გადაეხედათ საკუთარი განწყობებისთვის და
წარმოდგენებისთვის.

ნორვეგია

ნორვეგიის იუსტიციისა და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების სამინისტროს სახელით,
„ნორვეგიის ძალადობისა და ტრავმული სტრესის კვლევების ცენტრმა“ ჩაატარა კამპა-
ნია ძალადობასთან გამკლავების შესახებ - 2019 წელს სკოლების წარმომადგენლებსა
და ჯანდაცვის პერსონალზე, ხოლო 2020 წელს ზოგადად მოსახლეობაზე ფოკუსირე-
ბით. კამპანიის ფარგლებში შეიქმნა ვებგვერდი **„Duty to Prevent”** („აღკვეთის მოვალე-
ობა“).⁵

ავსტრია

ავსტრიის პროვინციაში შეიქმნა „ოჯახში ძალადობის ინტერვენციის ცენტრები“⁶, რო-
მელთაც სრულად აფინანსებდა სახელმწიფო, ხოლო სერვისის მიმწოდებლები იყვნენ
არასამთავრობო ორგანიზაციები, რომლებიც ახორციელებდნენ სხვადასხვა სერვისს.
ცენტრის ძირითად ამოცანას წარმოადგენდა რისკის შეფასება და მსხვერპლთან ერ-
თად უსაფრთხოების ზომების/გეგმის შემუშავება. ცენტრი მსხვერპლს სთავაზობდა
როგორც მოკლევადიან დახმარებებს (მაგ., იურიდიულ დახმარებას), ასევე ორიენტი-
რებული იყო საშუალო და გრძელვადიან დახმარებაზე. გარდა ამისა, ცენტრის მიერ
ხორციელდებოდა მოძალადეთა ტრენინგის კურსი და მოძალადის ქცევის მონიტო-
რინგი.

5 გენდერული ძალადობის აღმოფხვრისთვის მმართველობის და მსხვერპლზე ორიენტირებული მიდგომების
გაძლიერება. გვ. 35-40, ხელმისაწვდომია ინგლისურ ენაზე - <https://www.oecd.org/mcm/Strengthening%20governance%20and%20survivor-victim-centric%20approaches.pdf>

6 ოჯახში ძალადობაზე რეაგირების კარგი პრაქტიკა, შედარებითი ანალიზი (ხელმისაწვდომია ინგლისურ
ენაზე) 2019 წ., გვ. 11-39 - https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/2019/05/Bosnia%20and%20Herzegovina%20domestic%20violence/Good%20practices_ENG_final_compressed.pdf

ალბანეთი

ალბანეთში ადგილობრივი რეფერალური მექანიზმი წარმოადგენს კოორდინირებულ, ინტერსექტორულ რეაგირებას ძალადობაზე. საერთაშორისო ორგანიზაციების დახმარებით, 61-დან 29 მუნიციპალიტეტში შეიქმნა „სათემო, კოორდინირებული რეაგირების სისტემა“, რომელიც შედგება სამი კომპონენტისგან: (1) ხელმძღვანელი კომიტეტი, რომელიც განსაზღვრავს პოლიტიკის მიმართულებას; (2) მულტიდისციპლინური ტექნიკური ჯგუფი, რომელიც პასუხისმგებელია კონკრეტულ ქეისებზე; (3) ადგილობრივი კოორდინატორი - გენდერული თანასწორობის თანამშრომელი, რომელიც ხელმძღვანელობს და კოორდინაციას უწევს ტექნიკურ ჯგუფს და რეფერირების საკითხს. ამას გარდა, განხორციელდა ოჯახში ძალადობის შემთხვევებზე მონიტორინგის **დიגיტალიზაცია/გაციფრულება** - შეიქმნა ონლაინ სისტემა (რომელზეც ხელი მიუწვდებათ მხოლოდ სპეციალურად დატრენინგებულ პირებს, როგორც ნაციონალურ, ასევე მუნიციპალურ დონეებზე), სადაც ადგილობრივი კოორდინატორი პასუხისმგებელია მონაცემების შეგროვებასა და მათ ონლაინ განთავსებაზე. აღნიშნული სისტემა წარმოადგენს შემთხვევების მართვის ერთგვარ ინსტრუმენტს (case-management tool) და მათი მონიტორინგის საშუალებას.⁷

7 ოჯახში ძალადობაზე რეაგირების კარგი პრაქტიკა. შედარებითი ანალიზი (ინგლისურ ენაზე), 2019 წ., გვ. 11-39 - https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/2019/05/Bosnia%20and%20Herzegovina%20domestic%20violence/Good%20practices_ENG_final_compressed.pdf

3. სამართლებრივი ჩარჩო

3.1. საერთაშორისო კანონმდებლობა და სტანდარტები

საქართველოსთვის ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის თვისებრივად ახალი ეტაპი 2017 წელს დაიწყო, როცა „ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის შესახებ“ ევროპის საბჭოს კონვენციის (შემდგომში - სტამბოლის კონვენცია) რატიფიცირება მოახდინა. ეს არის პირველი საერთაშორისო სამართლებრივი ინსტრუმენტი, რომელიც აქამდე არსებულ ყველა სხვა დოკუმენტთან შედარებით ყოვლისმომცველია და ქალთა მიმართ/ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის ყველაზე ეფექტიან და მძლავრ მოქმედებებს განსაზღვრავს. მისი ერთ-ერთი მთავარი და საბოლოო მიზანია ძალადობის პრევენციისა და მასთან ბრძოლის მხრივ ინტეგრირებული მიდგომის დანერგვა და უწყებათაშორისი თანამშრომლობის ხელშეწყობა⁸. მოცემული საკითხი უფრო დეტალურადაა განხილული კონვენციის მე-7 მუხლში, რაც ხელმომწერი სახელმწიფოებისგან მოითხოვს კომპლექსური და კოორდინირებული პოლიტიკის გატარებას. ეს გულისხმობს, ერთი მხრივ, ისეთი აუცილებელი საკანონმდებლო ან სხვა ზომების მიღებას პროცესში მონაწილე ყველა რელევანტური მხარისა თუ უწყების მიერ, რაც ერთიანობაში უზრუნველყოფს ქალთა მიმართ ძალადობის ფაქტებზე ჰოლისტიკურ რეაგირებას (მუხლი 7 (1)), ხოლო, მეორე მხრივ, მიღებული პოლიტიკისა და ზომების ეფექტიანი განხორციელებისთვის უწყებათაშორის თანამშრომლობას⁹.

მონაწილე რელევანტურ მხარეებსა და უწყებებში უნდა შედიოდეს: სახელმწიფო უწყებები, ეროვნული, რეგიონული და ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოები, ადამიანის უფლებათა დამცველი სახელმწიფო და მუნიციპალური დაწესებულებები, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციები და სხვ¹⁰.

სტამბოლის კონვენცია ცალკე, მესამე თავს უძღვნის პრევენციას, რაც ამ ცნების ფართო გაგებით, ხელმომწერი სახელმწიფოებისგან საზოგადოების დამოკიდებულების ფუნდამენტურ ცვლილებებს, გენდერული სტერეოტიპების მსხვრევასა და ცნობიერების ამაღლებას მოითხოვს, მათ შორის, მუნიციპალურ დონეზე¹¹. სტამბოლის კონვენცია პრევენციულ კონტექსტში ასევე განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს სპეციალისტების პროფესიულ მომზადებას¹². პროფესიონალთა ცნობიერების გაზრდა ძალადო-

8 კომენტარები კონვენციის დებულებებთან დაკავშირებით, ევროპის საბჭო, გვ.35. ხელმისაწვდომია - <https://Rm.Coe.Int/Geo-Istanbul-Convention-And-Explanatory-Report-A4/16808d24c5>

9 იქვე, გვ. 40

10 ევროპის საბჭოს კონვენცია „ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის შესახებ“ (ე.წ. „სტამბოლის კონვენცია), მ7(3), ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3789678?publication=0>

11 იქვე, თავი III;

12 იქვე, მ.15

ბის ფორმების, ძალადობის გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების შესახებ, ძალადობის პრევენციის ეფექტიანი საშუალებაა, რადგან ის ხელს უწყობს მათი შეხედულებებისა და დამოკიდებულებების შეცვლას დაზარალებულთა მიმართ¹³.

გარდა ამისა, კონვენცია ცალკე მუხლით ავალდებულებს მხარეებს, მიიღონ ყველა საჭირო ზომა საიმისოდ, რომ შიდა კანონმდებლობით დადგენილი კონფიდენციალობის დაცვის წესები დაბრკოლებებს არ უქმნიდეს იმ პროფესიონალებს (მაგ.; ექიმებს, ფსიქოლოგებს, სოციალურ მუშაკებს), რომლებიც საფუძვლიანი ეჭვის არსებობის შემთხვევაში ვალდებულები არიან, შეატყობინონ რელევანტურ სახელისუფლებო ორგანოებს ძალადობის უკვე ჩადენილი მძიმე შემთხვევის ან ძალადობის მოსალოდნელი აქტის შესახებ¹⁴.

2015 წლიდან საქართველომ მოახდინა მდგრადი განვითარების მიზნების ნაციონალიზება და ამჟამად აღნიშნული მიზნების ადგილობრივ დონეზე ლოკალიზების პროცესშია. მდგრადი განვითარების მე-5 მიზანი ეხება გენდერულ თანასწორობას და ქალებისა და გოგონების გაძლიერებას, რაც მოიაზრებს ქალებისა და გოგონების მიმართ ძალადობის აღმოფხვრას, როგორც საჯარო, ისე კერძო სფეროებში¹⁵.

3.2. ევროპის საბჭოს GREVIO-ს ანგარიში საქართველოს მიერ სტამბოლის კონვენციის შესრულებაზე

„სტამბოლის კონვენცია“ ცალკე თავს უძღვნის მონიტორინგის მექანიზმს, რომლის შესრულებაზე პასუხისმგებლობას აკისრებს ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ მიმართულ ქმედებებზე მომუშავე ექსპერტთა ჯგუფს (შემდგომში - „გრევიო“).

2022 წლის 22 ნოემბერს „გრევიომ“ საქართველოს ხელისუფლების მიერ სტამბოლის კონვენციის შესრულების შესახებ საბაზისო შეფასების ანგარიში¹⁶ გამოაქვეყნა, რომელშიც განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა პრევენციული მექანიზმების გაძლიერების საჭიროებას. „გრევიოს“ მიერ საქართველოს ხელისუფლებისთვის პრევენციის მიმართულებით გაცემულ რეკომენდაციათა შორის საყურადღებოა შემდეგი საკითხები:

- ქალთა მიმართ ძალადობის სხვადასხვა ფორმის შესახებ ფართო საზოგადოებრივი ცნობიერების კამპანიის ჩატარება, ეროვნული/ეთნიკური უმცირესობების, შშმ ქალთა და გოგონათა ჯგუფებზე განსაკუთრებული ფოკუსით;

13 კომენტარები კონვენციის დებულებებთან დაკავშირებით, ევროპის საბჭო, 2022, გვ. 49 ხელმისაწვდომია - <https://Rm.Coe.Int/Geo-Istanbul-Convention-And-Explanatory-Report-A4/16808d24c5>

14 იქვე, გვ. 58. ხელმისაწვდომია - <https://Rm.Coe.Int/Geo-Istanbul-Convention-And-Explanatory-Report-A4/16808d24c5>

15 მდგრადი განვითარების მიზნები, ხელმისაწვდომია - <https://sdgs.un.org/goals>

16 ევროპის საბჭოს GREVIO-ს ანგარიში საქართველოს მიერ სტამბოლის კონვენციის შესრულებაზე, ხელმისაწვდომია - <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/grevio-publishes-its-report-on-georgia?fbclid=IwAR0tAr7x2vvcJoBtYxt5o2kKjsVr0jS4oU1V4SmuzxC503g2ktvd6m87jyY>

- სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების ჩართულობის უზრუნველყოფა, როგორც ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის პრევენციასა და დაცვასთან დაკავშირებული მოქმედი კანონმდებლობის აღსრულების, ასევე პოლიტიკის დოკუმენტებისა თუ პროგრამების შემუშავების პროცესებში. გარდა ამისა, არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ შეთავაზებული სერვისების გაფართოების ხელშეწყობა;
- ძალადობის მსხვერპლი ქალებისთვის არსებული სერვისების შესახებ ინფორმაციის ფართოდ გავრცელება და ამ ინფორმაციამდე ქალთა მონყვლადი ჯგუფების, მათ შორის შშმ ქალების, ნაციონალური და ეთნიკური უმცირესობების, დევნილი და სოფლად მცხოვრები ქალების ხელმისაწვდომობის მაქსიმალურად უზრუნველყოფა;
- ძალადობის მსხვერპლი ქალებისთვის, მთელი ქვეყნის მასშტაბით ისეთ სერვისებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა, რომლებიც ხელს უწყობენ მათ აღდგენას და ავტონომიურობას, კერძოდ კი შესაბამისი ფინანსური დახმარების განწევა, საცხოვრისით უზრუნველყოფა, დასაქმება, განსაკუთრებით სოფლებში, სადაც დასაქმების შესაძლებლობები მწირია;
- განათლების სექტორთან თანამშრომლობის გაძლიერება და ქალებისა და კაცების თანასწორობის პრინციპებისა და არასტერეოტიპული გენდერული როლების დამკვიდრების ხელშეწყობა სასკოლო კურიკულუმებში;
- ქალთა მიმართ ძალადობის ყველა ფორმის პრევენციისა და გამოვლენის საკითხებზე სისტემატური და სავალდებულო სანყისი და პერიოდული ტრენინგების მიწოდების უზრუნველყოფა პროფესიული ჯგუფებისთვის, განსაკუთრებით სამართალდამცავი ორგანოების და ჯანდაცვის სექტორის წარმომადგენლებისა და სოციალური მუშაკებისთვის;
- ძალადობის მსხვერპლი ქალების საჭიროებებზე ორიენტირებული ინტერსექტორული თანამშრომლობის უზრუნველსაყოფად, კოორდინაციის ინსტიტუციური მექანიზმის შექმნა, რომელიც გააერთიანებს სხვადასხვა სახელმწიფო უწყებას, არასამთავრობო ორგანიზაციასა და სპეციალიზებულ სერვის პროვაიდერს. ასევე, ეროვნულ, რეგიონულ და ადგილობრივ ხელისუფლებებს შორის კოორდინაციის გაუმჯობესება ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის და მის წინააღმდეგ ბრძოლის პოლიტიკის განხორციელების პროცესში;
- მოძალადის ქცევის კორექციის პროგრამების გაძლიერება საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკების გათვალისწინებით და ადამიანის უფლებებზე დაფუძნებული მიდგომებით და არსებული პროგრამების მეტი პოპულარიზაცია;
- მედიასაშუალებების მხრიდან გენდერული სტერეოტიპების და ქალის დამაკნინებელი პროფილის გავრცელების წინააღმდეგ, ასევე ქალთა მიმართ ძალადობის ფაქტების გაშუქებისას სენსიტიური მიდგომის უზრუნველსაყოფად, ყველა შესაბამისი ზომის მიღება;

- კერძო სექტორთან თანამშრომლობა და მისი მხრიდან თვითრეგულირებადი სტანდარტების მიღების წახალისება ქალთა მიმართ ძალადობის ქმედითი პრევენციისა და მასთან ეფექტიანად ბრძოლისთვის, მათ შორის სექსუალური შევიწროების აღსაკვეთად;
- რისკების სისტემატური შეფასება და მათი მართვა, უწყებათაშორისი თანამშრომლობის გზით, ქალთა მიმართ ძალადობის ყველა ფორმასთან დაკავშირებით და ასევე, ადრეულ ეტაპზე იძულებითი ქორწინების რისკის ქვეშ მყოფ ქალებსა და გოგონებთან მიმართებით;
- დაცვის საჭიროების მქონე ძალადობის მსხვერპლი ქალებისთვის შესაბამისი გარანტიების შექმნა საიმისოდ, რომ არ მოუწიოთ იმ ადგილებში დაბრუნება, სადაც მათ სიცოცხლეს საფრთხე ემუქრება ან სადაც ისინი შეიძლება გახდნენ წამების, დასჯის, არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის მსხვერპლნი.¹⁷

3.3. ეროვნული კანონმდებლობა და სტანდარტები

სახელმწიფოს მიერ ნაკისრ საერთაშორისო ვალდებულებებს ეხმიანება ეროვნული კანონმდებლობაც. სწორედ სტამბოლის კონვენციასთან ჰარმონიზაციის მიზნით, 2017 წელს ცვლილებები შევიდა საქართველოს 25 საკანონმდებლო აქტში. მათ შორის მნიშვნელოვნად გაფართოვდა „ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ“ საქართველოს კანონის რეგულირების სფეროც. კანონი ცალკე, მეორე თავს უძღვნის ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის პრევენციას, სადაც განსაზღვრავს კონკრეტულ პრევენციულ მექანიზმებსა და ღონისძიებებს.

აღსანიშნავია, რომ „ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ კანონში განხორციელებული უახლესი ცვლილების თანახმად, რომელიც ძალაში შედის 2023 წლის 1 ივლისიდან, იზრდება მუნიციპალური ორგანოების როლი პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების საქმეში¹⁸. გარდა ამისა, აღნიშნული კანონით, პრევენციის ნაწილში ცალკე მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სოციალურ მომსახურებას, რომელსაც თავისი კომპეტენციის ფარგლებში უზრუნველყოფს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო¹⁹.

17 „გრევიოს“ შეფასების ანგარიში, გვ.10-11, 2022, ხელმისაწვდომია - <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/grevio-publishes-its-report-on-georgia?fbclid=IwAR0tAr7xz2vcJoBtYxt5o2kKJsVr0jS4oU1V4SmuzxC503g2ktvd6m8ZiyY>

18 საქართველოს კანონი „ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ“ მ.7(6); ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/26422?publication=22>

19 იქვე, მ.8(1)

მოქმედი კანონმდებლობით, **სოციალური მომსახურება** მოიცავს:

- ✓ ოჯახური დავების მიზეზების შესწავლას, შესაბამის ანალიზს და დავების დაძლევაში ოჯახის წევრთა დახმარებას;
- ✓ მსხვერპლთა მხარდაჭერისა და თანადგომის ღონისძიებების განხორციელებას;
- ✓ შესაბამის სახელმწიფო ორგანოებთან ერთად **მოძალადეთა რისკ ჯგუფების გამოვლენას** და მათთან დაკავშირებული პრობლემების გადაჭრაში ხელშეწყობას;
- ✓ დამცავი ორდერის გაცემის პროცესში მონაწილეობას;
- ✓ საჭიროების შემთხვევაში დამცავი ორდერის გაცემის პროცესში მონაწილეობას (ეს უკანასკნელი ამოქმედდება 2023 წლის 1 ივლისიდან)²⁰.

ოჯახში ძალადობის პრევენციის მიმართულებით მუნიციპალიტეტების უფლებამოსილება ასევე განერილია „სოციალური მუშაობის შესახებ“ საქართველოს კანონშიც, რომლის თანახმად, მუნიციპალიტეტებს თავიანთ სამოქმედო ტერიტორიაზე ევალებათ სოციალური მუშაობის ჩატარება, რაც მოიცავს ოჯახში ძალადობის ფაქტის **იდენტიფიცირებას და მასზე შესაბამის რეაგირებას**²¹; სოციალური საფრთხის წინაშე მყოფი პირების იდენტიფიცირებას, მათი საჭიროებების განსაზღვრას და შეფასებას და შესაბამისი დარგობრივი დანერგულებისთვის ინფორმაციის მიწოდება²²; და ასევე საფრთხის თავიდან აცილების მიზნით, ბენეფიციართა საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ სოციალურ მომსახურებებში ჩართვას და ამის შესახებ შესაბამისი ორგანოსთვის **დაუყოვნებლივ შეტყობინებას**.²³ მუნიციპალიტეტებსა და სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებს შორის საქმიანობის კოორდინაციას, კომპეტენციის ფარგლებში, ახორციელებს საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო²⁴.

ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსში 2017 წელს შესული ცვლილების თანახმად, **მუნიციპალიტეტი უფლებამოსილია**, განახორციელოს ღონისძიებები გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის, ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის პრევენციის, ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების მიზნით²⁵.

20 იქვე, მ.8(2)

21 საქართველოს კანონი „სოციალური მუშაობის შესახებ“, მ.56(1,გ), ხელმისაწვდომია - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/4231958?publication=7>

22 იქვე, მ.56(1,ა)

23 იქვე, მ.56(1,ბ)

24 საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 30 ივლისის დადგენილება №385 „საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს დებულების დამტკიცების შესახებ“, მ2(ე); ხელმისაწვდომია - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/4279362?publication=5>

25 ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი, მ.16(4); ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2244429?publication=65>

მუნიციპალიტეტების როლი, ადგილებზე დისკრიმინაციული პრაქტიკის გამოვლენის და აღკვეთის მიმართულებით, ასევე განსაზღვრულია საქართველოს კანონში „გენდერული თანასწორობის შესახებ“²⁶. ამავე კანონით, მუნიციპალიტეტში გენდერული თანასწორობის პოლიტიკის დანერგვისა და ჯეროვანი გატარების მიზნით, საკრებულოში იქმნება მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო²⁷, ხოლო მერიაში ინიშნება გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი საჯარო მოსამსახურე²⁸. კანონი ხაზს უსვამს, რომ მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი, სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პრიორიტეტები, მუნიციპალური პროგრამები და გეგმები იმგვარად უნდა შემუშავდეს, რომ გამოირიცხოს ნებისმიერი ფორმის დისკრიმინაცია²⁹.

ეროვნულ დონეზე გენდერული თანასწორობის დაცვაზე ზედამხედველობას ახორციელებს საქართველოს პარლამენტი და საქართველოს მთავრობა. გენდერული თანასწორობის მუდმივმოქმედი საპარლამენტო საბჭო საქართველოს კონსტიტუციის, საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და საქართველოს სხვა საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების შესაბამისად განსაზღვრავს გენდერულ სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს, უზრუნველყოფს გენდერული თანასწორობის სფეროში საკანონმდებლო ბაზის შექმნასა და განვითარებას, განიხილავს და ამტკიცებს შესაბამის სტრატეგიას, აკონტროლებს გენდერული თანასწორობის საკითხებზე საქართველოს პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებული ორგანოების საქმიანობას³⁰. გენდერულ საკითხებზე სისტემური და კოორდინირებული მუშაობის უზრუნველსაყოფად საქართველოს მთავრობასთან შეიქმნა გენდერული თანასწორობის, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე უწყებათაშორისი კომისია³¹. კომისიის უმთავრესი ამოცანაა სტამბოლის კონვენციის მოქმედების სფეროში შემავალი ძალადობის ყველა ფორმის პრევენციისა და აღკვეთისაკენ მიმართული პოლიტიკისა და განსახორციელებელი ზომების კოორდინაცია, განხორციელებაზე მონიტორინგი და შეფასება³².

საქართველოს მთავრობამ 2022 წელს დაამტკიცა ქალთა მიმართ ძალადობის და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლისა და მსხვერპლთა (დაზარალებულთა) დასაცავად გასატარებელ ღონისძიებათა 2022-2024 წლების სამოქმედო გეგმა, რომელიც წინამორ-

26 საქართველოს კანონი „გენდერული თანასწორობის შესახებ“, მ.13(1); ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91624?publication=10>

27 იქვე, მ.13(1¹)

28 იქვე, მ.13(1²)

29 იქვე, მ.13(2)

30 იქვე, მ.12(1,2)

31 იქვე, მ.12(6)

32 საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 12 ივნისის დადგენილება №286 „გენდერული თანასწორობის, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე უწყებათაშორისი კომისიის შექმნისა და დებულების დამტკიცების შესახებ“, მ.4(ლ); ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3698004?publication=4>

ბედ გეგმასთან შედარებით, პრევენციული მექანიზმების გაუმჯობესებაზეა ორიენტირებული და პრევენციის მიმართულებით შედარებით დეტალიზებულ და ქმედით ღონისძიებებს ითვალისწინებს.³³ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით განსახორციელებელი საქმიანობის გარდა, სამოქმედო გეგმით განისაზღვრა, როგორც ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის პრევენციის ერთიანი სამოქმედო გეგმის შემუშავება და დამტკიცება, ასევე ძალადობრივი დამოკიდებულებებისა და ქცევის კორექციის პროგრამ(ებ)ის მოდიფიცირება და საგანგებო სიტუაციებისას, მათ შორის, პანდემიის პირობებში, მოძალადე პირებისთვის მინოდება (მიზანი 1, აქტივობა: 1.1.1, 1.1.4.).

დღემდე არ დამტკიცებულა ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა გამოვლენის, მათი დაცვის, დახმარებისა და რეაბილიტაციის ეროვნული რეფერალური პროცედურების განახლებული დოკუმენტი (ეროვნული რეფერალური მექანიზმი), რომლის მიზანია იმ ღონისძიებათა ერთობლიობის განსაზღვრა, რომლებიც ხელს შეუწყობს ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის პრევენციას, ფაქტების დროულ გამოვლენას, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა მხარდაჭერას, რაც მოიცავს მსხვერპლთა დაცვას, დახმარებასა და რეაბილიტაციას და ამ მიზნით სახელმწიფო ორგანოების სწრაფ, კოორდინირებულ და ურთიერთშეთანხმებულ საქმიანობას.

დღესდღეობით მოქმედებს მთავრობის დადგენილება **ბავშვთა დაცვის მიმართვიანობის (რეფერირების) პროცედურების** დამტკიცების თაობაზე, რომელიც განსაზღვრავს, ბავშვთა ძალადობისაგან დაცვის მიზნით, რელევანტურ სახელმწიფო უწყებებს, მათ დაქვემდებარებაში მყოფ საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებსა და მუნიციპალიტეტის შესაბამის დაწესებულებებს შორის კოორდინირებულად მუშაობის წესს, ბავშვზე ძალადობის შემთხვევაში - ეფექტიანი და სწრაფი რეაგირების მექანიზმებს, უფლებამოსილი ორგანოების უფლება-მოვალეობებს, ურთიერთობებს, რომლებიც დაკავშირებულია ბავშვთა უფლებებისა და საუკეთესო ინტერესების დაცვასთან³⁴.

2023 წლის თებერვალში საქართველოს მთავრობამ მიიღო დადგენილება, სადაც განისაზღვრა სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულების მიერ ავტორიზაციის გავლის, დაწესებულების ავტორიზაციის შეჩერებისა და შეწყვეტის დროებითი წესი. მუნიციპალიტეტის საკრებულოს კი მიენიჭა უფლებამოსილება, მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებულ არასამეწარმეო (არაკომერციულ) იურიდიულ პირს შორის უფლებამოსილებების გამიჯვნის მიზნით, საჭიროებისამებრ, განსაზღვროს აღნიშნული უფლებამოსი-

33 საქართველოს მთავრობის 2022 წლის 26 ოქტომბრის №509 დადგენილება „ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლისა და მსხვერპლთა (დაზარალებულთა) დასაცავად 2022-2024 წლებში გასატარებელ ღონისძიებათა სამოქმედო გეგმის დამტკიცების თაობაზე“, მიზანი 1. ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5597108?publication=0&fbclid=IwAR1wAkW-NNcJTxqc1rOHYg6xXXmW3WbM4dr7R0OXrEtaYQ3rNynA38itGcQ>

34 საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 12 სექტემბრის №437 დადგენილება „ბავშვთა დაცვის მიმართვიანობის (რეფერირების) პროცედურების დამტკიცების თაობაზე“, (1,1), ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3394478?publication=3>

ლების განაწილების საკითხი.³⁵ მოცემული დოკუმენტი ითვალისწინებს დაწესებულების თვითშეფასებას, რომლის ერთ-ერთი მიზანია დაწესებულების პირობების შესაბამისობის შეფასება ავტორიზაციის სტანდარტებთან. აღნიშნული თვითშეფასება სააღმზრდელო დაწესებულებებს დაანახებს, რა არის მათი ძლიერი მხარე და სად სჭირდებათ კონკრეტული ღონისძიების განხორციელება იმისთვის, რომ სტანდარტის კონკრეტულ მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოვიდნენ. აღნიშნული ნორმატიული აქტის მიღების პარალელურად, სამიზნე მუნიციპალიტეტებმა³⁶ დაიწყეს ა(ა)იპ ბალების გაერთიანების პერსონალის გადამზადება და მათი კვალიფიკაციის ამაღლება ქალთა მიმართ ან/და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე, რაც მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს ბალებში ოჯახში ძალადობის ადრეულ ეტაპზე იდენტიფიცირებას და ძალადობის ფაქტებზე შესაბამის რეაგირებას.

3.4. მუნიციპალურ ნორმატიულ აქტებში ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე კრევენციული ინსტრუმენტები

სამაგიდე კვლევის ფარგლებში შესწავლილ იქნა სამიზნე მუნიციპალიტეტების (ტყიბული, ბაღდათი, თერჯოლა, ვანი, სამტრედია, ჩოხატაური, წალენჯიხა, ზუგდიდი, სენაკი, ქობულეთი) გენდერული თანასწორობის საბჭოს 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმები, მუნიციპალური ბიუჯეტები და ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთასა და პრევენციასთან დაკავშირებული ადგილობრივი პოლიტიკის დოკუმენტები.

ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, პრევენციის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარებისთვის, მუნიციპალიტეტებს შემდეგი ინსტრუმენტები გააჩნია:

- ✓ საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო - საკრებულოს სათათბირო-საკონსულტაციო ორგანო, რომელიც „გენდერული თანასწორობის შესახებ“ საქართველოს კანონისა და საკრებულოს რეგლამენტის შესაბამისად, განიხილავს მუნიციპალიტეტში გენდერული თანასწორობის დაცვის მდგომარეობას, შეიმუშავებს წინადადებებს ადგილებზე დისკრიმინაციის გამოვლენისა და აღმოფხვრის უზრუნველსაყოფად შესაბამისი ღონისძიებების შემუშავებისა და განხორციელების კოორდინაციის მიზნით³⁷;

35 საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 21 თებერვლის დადგენილება №76 „ადრეული აღზრდისა და განათლების ან/და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულების მიერ ავტორიზაციის გავლის, აგრეთვე დაწესებულების ავტორიზაციის შეჩერებისა და შეწყვეტის დროებითი წესის დამტკიცების შესახებ“, (მ1. (1,2)). ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/document/view/5727272?publication=0&fbclid=IwAR30hmMkJM6pDCJ9FUNpNjZDsz4JrgjQgfb3Vpij1TWcf31Qr5MJKRl8w70>

36 ტყიბული, ბაღდათი, თერჯოლა, ვანი, სამტრედია, ჩოხატაური, წალენჯიხა, ზუგდიდი, სენაკი, ქობულეთი

37 ქალაქ ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 22 მარტის № 37 დადგენილება „ქალაქ ზუგდიდის მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭოს შექმნისა და მისი დებულების დამტკიცების შესახებ (1,1); ხელმისაწვდომია - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/4110205?publication=1>

- ✓ მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი - მერის მიერ განსაზღვრული თანამდებობის პირი, რომლის მიზანია მუნიციპალიტეტში გენდერული თანასწორობის საკითხების შესწავლა, განსახორციელებელი საქმიანობის დაგეგმვა და ღონისძიებების კოორდინაცია³⁸;
- ✓ გენდერულად მგრძობიარე მუნიციპალური ბიუჯეტი - გულისხმობს გენდერული პერსპექტივების ინტეგრირებას ადგილობრივ ბიუჯეტში³⁹;
- ✓ გენდერული თანასწორობის ღონისძიებათა 2022-2023 წლების სამოქმედო გეგმა - რომელიც წარმოადგენს მუნიციპალურ ჩარჩო დოკუმენტს და აერთიანებს ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის მიმართულებით განსახორციელებელ ღონისძიებებს;
- ✓ 2022-2025 წლების გენდერული თანასწორობის სტრატეგია, რომლის მიზანია, მუნიციპალიტეტის კომპეტენციის ფარგლებში, სახელმწიფოს შესაბამის უწყებებთან კოორდინაციით, სამოქალაქო და ბიზნეს სექტორის ჩართულობით ქალისა და მამაკაცის თანასწორი უფლებების, თავისუფლებებისა და შესაძლებლობების რეალიზაციისათვის სათანადო პირობების შექმნა, დისკრიმინაციის ყველა ფორმის პრევენცია და აღმოფხვრა, გენდერული ძალადობის ყველა ფორმის წინააღმდეგ ბრძოლა⁴⁰;
- ✓ მუნიციპალიტეტების ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია, რომელიც იქმნება მუნიციპალიტეტებში მერის მიერ, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე რეგისტრირებულ ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის საკითხებზე სისტემური და კოორდინირებული მუშაობის უზრუნველსაყოფად⁴¹;
- ✓ ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილებები, რომლებიც მუნიციპალურ დონეზე შეიმუშავენ ბავშვის უფლებების დაცვისა და მხარდაჭერის პროგრამებს და უზრუნველყოფენ მათ მართვას და მათი განხორციელების კონტროლს⁴², რაც ასევე მძლავრი მექანიზმია ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის პრევენციისათვის;

38 საქართველოს კანონი „გენდერული თანასწორობის შესახებ“ (13,1²) ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91624?publication=10>

39 შენიშვნა: თითოეული მუნიციპალიტეტის მიმდინარე წლის ბიუჯეტები, სადაც პროგრამებს ან ქვეპროგრამებს გააჩნია გენდერული ასპექტები

40 ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის 2022-2025 წლების გენდერული თანასწორობის სტრატეგია

41 ბაღდათის მუნიციპალიტეტის ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისიის დებულება

42 ქობულეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2020 წლის 9 სექტემბრის №08 დადგენილება „ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერიის პირველადი სტრუქტურული ერთეულის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამსახურის დებულების დამტკიცების შესახებ“ (მ.7.1). ხელმისაწვდომია - https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/4990458?publication=0&fbclid=IwAR0puTj18BKW1W1LofmP9dNAUOK6pcWuH5uhpUqrlotRUh3uR3U13JrN_7Ls

- ✓ ქალთა ოთახი, რომლის საშუალებით ადგილობრივი ხელისუფლება საკუთარ მოსახლეობას (განსაკუთრებით, ქალებს და გოგონებს) სთავაზობს დამატებით საინფორმაციო-საკონსულტაციო მომსახურებას, ასევე, თავისუფალ, ღია სივრცეს დასვენებისა და სოციალურ-ეკონომიკური აქტივობისთვის⁴³;
- ✓ მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში - ადმინისტრაციული ერთეულების ხელმძღვანელები, რომლებთანაც მერია (მერი) დებს ადმინისტრაციულ ხელშეკრულებას საჯარო სამართლებრივი უფლებამოსილების განხორციელების მიზნით. ფონდი „სოხუმის“ მერის წარმომადგენლების საჭიროებების სწრაფი მოკვლევის ანგარიშის მიხედვით, მერის წარმომადგენლის ინსტიტუტი იკვეთება, როგორც ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი რგოლი შემთხვევების იდენტიფიცირების, დაზარალებულთა დახმარების, არსებულ ადგილობრივ და ცენტრალურ სერვისებზე მოქალაქეების ინფორმირების, საერთო საკოორდინაციო სისტემაში მონაწილეობის კუთხით⁴⁴.

შედარებით ქმედითი პრევენციული ინსტრუმენტებით სამიზნე მუნიციპალიტეტებს შორის ზუგდიდის, სენაკის, ჩოხატაურის, ბაღდათის და ვანის მუნიციპალიტეტები გამოირჩევიან, რომლებსაც შექმნილი აქვთ ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია, ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის საკითხებზე სისტემური და კოორდინირებული მუშაობის უზრუნველსაყოფად.

3.4.1. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი

ზუგდიდის მუნიციპალიტეტს 2023 წლის ბიუჯეტში, სოციალური ქვეპროგრამების გარდა, გააჩნია გენდერული თანასწორობის, ოჯახებისა და ბავშვების გაძლიერების ქვეპროგრამა⁴⁵, რომლისთვისაც გამოყოფილია 95 ათასი ლარი. ქვეპროგრამა ითვალისწინებს:

43 ქალთა ოთახი, განმარტება ხელმისაწვდომია - https://infokobuleti.wordpress.com/2016/11/12/%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%97%E1%83%90-%E1%83%9D%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%AE%E1%83%98-%E1%83%A3%E1%83%99%E1%83%95%E1%83%94-%E1%83%A5%E1%83%9D%E1%83%91%E1%83%A3%E1%83%9A/?fbclid=IwAR27kPrmkLQrElqfaQqEGCFKI4WhsFCv10WlhCHb5Act1J8PyYSE1_QJf9M

44 მერის წარმომადგენლების საჭიროებების სწრაფი მოკვლევა სამიზნე მუნიციპალიტეტებში (სამტრედია, ვანი, თერჯოლა, ბაღდათი, ტყიბული, წალენჯიხა, ზუგდიდი, სენაკი, ქობულეთი, ჩოხატაური), გვ. 3, 2022 წელი; ხელმისაწვდომია - <https://fsokhumi.ge/index.php/ka/publikacia/informatia-zaladobis-tsinaagmdeg/item/12359-2022-05-07-08-06-30>

45 ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 28 დეკემბრის №44 დადგენილება ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ, კოდი 06 02 03, ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5674039?publication=2>

- ქალთა მიმართ ან/და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლის სტატუსის (შემაკავებელი და დამცავი ორდერის მოქმედების პირობებში სასამართლოსა და ან/და ქალთა მიმართ ან/და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე უწყებათაშორისი კომისიის გადამწყვეტილებით) მქონე პირთა ერთჯერად ფინანსურ დახმარებას 100-800 ლარის ოდენობით, სტატუსის მოქმედების ვადის შესაბამისად;
- „ქალთა ოთახის“ ფინანსურ მხარდაჭერას;
- ქალთა მიმართ ან/და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა და გენდერული თანასწორობის საკითხებზე განსახორციელებელი აქტივობების ფინანსურ მხარდაჭერას;
- ქალთა მიმართ ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისიის ფუნქციონირების მხარდაჭერას;
- პროგრამა ასევე ითვალისწინებს ბავშვთა სოციალური დაცვის მიზნით ერთჯერად ფულად დახმარებებს: მრავალშვილიანი ოჯახებისთვის - 18 წლამდე ასაკის 4 ბავშვზე - 200 ლარი; 5 ბავშვზე - 300 ლარი და ა.შ; პირველი-მეორე შვილის შექმნისას სოციალურად დაუცველ ოჯახებზე (სარეიტინგო ქულა 65001-ზე ნაკლები) - 200 ლარი; ტყუპების შექმნისას - 500 ლარი; დედ-მამით ობოლ 18 წლამდე ასაკის ბავშვებისთვის - ყოველთვიური დახმარება 100 ლარის ოდენობით.

ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტით გათვალისწინებული **სხვა პროგრამები/ქვეპროგრამები**, რომლებსაც გენდერული ასპექტები გააჩნია:

- ✓ **სპორტული და ახალგაზრდული ღონისძიებების დაფინანსება** (კოდი 05 01 02) - ახალგაზრდებში გენდერული საკითხების ცნობიერების ამაღლება;
- ✓ **სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის კვებით უზრუნველყოფის პროგრამა** (კოდი 06 02) - პროგრამა ითვალისწინებს მზრუნველობამოკლებული პირების უფასო კვებითა და ფართით უზრუნველყოფას, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით, მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას, სხვა პროგრამების განხორციელებას, რომლებიც უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას, მარტოხელა მშობლების, ქალთა მიმართ ან/და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა ფსიქოსოციალურ მხარდაჭერასა და გენდერული თანასწორობის დაცვას. სოციალურად დაუცველი, კანონთან კონფლიქტში მყოფი და ჯანმრთელობის სერიოზული პრობლემების მქონე ბავშვების ეკონომიკურ და ფსიქოსოციალურ მხარდაჭერას;
- ✓ **მარტოხელა მშობლის სოციალური დაცვის პროგრამა** - პროგრამა ითვალისწინებს მარჩენალდაკარგული ოჯახის, რომელსაც ჰყავს 18 წლამდე ასაკის შვილი, ერთჯერად ფულად დახმარებას 200 ლარის ოდენობით და მარტოხელა მშობლის, რომელსაც ჰყავს 18 წლამდე ასაკის შვილი ქორწინების გარეშე - ყოველთვიური დახმარება - 50 ლარის ოდენობით;

- ✓ **სადღესასწაულო დღეების დახმარების პროგრამა** - სადღესასწაულო დღეებში საზეიმო განწყობის შექმნის მიზნით, მე-2 მსოფლიო ომის მონაწილეების (ადგილობრივი და დევნილი), დედ-მამით ობოლი ბავშვების, მარტოხელა მშობლების, მრავალშვილიანი ოჯახების, 100 წელს გადაცილებული პირების, მზრუნველობამოკლებულთა სასადილოს და სოციალური საცხოვრისის ბენეფიციარებისთვის, ასევე, განსაკუთრებით შეჭირვებული ოჯახების მხარდაჭერა (შობა-ახალი წელი და აღდგომა) საკვები პროდუქტებით. შშმ პირთა და ხანდაზმულთა უფლებების დაცვის დღის აღსანიშნავი ღონისძიების ფინანსური მხარდაჭერა (14 ივნისი, 3 დეკემბერი, 1 ოქტომბერი);
- ✓ **სხვადასხვა მიზეზით უსახლკაროდ დარჩენილთა და დაზარალებულთა ხელშეწყობის პროგრამა** - ქვეპროგრამის მიზანს წარმოადგენს უსახლკაროდ დარჩენილი მოსახლეობისთვის მინიმალური საცხოვრებელი პირობების შექმნა, ყოფითი პირობების გაუმჯობესება, ფინანსური და მორალური თანადგომა. უსახლკაროდ დარჩენილთა ბინის ქირით უზრუნველყოფა;
- ✓ **სოციალურად დაუცველი ოჯახების და მონყვლადი ჯგუფების მხარდაჭერის მიზნით წარმოდგენილი პროექტების თანადაფინანსება** - პროგრამა მიზნად ისახავს მონყვლადი ჯგუფების (სოციალურად დაუცველი, შშმ, მრავალშვილიანი, ძალადობის მსხვერპლი, ზრუნვის სისტემიდან გასული, მარჩენალდაკარგული და ა. შ.) ჩართულობას პროექტებში, ასევე, ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე სოციალური სანარმოების განვითარების ხელშეწყობას. წარმოდგენილი პროექტები შეიქმნა მუნიციპალიტეტის მერიაში შექმნილი შესაბამისი კომისიისა და დებულების მიხედვით. სოციალური სფეროს სხვადასხვა მიმართულებებით, ადგილობრივი ხელისუფლებისა და სხვადასხვა ორგანიზაციისა და ფიზიკური პირის მიერ მოწოდებული პროექტების განხორციელების შედეგად ცალკეული კატეგორიის მოქალაქეთა სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობა;
- ✓ **უკიდურესად სიღარიბეში მყოფი სოციალურად დაუცველი ბავშვის მატერიალური დახმარების ქვეპროგრამა** - ქვეპროგრამა ითვალისწინებს სოციალური საფრთხის წინაშე მყოფი (შშმ, სსმ, დანაშაულის ან/და ძალადობის მსხვერპლი, კანონთან კონფლიქტში მყოფი, მშობელთა ზრუნვის გარეშე დარჩენილი, სოციალურად დაუცველი, მძიმე საცხოვრებელი პირობების მქონე, ჯანმრთელობის მძიმე მდგომარეობით და სხვა) ბავშვებისთვის ყოველთვიურ ფულად დახმარებას, თითო ბავშვზე 50 ლარის ოდენობით წლის ბოლომდე. აღნიშნული თანხა მოხმარდება საკვები პროდუქტების, ჰიგიენის საშუალებებისა და საკანცელარიო ნივთების შეძენას. ქვეპროგრამაში ოჯახების ჩართვა ხდება სოციალური მუშაკის დასკვნის სფუძველზე, ინტერდისციპლინური გუნდის გადაწყვეტილებით.

მუნიციპალიტეტი	პრევენციული მექანიზმები
ზუგდიდი	<ol style="list-style-type: none"> 1. საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო; 2. მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი; 3. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტი; 4. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმა და გაეროს უშიშროების საბჭოს რეზოლუცია 13/25-ის „ქალები, მშვიდობა, უსაფრთხოება“ ფარგლებში, ეროვნული სამოქმედო გეგმის ზუგდიდის მუნიციპალიტეტში ლოკალიზაციის „საგზაო რუკა“; 5. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის 2022-2025 წლების გენდერული თანასწორობის სტრატეგია; 6. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია; 7. ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილება; 8. ქალთა ოთახი; 9. მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში.

3.4.2. ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი

ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტში ცალკე პროგრამა⁴⁶ ეთმობა გენდერულ თანასწორობას, რომელზეც გამოყოფილია 30 ათასი ლარი. პროგრამა გულისხმობს შემდეგი ღონისძიებების განხორციელებას:

- მუნიციპალიტეტის საკადრო პოლიტიკაში გენდერული მიდგომების გათვალისწინება;
- გადწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობისას (საჯარო შეხვედრები, დისკუსიები, სოფლის კრებები და სხვა) გენდერული თანასწორობის ძირითადი პრინციპების გათვალისწინების ხელშეწყობა;

46 ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 27 დეკემბრის №31 დადგენილება ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის შესახებ, პროგრამის კოდი - 05 05, ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5669444?publication=1>

- გენდერულ საკითხებზე მუნიციპალიტეტის თანამშრომლების ცნობიერების ამაღლება;
- მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ქალთა საჭიროებებისა და პრიორიტეტების კვლევა;
- გენდერულად ორიენტირებული მუნიციპალური ახალგაზრდული პოლიტიკის შემუშავება;
- გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით მუნიციპალური პროგრამების და პროექტების შემუშავება და განხორციელება;
- ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების მიზნით პროექტების დაფინანსება;
- გენდერული ძალადობის წინააღმდეგ 16-დღიანი კამპანიის წარმოება (25 ნოემბრიდან 10 დეკემბრის ჩათვლით);
- ქალთა უფლებებსა და გენდერული თანასწორობის საკითხებზე სკოლის მოსწავლეების, ახალგაზრდების და სკოლის პედაგოგების ინფორმირებულობის გაზრდა;
- რელიგიური უმცირესობების წარმომადგენელი მოსახლეობის გენდერულ საკითხებზე ცნობიერების ამაღლება;
- ადრეული ქორწინების პრევენცია;
- საკითხები, რომელსაც მოიცავს მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის ღონისძიებათა 2022-2023 წლების სამოქმედო გეგმა⁴⁷.

ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტს ბიუჯეტში ასევე ცალკე აქვს განერილი გენდერული თანასწორობის საბჭოს საქმიანობის ორგანიზაციული უზრუნველყოფის პროგრამა, რომელზეც გამოყოფილია 20 ათასი ლარი. პროგრამით გათვალისწინებულია:

- ჩოხატაურის გენდერული თანასწორობის საბჭოს საქმიანობის ეფექტიანობის გაზრდა და მისთვის დაკისრებული ფუნქციების შესრულების ხელშეწყობა;
- მუნიციპალიტეტის საკადრო პოლიტიკაში გენდერული მიდგომების გათვალისწინება, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობისას (საჯარო შეხვედრები, დისკუსიები, სოფლის კრებები და სხვა) გენდერული თანასწორობის ძირითადი პრინციპების გათვალისწინების ხელშეწყობა;
- გენდერულ საკითხებზე მუნიციპალიტეტის თანამშრომლების ცნობიერების ამაღლება, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ქალთა საჭიროებებისა და პრიორიტეტების კვლევა;
- გენდერული ძალადობის წინააღმდეგ 16-დღიანი კამპანიის (25 ნოემბერი - 10 დეკემბერი) ფარგლებში ღონისძიებების და შეხვედრების ჩატარება.

47 ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის ღონისძიებათა 2022-2023 წლების სამოქმედო გეგმა, ხელმისაწვდომია - https://chokhatauri.gov.ge/wp-content/uploads/2023/05/gankarguleba-17-danarti.pdf?fbclid=IwAR3L7KKqINCDJ7WWWh9E7JBYz68_EOgSQfz_TMPMA5BBDVr6t33-dgGOLJsw

ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტით გათვალისწინებული სხვა პროგრამები/ქვეპროგრამები, რომლებსაც გენდერული ასპექტები გააჩნია:

- ✓ ქალთა ეკონომიკური გაძლიერება (კოდი 05 05 02) - ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების მიზნით კონკურსის გამოცხადება ადგილობრივი ქალი მენარმეებისთვის, სადაც ისინი კონკურსში გამარჯვების შედეგად მოიპოვებენ შესაბამის დაფინანსებას;
- ✓ ქალთა და ოჯახების მიმართ ძალადობის აღმოფხვრის ხელშეწყობა (კოდი 06 02 08) - ქვეპროგრამის მიზანია ოჯახში ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრის ხელშეწყობა ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების ხელშეწყობის გზით. კერძოდ, წარმოდგენილი პროექტების დაფინანსება/თანადაფინანსება;
- ✓ ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დაცვა (კოდი 06 02 07) - ქვეპროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება შემდეგი პროგრამები:
 - ახალშობილთა ოჯახების ერთჯერადი ფულადი დახმარება;
 - მრავალშვილიანი ოჯახებისათვის 18 წლამდე ასაკის თითოეულ ბავშვზე ყოველთვიური დახმარება;
 - თირკმლის უკმარისობით დაავადებული დიალეზზე მყოფი პირების ყოველთვიური დახმარება;
 - 100 წელს მიღწეული და გადაცილებულ ხანდაზმულისათვის ერთჯერადი ფულადი დახმარება;
 - 0-დან 18 წლამდე ასაკის დედ-მამით ობოლი ბავშვების ყოველთვიური ფულადი დახმარება;
 - 0-დან 18 წლამდე ასაკის შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების კომუნალური გადასახადებისათვის ყოველთვიური ფულადი დახმარება;
 - მეორე მსოფლიო ომის ვეტერანების და ომში დაღუპულთა ქვრივების მატერიალური მხარდაჭერა, სადღესასწაულოდ ფაშიზმზე გამარჯვების 76-ე წლისთავთან დაკავშირებით ზამთრის სეზონისთვის სათბობის შექმნაში დახმარება;
 - მარტოხელა მიცვალებულთა სარიტუალო მომსახურება;
 - ჰემოფილიით დაავადებულ პირთა დახმარება, განსაკუთრებით მძიმე ჯანმრთელობის მდგომარეობის მქონე პირთა ფინანსური დახმარება;
 - სახელმწიფო ზრუნვის სისტემიდან გასულ პირთა დახმარება;
 - ცილაგამოცლილი პროდუქტების საჭიროების მქონე პირების დახმარება;
 - მიმდინარე წლის იანვარში სტიქიის შედეგად დაზარალებული მოსახლეობისათვის კომპენსაციის გაცემა.
- ✓ სოციალური პრობლემების გადაწყვეტისა და კულტურულ-საგანმანათლებლო სფეროს ხელშეწყობის მიზნით პროგრამების თანადაფინანსება (ქვეპროგრამის კოდი 06 02 09) - მუნიციპალიტეტის მერის მიერ თანადაფინანსებას ექვემდებარება სოციალური პრობლემების გადაწყვეტის და კულტურულ-საგანმანათლებლო სფეროს განვითარების მიზნით იურიდიული პირების მიერ ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში განსახორციელებელი წარმოდგენილი პროექტები;

- ა(ა)იპ განათლების ცენტრის (6-დან 18-წლამდე პირების დღის ცენტრი, კომუნალური და კვების პროდუქტების ხარჯი) თანადაფინანსება;
 - დაფინანსდება წითელი ჯვარი;
 - ქალები ქალებისათვის - საინიციატივო შეხვედრები გურიაში;
 - ბავშვთა ადრეული განვითარების ქვეპროგრამა;
 - ძუძუს კიბოთი დაავადებულ ქალთა დაფინანსება;
 - შინმოვლის პროგრამა;
 - ყველა ასაკის შშმ პირთა მდგომარეობის შესწავლა და დასვენება მთისა და ზღვის კურორტებზე.
- ✓ **განათლების სისტემის ხელშეწყობა** (პროგრამის კოდი 04 02) - გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული დაწყებითი და ზოგადი განათლების მქონე დაწესებულებების სრულყოფილი ფუნქციონირებისათვის ხელშეწყობა. განხორციელდება ისეთი ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს საჯარო სკოლებში მოსწავლეების უფრო გააქტიურებას, სატრანსპორტო საშუალებებით გადაადგილებას და სხვა ღონისძიებების მოწყობას. საჯარო სკოლების წარჩინებულ (ოქროსა და ვერცხლის მედალოსნები) კურსდამთავრებულთა ნახალისება.

მუნიციპალიტეტი	პრევენციული მექანიზმები
როხატაური	<ol style="list-style-type: none"> 1. საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო; 2. მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი; 3. როხატაურის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტი; 4. როხატაურის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის ღონისძიებათა 2022-2023 წლების სამოქმედო გეგმა; 5. როხატაურის მუნიციპალიტეტის ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია; 6. ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილება; 7. მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში.

3.4.3. სენაკის მუნიციპალიტეტი

სენაკის მუნიციპალიტეტს 2023 წლის ბიუჯეტში აქვს ცალკე, სპეციალური სოციალური ადაპტაციისა და ძალადობის მსხვერპლთა დაცვის პროგრამა⁴⁸. დაფინანსება 25 ათასი ლარი. პროგრამა ითვალისწინებს ფინანსური დახმარების განწევას დამოუკიდებლად ცხოვრების, სოციალური ინტეგრაციისა და ადაპტაციის ხელშეწყობის მიზნით, ასევე ძალადობის მსხვერპლთა მხარდაჭერისათვის შემდეგ პირებზე:

- სენაკის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე რეგისტრირებულ 18 წლამდე მზრუნველობამოკლებული ბავშვის სტატუსის მქონე პირებზე, რომლებმაც მიაღწიეს სრულწლოვანების ასაკს და ვერ იქნენ რეინტეგრირებული ბავშვთა სააღმზრდელო დაწესებულებიდან, „მინდობით აღზრდისა“ და „მცირე საოჯახო ტიპის სახლის“ მომსახურებებიდან;
- ქვეპროგრამის ფარგლებში ხორციელდება ავარიული და საცხოვრებლად საშიში შენობებიდან გამოყვანილი, სხვადასხვა მიზეზით (საცხოვრებელი სახლი დაინგრა, დაინვა ან საცხოვრებლად უვარგისი, ავარიული ან სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისთვის საშიში გახდა სტიქიური უბედურების, უბედური შემთხვევის ან სხვა გარემოებების შედეგად) უსახლკაროდ დარჩენილი ოჯახების (მათ შორის, ძალადობის მსხვერპლი ქალების) უზრუნველყოფა საცხოვრებელი ფართით (ბინის ქირის ასანაზღაურებლად კომპენსაცია);
- სენაკის ტერიტორიაზე რეგისტრირებული რეინტეგრირებული ბავშვების ბიოლოგიურ ოჯახებზე დახმარება გაიცემა ყოველთვიურად 200 ლარის ოდენობით საბიუჯეტო წლის განმავლობაში;
- მოქალაქეზე, რომლის უფლებები დაირღვა და „ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, მასზე გაიცემა ერთჯერადად 300 ლარი;
- ძალადობის მსხვერპლ ქალთა და ბავშვთა თავშესაფრის ხარჯების თანადაფინანსების ქვეპროგრამა;
- სენაკის მუნიციპალიტეტის მერიასა და ასოციაცია „მერკურს“ შორის გაფორმებული ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმის საფუძველზე სენაკის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებულ ძალადობის მსხვერპლის სტატუსის მქონე პირის მიერ ასოციაცია „მერკურის“ ოჯახში ძალადობის მსხვერპლ ქალთა და ბავშვთა თავშესაფრის სერვისით სარგებლობის შემთხვევაში განხორციელდება თავშესაფრით სარგებლობის დღიური ხარჯის ანაზღაურება 30 ლარის ოდენობით.

ამასთან, სენაკის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტში გათვალისწინებულია ცალკე პროგრამა - პროექტი „საქმიანობათა ცენტრი სენაკში უსაფრთხო გარემოსა და სიცოცხლის ხელშეწყობისათვის“ თანადაფინანსება, რომლის განხორციელებასაც „სა-

48 სენაკის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2023 წლის 20 იანვარის №1 დადგენილება „სენაკის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ სენაკის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 23 დეკემბრის №13 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, კოდი 06 02 07, ხელმისაწვდომია - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/5697239?publication=0>

ქართველოს წითელი ჯვრის საზოგადოება“ უზრუნველყოფს (დაფინანსება 36,7 ათასი ლარი). აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია საქმიანობათა ცენტრის ფუნქციონირება პერსონალის, მოხალისეებისა და ბენეფიციარების თანამონაწილეობით. ჩატარდება რეგულარული ტრენინგები მოხალისეთათვის, შეიქმნება მოხალისეთა აღჭურვილი და გადამზადებული მობილური ჯგუფები. შემუშავდება მუნიციპალიტეტის განახლებული რეაგირების გეგმა. პროექტის ამოცანაა თემის მედეგობის გაძლიერება უბედურ შემთხვევებთან, დაავადებებთან და ეპიდემიებთან, კონფლიქტურ და კრიზისულ სიტუაციებთან გამკლავებისა და ჯანდაცვაზე ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით. ასევე ცენტრზე დაფუძნებული საქმიანობების განვითარება თემებში მოწყვლადი ჯგუფების, მათ შორის ხანდაზმულებისა და ახალგაზრდებისათვის.

სენაკის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტით გათვალისწინებული სხვა პროგრამები/ქვეპროგრამები, რომლებსაც გენდერული ასპექტები გააჩნია:

- ✓ **მზრუნველობამოკლებულთა კვებით უზრუნველყოფის პროგრამა** (კოდი 06 02 01) - სოციალურად დაუცველი და მზრუნველობამოკლებული მოსახლეობის ყოფითი პირობების ხელშეწყობა, ა(ა)იპ „სენაკის მზრუნველობამოკლებულთა კვების ცენტრის“ სასაბუღალტრო ემსახურება სოციალურად დაუცველ ბენეფიციარებს ყოველდღიურად დღეში ერთჯერადი ცხელი საკვებით. რაციონში შედის სამი დასახელების მზა საკვები. ა(ა)იპ „სენაკის მზრუნველობამოკლებულთა კვების ცენტრთან“ არსებული კომისიის დასკვნის საფუძველზე, საჭიროების შემთხვევაში, ხდება მოსარგებლე პირთა ჩანაცვლება და ცვლილებების შეტანა კვებით მოსარგებლეთა სიაში. მომსახურებით ისარგებლებენ მზრუნველობამოკლებული ოჯახები, მარტოხელა მოხუცები, მარტოხელა მშობლის სტატუსის მქონე პირები, შშმ პირები და ძალადობის მსხვერპლის სტატუსის მქონე პირები.

მუნიციპალიტეტი	პრევენციული მექანიზმები
სენაკი	<ol style="list-style-type: none"> 1. საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო; 2. მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი; 3. სენაკის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტი; 4. სენაკის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის ღონისძიებათა 2022-2023 წლების სამოქმედო გეგმა; 5. სენაკის მუნიციპალიტეტის ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია; 6. ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილება; 7. მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში.

3.4.4. ბალდათის მუნიციპალიტეტი

ბალდათის მუნიციპალიტეტს 2023 ბიუჯეტში ცალკე, სპეციალური პროგრამა გააჩნია - გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობა⁴⁹. დაფინანსება - 10 ათასი ლარი. გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის პროგრამის განმახორციელებელია გენდერული თანასწორობის საბჭო. პროგრამით მოხდება მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ყველა გენდერულად სენსიტიური ჯგუფის – ძალადობის მსხვერპლი ან/და რისკ-ჯგუფის ქალების, მარტოხელა და/ან ქვრივი მშობლების (როგორც ქალის, ისე კაცის), განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე ახალგაზრდების, სოციალურად დაუცველი მრავალშვილიანი ოჯახების, შშმ პირების, მარტოხელა და ზრუნვის პოლიტიკის საჭიროების მქონე ხანდაზმულების პირების საჭიროებების შესწავლა და ამ საჭიროებებზე მორგებული საბიუჯეტო წინადადებების შემუშავება და დანერგვა.

პროგრამის ფარგლებში 2023 წელს დაფინანსდება სხვადასხვა საგანმანათლებლო და საინფორმაციო პროგრამა, რაც ხელს შეუწყობს ქალთა და მამაკაცთა თანაბარ წარმოჩენას, უფლებამოსილებას, პასუხისმგებლობას და თანასწორ მონაწილეობას საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროში, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში ქალისა და მამაკაცის თანაბარი უფლებების, თავისუფლებებისა და შესაძლებლობების უზრუნველყოფას, გენდერულ მენისტრიმინგს და გენდერული ნიშნით დისკრიმინაციის აღმოფხვრას.

ბალდათის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტით გათვალისწინებული სხვა პროგრამები/ქვეპროგრამები, რომლებსაც გენდერული ასპექტები გააჩნია:

- ✓ თანადგომის საჭიროების მქონე ოჯახთა დახმარება (კოდი 06 02 07) - ბალდათის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული და ამავდროულად ფაქტობრივად მცხოვრები ოჯახები, რომლებიც იმყოფებიან ეკონომიკურ სიდუხჭირეში და/ან მოულოდნელ კრიზისულ ვითარებაში, მიიღებენ ერთჯერად ფინანსურ დახმარებას არაუმეტეს 200 ლარის ფარგლებში. დახმარების მისაღებად, ოჯახმა ჩამოთვლილი კრიტერიუმებიდან უნდა დააკმაყოფილოს ერთ-ერთი მაინც:
 - ოჯახი რეგისტრირებულია სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიან ბაზაში და მისი სარეიტინგო ქულა არ აღემატება 150 000-ს;
 - ოჯახში არის ონკოლოგიური, გადაადგილებაშეზღუდული, ფსიქიკური აშლილობის ან სხვა მძიმე დაავადების მქონე პირი;
 - ოჯახში არის მარტოხელა მოხუცი, შშმ პირი ან ორი და მეტი 18 წლის ასაკს მიუღწეველი პირი, ან ოჯახმა დაკარგა მარჩენალი;
 - ოჯახის შემოსავალი საარსებო მინიმუმზე ნაკლებია;
 - ოჯახში არის ძალადობის მსხვერპლის სტატუსის მქონე პირი (აღნიშნული პირის ან მისი კანონიერი წარმომადგენლის მომართვის შემთხვევაში).

⁴⁹ ბალდათის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2023 წლის 27 იანვარის №1 დადგენილება „ბალდათის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ ბალდათის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 23 დეკემბრის №22 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის შესახებ, კოდი 06 03, ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5704233?publication=0>

- ✓ **სამედიცინო დახმარების ხარჯები** (კოდი 06 02 01) - ბალდათის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებულ და ამავდროულად ფაქტობრივად მცხოვრებ მოქალაქეებს, რომელთა სარეიტინგო ქულა 0-დან 65 000-მდეა, ან წარმოდგენენ მერის წარმომადგენლის შუამდგომლობას, რომელშიც დადასტურებული იქნება მოქალაქის დახმარების საჭიროება, ნაწილობრივ აუნაზღაურდებათ სამედიცინო მომსახურების (კვლევა, ოპერაცია, მკურნალობა, ქიმიოთერაპია) ხარჯები;
- ✓ **უფასო სასადილოების დაფინანსება** (კოდი 06 02 04) - ბალდათის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული უმწეო და სოციალურად შეჭირვებული მოქალაქეები ყოველდღიურად მიიღებენ უფასო სადილს. ბენეფიციარი შეირჩევა ბალდათის მუნიციპალიტეტის მერიის „სოციალური ღონისძიებების დაფინანსების განმსაზღვრელი კომისიის“ მიერ;
- ✓ **ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დაცვა** (კოდი 06 02 05) - ბალდათის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული მოქალაქეები, რომელთაც 2022-2023 წლებში შეეძინათ მეორე ან შემდეგი შვილი, საჩუქრად მიეცემათ: მეორე შვილის შეძენის შემთხვევაში - 200 ლარი, მესამე შვილის შეძენისას - 300 ლარი, მეოთხე და შემდეგი შვილის შეძენისას - 500 ლარი, ტყუპების შეძენისას - 800 ლარი;
- ✓ **მარტოხელა მშობლის დახმარება** (კოდი 06 02 14) - ქვეპროგრამის ფარგლებში ბალდათის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული მოქალაქეები, რომელთაც მინიჭებული აქვთ მარტოხელა მშობლის სტატუსი, მიიღებენ ფულად დახმარებას ერთჯერადად 250 ლარის ოდენობით;
- ✓ **მრავალშვილიანი ოჯახების ერთჯერადი ფინანსური დახმარება** (კოდი 06 02 15) - ქვეპროგრამის ფარგლებში, ბალდათის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული მრავალშვილიანი ოჯახები, რომელთაც ჰყავთ ოთხი და მეტი 18 წლამდე ასაკის შვილი, მიიღებენ ერთჯერად ფულად დახმარებას თითოეულ ბავშვზე 50 ლარის ოდენობით;
- ✓ **მედიკამენტების დაფინანსება** (კოდი 06 02 17) - ბალდათის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებულ და ამავდროულად ფაქტობრივად მცხოვრებ მოქალაქეებს, რომელთა სარეიტინგო ქულა 0-დან 100 000-მდეა, ან წარმოდგენენ მერის წარმომადგენლის შუამდგომლობას, გაენევათ ერთჯერადი ფინანსური დახმარება მედიკამენტების შესაძენად;
- ✓ **სასურსათო პაკეტების შეძენა** (კოდი 06 02 19) - პროგრამა შეიქმნა ახალი კორონავირუსის Covid19 მასობრივი გავრცელების პრევენციის მიზნით გატარებული ღონისძიებების შედეგად ოჯახებისათვის მიყენებული ეკონომიკური ზიანის ნაწილობრივ შემსუბუქების მიზნით და ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტში მცხოვრები კრიზისულ ვითარებაში მყოფი ოჯახების სურსათით დახმარებას. დახმარების მიმღები ოჯახების იდენტიფიცირება მოხდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიულ ერთეულებში მერის წარმომადგენლების მეშვეობით;
- ✓ **საცხოვრებლით უზრუნველყოფა** (კოდი 06 02 20) - ბალდათის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული მოქალაქეები, რომელთაც სტიქიური მოვლენების ან სხვა ობიექტური გარემოებების შედეგად დაუზიანდათ ან დაკარგეს საცხოვრისი, უზრუნველყოფილი იქნებიან დროებითი საცხოვრებლის ქირით ან/და დაზიანებული სახლების სამშენებლო-სარემონტო სამუშაოებისა და მასალის დაფინანსებით;

- ✓ **ბავშვიანი ოჯახების გაძლიერება** (კოდი 06 02 22) - ქვეპროგრამით ისარგებლებენ ბალდათის მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ბავშვიანი ოჯახები, რომლებიც იმყოფებიან კრიზისულ ვითარებაში და/ან საჭიროებენ დახმარებას. პროგრამაში ოჯახის ჩართვა შეიძლება განხორციელდეს მოქალაქის, მერის წარმომადგენლის, სოციალური მუშაკის ან სხვა უწყების მომართვის საფუძველზე. ოჯახის შეფასებას და საჭიროებების დადგენას უზრუნველყოფს ბავშვისა და ოჯახის სოციალური მუშაკი. სოციალური მუშაკის შეფასება და დასკვნა/რეკომენდაცია განიხილება მერიის სოციალური ღონისძიებების დაფინანსების განმსაზღვრელი კომისიის მიერ და მიიღება გადაწყვეტილება ბავშვიანი ოჯახისათვის საჭირო დახმარების თაობაზე;
- ✓ **ტრანსპორტით უზრუნველყოფა** (კოდი 06 02 23) - მოსახლეობის თხოვნის გათვალისწინებით, მუნიციპალიტეტი დამატებით დააფინანსებს შპს-სთან სუბსიდირების ხელშეკრულების თანახმად, თვიურად 200 ლიტრი დიზელის სანვავის ღირებულების ფარგლებში, რათა გაიზარდოს რეისები კვირაში 3 დღიდან 6 დღემდე.

მუნიციპალიტეტი	პრევენციული მექანიზმები
ბალდათი	<ol style="list-style-type: none"> 1. საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო; 2. მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი; 3. ბალდათის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტი; 4. ბალდათის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმა; 5. ბალდათის მუნიციპალიტეტის ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია; 6. ბალდათის მუნიციპალიტეტის ა.(ა.)ი.პ. სკოლამდელი და სკოლისგარეშე დაწესებულებათა გაერთიანების დირექტორის ბრძანების⁵⁰ საფუძველზე გამოიყო მოსწავლეთა და აღსაზრდელთა ძალადობისაგან დაცვაზე პასუხისმგებელი პირი - გაერთიანების იურისტი; 7. ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილება; 8. მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში.

⁵⁰ ბალდათის მუნიციპალიტეტის ა.ა.ი.პ. სკოლამდელი და სკოლისგარეშე დაწესებულებათა გაერთიანების დირექტორის ბრძანება №330 „ა.(ა.)ი.პ. სკოლამდელი და სკოლისგარეშე დაწესებულებათა გაერთიანების ორგანიზაციული საკითხების შესახებ“.

3.4.5. ვანის მუნიციპალიტეტი

ვანის მუნიციპალიტეტს 2023 წლის ბიუჯეტში ცალკეული სოციალური ქვეპროგრამების გარდა, სპეციალური პროგრამა⁵¹ აქვს - **გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობა**, რაზეც გამოყოფილია 5 ათასი ლარი. გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ყველა გენდერულად სენსიტიური ჯგუფის - ძალადობის მსხვერპლი და/ან რისკ-ჯგუფის ქალების, მარტოხელა და/ან ქვრივი მშობლების (როგორც ქალის ისე კაცის), განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე ახალგაზრდების, სოციალურად დაუცველი მრავალშვილიანი ოჯახების, შშმ პირების, მარტოხელა და ზრუნვის პოლიტიკის საჭიროების მქონე ხანდაზმულების, იგპ პირების საჭიროებების შესწავლას და ამ საჭიროებებზე მორგებული საბიუჯეტო წინადადებების შემუშავებასა და დანერგვას.

ამასთან, ვანის მუნიციპალიტეტს გააჩნია ცალკეული ქვეპროგრამები, სადაც გათვალისწინებულია გენდერული ასპექტები:

- ✓ **ძალადობის მსხვერპლთა დახმარება** (კოდი 06 02 12) - ქვეპროგრამა ითვალისწინებს „ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, მოქალაქეზე (მსხვერპლზე), რომლის უფლებები დაირღვა და სტატუსი განუსაზღვრა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შესაბამისმა სამსახურმა, სასამართლო ორგანომ ან/და გენდერული თანასწორობის, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე უწყებათაშორის კომისიასთან არსებულმა ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლის სტატუსის განმსაზღვრელმა - მსხვერპლის იდენტიფიცირების ჯგუფმა, ერთჯერადი ფინანსური დახმარების გაწევას 300 (სამასი) ლარის ოდენობით;
- ✓ **ბინის ქირით უზრუნველყოფა** (კოდი 06 02 13) - ქვეპროგრამა ითვალისწინებს ვანის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ოჯახური ძალადობის შედეგად დაზარალებული, საცხოვრებელი ფართის არმქონე პირების და მათი შვილების ბინის ქირით უზრუნველყოფას;
- ✓ **მარტოხელა მშობელთა დახმარება** (კოდი 06 02 15) - პროგრამა ითვალისწინებს მარტოხელა მშობლის სტატუსის მქონე პირების ყოველთვიურ ფინანსურ დახმარებას. ბენეფიციარებზე ყოველთვიური ფინანსური დახმარების გაცემა თითოეულ ბავშვზე, რომელთა მიმართაც პირს დაუდგინდა მარტოხელა მშობლის სტატუსი, 100 (ასი) ლარის ოდენობით;

51 ვანის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2023 წლის 11 იანვარის №1 დადგენილება „ვანის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ ვანის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 22 დეკემბრის №27 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, კოდი 06 03, ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5690242?publication=0>

- ✓ ბავშვის უფლებების დაცვა და მხარდაჭერა (კოდი 06 02 16) - პროგრამის ფარგლებში ადგილობრივი ბიუჯეტიდან კრიზისულ მდგომარეობაში მყოფ ბავშვიან ოჯახებზე (მიტოვების რისკის მქონე ბავშვიანი ოჯახები; ოჯახები, რომელთაც ჰყავთ შშმ ბავშვი/ბავშვები; ობოლი ბავშვები; ის ბავშვები, რომელთაც ჰყავთ შშმ მშობლები; ბავშვები, რომლებიც არიან ძალადობის მსხვერპლი/ჰყავთ ძალადობის მსხვერპლი მშობელი; ბავშვები, რომელთა ჯანმრთელობა გაუარესდა და მათ სიცოცხლეს საფრთხე ემუქრება; უკიდურესად ღარიბი ბავშვიანი ოჯახები, რომელთა სარეიტინგო ქულა 30000-ს ქვემოთაა; სხვა სოციალური საფრთხის წინაშე მყოფი ბავშვიანი ოჯახები) გაიცემა ფულადი დახმარება: ერთბავშვიან ოჯახზე - არაუმეტეს 700 (შვიდასი) ლარით, ორბავშვიან ოჯახზე - არაუმეტეს 1200 (ათასორასი) ლარით, სამბავშვიან ოჯახზე - არაუმეტეს 1500 (ათასხუთასი) ლარით, ოთხ და მეტ ბავშვიან ოჯახზე - არაუმეტეს 2000 (ორიათასი) ლარით. დახმარება შეიძლება გაიცეს როგორც ფულადი, ისე არაფულადი (საქონლის ან/და მომსახურების შესყიდვა) სახით, ერთჯერადად, ასევე ნაწილ-ნაწილ.

მუნიციპალიტეტი	პრევენციული მექანიზმები
ვანი	<ol style="list-style-type: none"> 1. საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო; 2. მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი; 3. ვანის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტი; 4. ვანის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმა; 5. ვანის მუნიციპალიტეტის 2022-2025 წლების გენდერული თანასწორობის სტრატეგია; 6. ვანის მუნიციპალიტეტის ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია; 7. ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილება; 8. მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში.

3.4.6. ტყიბულის მუნიციპალიტეტი

ტყიბულის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტში ცალკეული სოციალური ქვეპროგრამების გარდა, აქვს გენდერული პროგრამა⁵² - გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობა, რაზეც გამოყოფილია სულ 5 ათასი ლარი.

ცალკე აქვს ბიუჯეტში გამოყოფილი თანხა **ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა სტატუსის მქონე პირთა დახმარებაზე** - 3 ათასი ლარი (პროგრამული კოდი 06 02 16).

გარდა ამისა, ტყიბულის მუნიციპალიტეტს გააჩნია ცალკეული ქვეპროგრამები, სადაც გათვალისწინებულია გენდერული ასპექტები:

✓ **სამკურნალო საოპერაციო ხარჯებით დახმარების პროგრამა** (პროგრამული კოდი 06 02 01) - ტყიბულის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე რეგისტრირებული მოქალაქეების გეგმიური და გადაუდებელი სტაციონალური და ქირურგიული ოპერაციების თანადაფინანსებას პროფილის მიუხედავად:

ა) სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიანი ბაზიდან 100 001 ქულამდე-პაციენტის გადასახდელი თანხის - 70%.

ბ) სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიანი ბაზიდან 100 001 ქულიდან 200 000-მდე - პაციენტის გადასახდელი თანხის - 50%.

გ) ოჯახის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასების შეწყვეტისას და ოჯახი, რომელიც არ იძებნება სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიან ბაზაში - პაციენტის გადასახდელი თანხის - 40%.

✓ **ოჯახების და ბავშვების დახმარების პროგრამა** (პროგრამული კოდი 06 02 04)

ა) ტყიბულის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული მრავალშვილიანი ოჯახები (4 და მეტი 18 წლამდე ასაკის შვილი). ყოველთვიური ფულადი დახმარება თითოეულ ბავშვზე 40 (ორმოცი) ლარი.

ბ) ტყიბულის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული და ფაქტობრივად მცხოვრები მართლაც მშობელი. ყოველთვიური დახმარება 70 (სამოცდაათი) ლარის ოდენობით.

გ) შვილის შეძენის შემთხვევაში - ოჯახების ფულადი დახმარება 300 (სამასი) ლარი.

✓ **სოციალური სერვისები - უფასო სასადილო, სოციალური სამრეცხაო** (პროგრამული კოდი 06 02 05) - სოციალური სერვისის „უფასო სასადილო“ ტყიბულის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული და ფაქტობრივად მცხოვრები ტყიბულის ადმინისტრაციულ ერთეულში სოციალურად დაუცველი ხანდაზმულების, შშმ პირების და სხვა მონყვლადი ჯგუფების ყოველდღიური ერთჯერადი კვებით უზრუნველყოფა, რომელიც აუცილებლობას წარმოადგენს მათი არსებობისათვის. სოციალური სერვისის „სოციალური სამრეცხაო“ მიზნად ისახავს უფასო სასადილოს ბენეფიციარებისთვის სანიტარულ-ჰიგიენური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

52 ტყიბულის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 23 დეკემბრის №48 დადგენილება „ტყიბულის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის პროგრამული ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“, პროგრამული კოდი 06 04; ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5657894?publication=3>

- ✓ **სასკოლო-საკანცელარიო ნივთებით უზრუნველყოფა** (პროგრამული კოდი 06 02 08) - ბავშვისა და ოჯახის სოციალური მუშაკის შეფასების დოკუმენტი ინტერდისციპლინარული განხილვის საფუძველზე შედგენილი სამოქმედო გეგმის (ბავშვის ინდივიდუალური მხარდაჭერის გეგმა) შესაბამისად, განსაზღვრული ბავშვები, რომლებიც საჭიროებენ სასკოლო-საკანცელარიო ნივთებით უზრუნველყოფას.
- ✓ **ერთჯერადი სოციალური დახმარების პროგრამა** (პროგრამული კოდი 06 02 13) - ქვეპროგრამით ისარგებლებს ტყიბულის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე რეგისტრირებული მოქალაქე, რომელიც ვერ ისარგებლებს მუნიციპალური სოციალური პროგრამის რომელიმე პუნქტით და აქვს კრიზისული მდგომარეობა. ერთჯერადი დახმარების მაქსიმალური ოდენობა - 200 (ორასი) ლარი.
- ✓ **ბავშვთა მხარდაჭერის პროგრამა** (პროგრამული კოდი 06 02 15) - პროგრამა ითვალისწინებს ბავშვისა და ოჯახის სოციალური მუშაკის შეფასების დოკუმენტის ინტერდისციპლინარული განხილვის საფუძველზე შედგენილი სამოქმედო გეგმის შესაბამისად განსაზღვრული ოჯახებისათვის იმ საჭიროებების მოგვარებას, რომლებიც არ არის გათვალისწინებული აღნიშნული დადგენილებით დამტკიცებული მუნიციპალური სოციალური პროგრამებით და აუცილებელია ზემოხსენებული ოჯახების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად.
- ✓ **ინტეგრირებული საქმიანობის დღის ცენტრი** (პროგრამული კოდი 06 03) - ტყიბულის მუნიციპალიტეტის დონეზე საქართველოს წითელი ჯვრის საზოგადოების პრიორიტეტული მიმართულებებიდან დაუცველი მოსახლეობის სოციალურ მხარდაჭერას, კატასტროფების რისკის შემცირებას და მასზე რეაგირებას ეთმობა. ტყიბულის მუნიციპალიტეტის თანამონაწილეობით გახსნილი ინტეგრირებული საქმიანობის დღის ცენტრი მუშაობს ორი მთავარი მიმართულებით: კატასტროფების მართვა და ახალგაზრდული ცენტრი.

მუნიციპალიტეტი	პრევენციული მექანიზმები
ტყიბული	<ol style="list-style-type: none"> 1. საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო; 2. მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი; 3. ტყიბულის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტი; 4. ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილება; 5. მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში.

გამოწვევა: ტყიბულის მუნიციპალიტეტს ამ ეტაპზე არ გააჩნია ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია, მუნიციპალიტეტის 2022-2025 წლების გენდერული თანასწორობის სტრატეგია, გენდერული თანასწორობის 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმა, ქალთა ოთახი.

3.4.7. ქობულეთის მუნიციპალიტეტი

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტში გაჩნდა გენდერულად მგრძობიარე სპეციალური - ქობულეთის მუნიციპალიტეტში მცხოვრებ ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების მხარდაჭერის პროგრამა⁵³, რაზეც გამოყოფილია 20 ათასი ლარი. პროგრამის მიზანია ქალების მეტი ჩართულობისა და გააქტიურებისათვის ზრუნვა, ქალების, როგორც საზოგადოების სრულფასოვანი და თანაბარუფლებიანი წევრების, განვითარების ხელშეწყობა. მცირე მენარმეობის განვითარება, სტიმული, მოტივაცია და მაგალითი სხვა ქალებისთვის, რათა უფრო მეტად გააქტიურდნენ და მიიღონ მონაწილეობა არა მარტო მუნიციპალიტეტის მერიის მიზნობრივ პროგრამებში, არამედ სხვადასხვა არასამთავრობო ორგანიზაციის, დონორის მიერ გამოცხადებულ პროექტებში თავიანთი იდეების განსახორციელებლად.

კულტურული ღონისძიებების დაფინანსების ქვეპროგრამის (კოდი: 05 02 05) ფარგლებში ქობულეთის მუნიციპალიტეტი ითვალისწინებს კულტურულ-შემოქმედებით საქმიანობაში ახალგაზრდების ჩართულობას, საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლებას და ინფორმირებას გენდერული თანასწორობის საკითხებში, შშმ პირების ინტეგრირებას საზოგადოებასთან. ასევე, ახალგაზრდების ინფორმირებულობის გაზრდას ჯანმრთელობის, ადრეული ქორწინების საკითხებში და არაძალადობრივი და უსაფრთხო კულტურის ჩამოყალიბებას.

ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამაში (კოდი: 06 01/ 06 02) ინტეგრირებულია გენდერული ასპექტი, რაც ითვალისწინებს ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენის უზრუნველყოფას გარკვეული შეღავათებით და სოციალური დახმარებებით:

- მონყვლადი კატეგორიის ბენეფიციარების უზრუნველყოფას მედიკამენტებით, ერთჯერადი უფასო კვებით;
- დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას;
- დიალიზის სახელმწიფო პროგრამაში და ბავშვთა აბილიტაციის/რეაბილიტაციის პროგრამაში ჩართული პაციენტების ტრანსპორტირების ხელშეწყობის პროგრამას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას. პროგრამა ხელს უწყობს გენდერულად მგრძობიარე სოციალური პოლიტიკის განხორციელებას და სოციალური პროგრამის დაგეგმარებისა და განხორციელების დროს ითვალისწინებს ქალებისა და კაცების განსხვავებულ საჭიროებებს. ქვეპროგრამების ფარგლებში გათვალისწინებულია ბავშვების, შშმ პირების, მოხუცების, ქალებისა და კაცებისთვის სხვადასხვა სოციალური სერვისის იმგვარად შეთავაზება, რომ გამოირიცხოს ნებისმიერი ფორმის დისკრიმინაცია.

53 ქობულეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 27 დეკემბრის №28 დადგენილება „ქობულეთის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ადგილობრივი პროგრამული ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“, კოდი 01 02 05, ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5668042?publication=0>

მუნიციპალიტეტი	პრევენციული მექანიზმები
ქობულეთი	<ol style="list-style-type: none"> 1. საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო; 2. მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი; 3. ქობულეთის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტი; 4. ქობულეთის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმა; 5. ქალთა ოთახი; 6. ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილება; 7. მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში.

გამონვევა: ქობულეთის მუნიციპალიტეტს ამ ეტაპზე არ გააჩნია ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია, მუნიციპალიტეტის 2022-2025 წლების გენდერული თანასწორობის სტრატეგია.

3.4.8. თერჯოლის მუნიციპალიტეტი

თერჯოლის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტში გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობისთვის გაწერილია 10 ათასი ლარი⁵⁴, თუმცა, ჯერ არ არის შემუშავებული გენდერული თანასწორობის 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმა.

თერჯოლის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტით გათვალისწინებული სხვა პროგრამები/ქვეპროგრამები, რომლებსაც გენდერული ასპექტები გააჩნია:

- ✓ **სოციალური დაცვა** (პროგრამული კოდი 06 02 01) - ამ ქვეპროგრამით გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტში მცხოვრები სოციალურად დაუცველი მოქალაქეებისათვის სხვადასხვა სახის ყოფითი საჭიროებებისათვის დახმარების გაწევა თერჯოლის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს მიერ დამტკიცებული სოციალური პროგრამის და საკრებულოს სხვადასხვა განკარგულების საფუძველზე.

⁵⁴ თერჯოლის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2023 წლის 11 იანვრის №1 დადგენილება „თერჯოლის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ თერჯოლის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 20 დეკემბრის №27 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, კოდი 01 02 05, ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5689989?publication=0>

მუნიციპალიტეტი	პრევენციული მექანიზმები
თერჯოლა	<ol style="list-style-type: none"> 1. საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო; 2. მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი; 3. თერჯოლის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტი; 4. თერჯოლის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის სტრატეგია; 5. ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილება; 6. მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში.

გამონწვევა: მუნიციპალიტეტს ამ ეტაპზე არ გააჩნია გენდერული თანასწორობის 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმა, ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია, ქალთა ოთახი.

3.4.9. სამტრედიის მუნიციპალიტეტი

სამტრედიის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამები/ქვეპროგრამები, რომლებსაც გენდერული ასპექტები გააჩნია:

✓ **მონყვლადი ოჯახების ფინანსური დახმარება** - დახმარება გაიცემა შემდეგ შემთხვევებში:

ბავშვთა მიმართ გამოვლენილი ძალადობა, რომლებიც მოქმედებს ბავშვის ფსიქოემოციურ მდგომარეობაზე - 200 ლარი;

ქალთა და მამაკაცთა მიმართ გამოვლენილი ძალადობა. ოჯახის წევრებს შორის გამოვლენილი ძალადობა - 200 ლარი;

უკიდურესად სიღარიბეში ყოფნა. ოჯახის წევრების უუნარობა. საკვების, პირველადი საყოფაცხოვრებო ნივთების უქონლობა. უკიდურესად შეჭირვებულ მდგომარეობაში ყოფნა. ხანდაზმულობა (თანადგომის ქსელის არყოფნა) - 200 ლარი;

✓ **დედათა და ბავშვთა დახმარება** (პროგრამული კოდი 06 02 03) - პროგრამა მოიცავს შემდეგ ქვეპროგრამებს: ახალშობილთა და მრავალშვილიანი ოჯახებისათვის (4 ან მეტი შვილი 18 წლამდე) ფულად დახმარებებს;

✓ მოქალაქეთა სამედიცინო მომსახურების დაფინანსება;

- ✓ მარტოხელა მშობლების დახმარება;
- ✓ სტუდენტთა დახმარება;
- ✓ ერთჯერადი დახმარება განსაკუთრებულ შემთხვევაში;
- ✓ **წითელი ჯვრის თანადაფინანსება** - სოციალურად იზოლირებული და სოციალურად დაუცველი ოჯახების უმწეობის (ხანდაზმულები 60 წლის ზემოთ და ახალგაზრდები 15-27 წლამდე) შემცირებისა და ხელშეწყობის მიზნით ადგილობრივი რესურსების გამოყენება მათი უნარ-ჩვევებისა და შესაძლებლობების გაძლიერების, განვითარების, საკუთარი ღირსებისა და თავდაჯერებულობის გრძნობების ამაღლების მიზნით მათი ჩართვა სხვადასხვა აქტივობაში.
- ✓ **ბავშვის უფლებების დაცვისა და მხარდაჭერის პროგრამა** - ბავშვის უფლებების დაცვისა და მხარდაჭერის პროგრამის ბიუჯეტი შეადგენს 10 000 ლარს. პროგრამის მიზანია კრიზისულ მდგომარეობაში მყოფი ბავშვიანი/ბავშვებიანი ოჯახების მხარდაჭერა.

მუნიციპალიტეტი	პრევენციული მექანიზმები
სამტრედია	<ol style="list-style-type: none"> 1. საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო; 2. მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი; 3. სამტრედიის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტი; 4. სამტრედიის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმა; 5. ბავშვთა უფლებების დაცვისა და მხარდაჭერის განყოფილება; 6. მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში.

გამოწვევა: ბიუჯეტში არსებობს ჩანაწერი გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის პროგრამის შესახებ, თუმცა თანხა არ არის განერილი, მუნიციპალიტეტს ჯერჯერობით არ გააჩნია გენდერული თანასწორობის სტრატეგია, ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია, ქალთა ოთახი.

3.4.10. ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტი

ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტს 2023 წლის ბიუჯეტში ცალკეული სოციალური ქვეპროგრამების გარდა, აქვს გენდერული პროგრამა - გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობა⁵⁵, რაზეც გამოყოფილია სულ 10 ათასი ლარი.

გარდა ამისა, ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტს ცალკე, სპეციალური ქვეპროგრამა გააჩნია - ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დაცვის და ძალადობის პრევენცია (კოდი 06 02 09), რომელზეც გამოყოფილია 3 ათასი ლარი. ქვეპროგრამით სარგებლობა შეუძლიათ ოჯახში ძალადობის მსხვერპლებს.

ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტით გათვალისწინებული სხვა პროგრამები/ქვეპროგრამები, რომლებსაც გენდერული ასპექტები გააჩნია:

- ✓ მოქალაქეთა ერთჯერადი ფულადი დახმარებები;
- ✓ ახალშობილთა ოჯახების ერთჯერადი ფულადი დახმარება;
- ✓ მრავალშვილიანი ოჯახების არასრულწლოვანთა ყოველთვიური ფულადი დახმარება;
- ✓ ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა ხელშეწყობის პროგრამა;
- ✓ წარჩინებულ სტუდენტთა სწავლის საფასურის თანადაფინანსება;
- ✓ სოციალურად დაუცველთა ბინით უზრუნველყოფა;
- ✓ ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტში პირველკლასელთა კვებით უზრუნველყოფა;
- ✓ სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის კვებით უზრუნველყოფა.
- ✓ მოსახლეობის ტრანსპორტით უზრუნველყოფა - 2022 წელს მუნიციპალიტეტი ასუბსიდირებდა მუჟავას (ერისწყალი), ფახულანის (წყოუში) და ჯგალის (სქური) ადმინისტრაციულ ერთეულებში მცხოვრებ პირთა ტრანსპორტის სერვისით უზრუნველყოფას. 2023 საბიუჯეტო წლიდან მუნიციპალიტეტი დამატებით სუბსიდიას გამოუყოფს სოფელ ჭალესა და სოფელ მუჟავას, ქალაქ ნალენჯიხისა და სოფელ საჩინოს, ნალენჯიხისა და სოფელ მაზანდარას, ნალენჯიხისა და ჩქვალერის, ნალენჯიხისა და ლემანგეს, ნალენჯიხისა და ქალაქ ჯვარის მიმართულებით მოძრავ კერძო სამარშრუტო საშუალებებს.

სუბსიდიის გამოყოფის მიზანია, გაიზარდოს ზემოაღნიშნულ მიმართულებებზე სამარშრუტო საშუალებების მოძრაობის ინტენსივობა.

55 ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2023 წლის 24 თებერვლის №4 დადგენილება „ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 30 დეკემბრის №40 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე, კოდი 06 09, ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5734261?publication=0>

მუნიციპალიტეტი	პრევენციული მექანიზმები
ნალენჯიხა	<ol style="list-style-type: none"> 1. საკრებულოში მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭო; 2. მერიაში გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი; 3. ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტი; 4. ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმა; 5. ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილება; 6. მერის წარმომადგენლები ადმინისტრაციულ ერთეულებში.

გამონვევა: მუნიციპალიტეტს ჯერჯერობით არ გააჩნია გენდერული თანასწორობის სტრატეგია, ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისია, ქალთა ოთახი.

4. თვისებრივი კვლევის ძირითადი მიზნები

4.1. ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობის გამოძვავი მიზნები

თვისებრივი კვლევის შედეგების მიხედვით გამოიკვეთა ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობის გამომწვევი 4 ძირითადი ურთიერთდაკავშირებული მიზეზი:

- განათლების და ინფორმირების დაბალი დონე;
- დაბალი ეკონომიკური შესაძლებლობა/უმუშევრობა (მატერიალური დეპრივაცია);
- ნივთიერებაზე/აზარტულ თამაშებზე დამოკიდებულება;
- სოციო-კულტურული გარემო (გაბატონებული სტერეოტიპების გავლენა).

განათლების და ინფორმირებულობის დაბალი დონე მოიცავს საკუთარი უფლებების შესახებ ინფორმაციის უქონლობას, არცოდნას ან აღნიშნული ინფორმაციის უგულვებლყოფას. თუმცა განათლებული და რეალიზებული ქალიც შესაძლებელია გახდეს ძალადობის მსხვერპლი და სწორედ ამიტომ შემოდის სხვა, დამატებითი ფაქტორები, რაც ამკვიდრებს და ამყარებს ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობას.

სხვადასხვა კატეგორიის რესპონდენტები, მათ შორის მონყვლადი ჯგუფის წარმომადგენლები - ძალადობის მსხვერპლები, განსაკუთრებულად ხაზს უსვამენ **დაბალ ეკონომიკურ შესაძლებლობას/მატერიალურ დეპრივაციას** (რაც ხშირად უმუშევრობითაა განპირობებული), როგორც ძალადობის მაპროვოცირებელ ფაქტორს, რომელიც მამაკაცს თავს „სუსტ, უუნარო ადამიანად“ აგრძნობინებს და აგრესიას წარმოშობს მისი მხრიდან. შემდგომ აგრესია გადააქვს ოჯახის წევრებზე და განსაკუთრებით - მეუღლეზე/პარტნიორზე და ძალადობრივ ქცევას ავლენს (კვლევაში ჩართული რესპონდენტები, ძირითადად, ასახელებდნენ ფსიქოლოგიურ, ეკონომიკურ და ფიზიკურ ძალადობას). მოძალადეს შესაძლოა გაუჩნდეს დამოკიდებულება ნივთიერების/აზარტული თამაშების მიმართ, რაც კიდევ უფრო ამძიმებს ძალადობრივ ფონს. ამას გარდა, პრობლემას წარმოადგენს არა მხოლოდ სამუშაოს არარსებობა/ნაკლებობა, არამედ შეთავაზებულ სამუშაოზე უარი მოძალადის მხრიდან:

„პრევენციული ღონისძიებების დროს შევთავაზეთ ავტოსამრეცხაოში მუშაობა მოძალადეს და გვითხრა, რომ მეტი საქმე არ ჰქონდა, ჩვენი მანქანები ერეცხა, სანამ ჩვენ კაბინეტებში ვსხედვართ. არადა, ამ დროს მეუღლე დასუფთავების სამსახურში მუშაობს. მათზე სუსტებთან არიან ძლიერები და იციან, ფსიქოლოგიურად როგორ დაჯაბნონ“, - სახელმწიფო ზრუნვისა და ტრეფიკინგის მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დახმარების სააგენტოს სოც. მუშაკი (სამტრედია).

მნიშვნელოვანია ასევე გარემო ფაქტორების გავლენა, რაც გულისხმობს გაბატონებულ კულტურულ სტერეოტიპებს, ზოგადად - მენტალიტეტს. თვისებრივი კვლევის რესპონდენტები საკმაოდ ხშირად მიუთითებდნენ აღნიშნული ფაქტორის შესახებ და აცხადებდნენ, რომ გარემო ჯერ კიდევ არ არის გენდერულად სენსიტიური, ქალს მიენერება თმენის ვალდებულება (ნებისმიერ ფასად შეინარჩუნოს ოჯახი, შვილების გამო), დომინანტურ როლში - მემკვიდრეობის მთავარი „მიმღები“, ოჯახის უფროსი და მარჩენალი ცალსახად მამაკაცია, ხოლო ქალს უმეტესწილად სუბორდინირებული როლი აქვს მიკუთვნებული, რაც განამტკიცებს ქალის ჩაგვრას.

ყოველივე ზემოაღნიშნული იწვევს მამაკაცზე ქალის ეკონომიკურ დამოკიდებულებას. დაბალი სოციალური ფონი, უმუშევრობა, სიღარიბე, განათლებასა და გადაადგილებაზე ხელმისაწვდომობის შეზღუდვა, ყოველივე ეს, ერთი მხრივ, ართმევს მას თვითრეალიზაციის, გაძლიერების შესაძლებლობას და, მეორე მხრივ, ძალადობრივი გარემოსგან დაღწევის მთავარ ბარიერს წარმოადგენს.

„ძირითადი მიზეზი ისაა, რომ ქალები სოფლებში არ მუშაობენ, არ აქვთ შესაბამისი განათლება და მუშაობის პრაქტიკა. ამიტომ ისევ იქ მიდის, სადაც მუდმივად ძალადობენ... ეს წრეა, საიდანაც გამოსავლის პოვნას ყველა ვერ ახერხებს...“ - ს.კ. ძალადობის მსხვერპლი ქალი, ზუგდიდი.

ქალისთვის ეკონომიკური გაძლიერების და განვითარების შესაძლებლობის შეზღუდვა, რესპონდენტთა აზრით, ქალზე მეტი კონტროლის საშუალებას აძლევს კაცს, ასევე მნიშვნელოვნად ასუსტებს ქალის თავდაჯერებულობას, მედეგობას და სწრაფვას პირადი კეთილდღეობისთვის:

„ქალს როდესაც აქვს შემოსავალი, მეტად დამოუკიდებელია და მეტად თავდაჯერებული, რაც კაცებს არ მოსწონთ. კაცი თუ არ მუშაობს - მით უმეტეს. ჩემს შემთხვევაში ასე იყო. როდესაც ქალი არ მუშაობს, უფრო სუსტი არსება ჩანს კაცის თვალში, კაცს ეს მოსწონს ყველაზე მეტად. შეუძლია, უფრო მეტად აკონტროლოს ქალი. ადგილობრივ დონეზე ან ზოგადად, როდესაც აქვს ხელმისაწვდომობა ეკონომიკურ და სოციალურ პროგრამებზე, რა თქმა უნდა, ის ქალი უფრო მყარად დგას ფეხზე,“ - ძალადობის მსხვერპლი ქალი, 31 წლის, 2 შვილის დედა, ექთანი, ქობულეთი.

4.2. ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის პრევენციაზე მიმართული პროგრამები და ღონისძიებები - მათი განხორციელება და არსებული გამოწვევები

ქვემოთ წარმოდგენილ ცხრილში და დიაგრამებში მოცემულია კვლევაში ჩართული რესპონდენტების მიერ დასახელებული როგორც მუნიციპალური, ასევე არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ განხორციელებული, მიმდინარე და დაგეგმილი პროგრამები/პროექტები და არსებული გამოწვევები.

ამას გარდა, მონყვლადი ჯგუფის წარმომადგენელი ქალების/ძალადობის მსხვერპლების სხვადასხვა პროგრამაში ჩართვის და რეფერირების სუბიექტებთან კომუნიკაციის სხვადასხვა ასპექტი.

აღსანიშნავია, რომ სამიზნე მუნიციპალიტეტებში სერვისების/დახმარების მისაღებად ბენეფიციარი აუცილებელად უნდა იყოს რეგისტრირებული მუნიციპალიტეტში⁵⁶.

⁵⁶ გამონაკლისს წარმოადგენს ხონის მუნიციპალიტეტი (რომელიც კვლევის ფარგლებში არ წარმოადგენს სამიზნე მუნიციპალიტეტს, თუმცა შეიძლება განვიხილოთ, როგორც კარგი პრაქტიკა), სადაც სერვისების მისაღებად ბენეფიციარს არ სჭირდება სავალდებულო რეგისტრაცია, საკმარისია, ფაქტობრივად ცხოვრობდეს ხონის მუნიციპალიტეტში. მაგ., სოფელში, მერის წარმომადგენლის ცნობის საფუძველზე, რომელმაც დაადასტურა, რომ ძალადობის მსხვერპლი ფაქტობრივად ცხოვრობს ხონის მუნიციპალიტეტში, გაიცა მუნიციპალური დახმარება.

მუნიციპალიტეტი	პროგრამები და ღონისძიებები	კომენტარი
ქობულეთი	<p>- არ არის კონკრეტული პროგრამა ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის და მსხვერპლთა დაცვისთვის. მსხვერპლის მიერ მიმართვის შემთხვევაში, ცდილობენ, მერის ფონდიდან დაეხმარონ მსხვერპლს ერთჯერადი თანხით. პირადად მერის გადანაცვებით, ცდილობენ „მოარგონ“ სოციალური და ჯანდაცვის პროგრამები მსხვერპლს, თუ არ აქვს საჭირო სარეიტინგო ქულა.</p> <p>- 2022 წლიდან მოქმედებს ეკონომიკური გაძლიერების პროგრამა; პროექტის წერის უნარების განვითარებისთვის, ქალებისთვის კონსულტირების განწევის მიზნით დაემატა შესაბამისი სპეციალისტის შტატი (თუმცა მაღალი მოთხოვნის გამო, კონსულტაციის მიღება ქალებისთვის მაინც გამოწვევად რჩება). პროექტების დაფინანსებისთვის გამოყოფილია 20 000 ლარი (ისარგებლეს მაგ.: სოფლის მეურნეობის დარგში, ასევე ტექნიკის შექმნისთვის).</p> <p>- ჯანდაცვის პროგრამაში, სერვისის ბენეფიციართა კატეგორიაში, ძალადობის მსხვერპლიც არის გათვალისწინებული.</p> <p>- მუნიციპალიტეტს აქვს საცხოვრისით უზრუნველყოფის პროგრამა უკიდურესად შეჭირვებული ოჯახებისთვის (აღნიშნული პროგრამით დაკმაყოფილდა 4 ოჯახი). 2023 წლის ბიუჯეტში აღნიშნული პროგრამისთვის ბიუჯეტი მნიშვნელოვნად გაიზარდა, რაც 10 ოჯახის დაკმაყოფილების საშუალებას იძლევა.</p>	<p>- მუნიციპალიტეტის სოციალური და ჯანდაცვის სამსახურის ხელმძღვანელი ცდილობს, რომ შემდეგი წლისთვის ახალ ბიუჯეტში ერთი პროგრამა მაინც იყოს მონყვლადი ქალებისთვის გათვალისწინებული.</p> <p>- ეკონომიკური გაძლიერების პროგრამის დასაფინანსებელი პროექტის ქვედა ზღვარი არის 500ლ. - ზედა ზღვარი - 5000ლ. თანამონაწილეობა არის 10%, თუმცა</p> <p>- ქალთა ფონდ „სოხუმთან“ თანამშრომლობით ხორციელდება ორგანიზაციის მიერ მართულ „ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში“ ძალადობაგამოვლილი ან მონყვლადი ოჯახების ქალების და მათი შვილების რეაბილიტაცია, ფსიქოლოგის და იურისტის სერვისის მიწოდება.</p>

<p>ტყიბული</p>	<p>- ბიუჯეტში არ არის განერილი პრევენციული საქმიანობები;</p> <p>- სხვადასხვა შემთხვევისთვის მუნიციპალიტეტში მოქმედებს ერთჯერადი დახმარების პროგრამები, თუმცა ცალკეა გამოყოფილი ქვეპროგრამა: <i>ქალთა მიმართ ძალადობის მსხვერპლთა ერთჯერადი ფინანსური დახმარება</i>, რომელიც განისაზღვრება 300 ლარის ოდენობით.</p>	<p>- მსხვერპლის სტატუსის გაუქმებასთან დაკავშირებული კანონში გატარებული ცვლილების ძალაში შესვლის შემდგომ (2023 წლის ივლისი) მუნიციპალიტეტი გეგმავს კრიტერიუმების მორგებას შესაბამის ბენეფიციარზე, რათა არ შეფერხდეს ძალადობაგამოვლილი ქალებისთვის მუნიციპალური სერვისით სარგებლობა (**ძალადობის მსხვერპლის სტატუსი სერვისის მიღების წინაპირობას წარმოადგენდა).</p> <p>- ოჯახში ძალადობის მიმართულებით მუშაობს სოციალური სამსახური და ბავშვთა უფლებების დაცვის სამსახური. მუნიციპალიტეტში არ ფუნქციონირებს გენდერული თანასწორობის საკითხებზე პასუხისმგებელი პირის შტატი.</p> <p>- ქალთა ფონდ „სოხუმთან“ თანამშრომლობით ხორციელდება ორგანიზაციის მიერ მართულ „ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში“ ძალადობაგამოვლილი ან მონყვლადი ოჯახების ქალების და მათი შვილების რეაბილიტაცია, ფსიქოლოგის და იურისტის სერვისის მიწოდება.</p>
-----------------------	---	---

<p>ბალდათი</p>	<p>- ეკონომიკური მხარდაჭერის პროგრამა მიმართულია ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ბენეფიციარების და მათი ოჯახის წევრების გაძლიერებაზე - ეხმარებიან ოჯახებს სოფლის მეურნეობის საქმიანობის განხორციელებაში. ოჯახის წევრების უნარების გათვალისწინებით, შესაძლოა, შეიძინონ სამუშაო იარაღი, რაც მათი დასაქმებისთვის მნიშვნელოვანია.</p>	<p>- გენდერული თანასწორობის საბჭო და უწყებათაშორისი კომისია, ასევე გენდერზე პასუხისმგებელი პირი და ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება აქტიურად მუშაობენ ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის პრევენციის მიმართულებით - ტარდება საინფორმაციო შეხვედრები, სადაც მოსახლეობას მიეწოდება ინფორმაცია მუნიციპალიტეტში ქალებისთვის, მარტოხელა დედებისთვის არსებული სერვისების, ოჯახების გაძლიერების პროგრამების, ასევე მსხვერპლთა დახმარების პროგრამების შესახებ.</p> <p>- მერიაში არსებობს კომისია, რომლის შემადგენლობა ფაქტობრივად უწყებათაშორისი კომისიის მსგავსია, თუმცა ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხის გარდა, ევალება ბავშვთა უფლებებზე მუშაობა... „უწყებათაშორისი კომისია, რომელიც რამდენიმე თვის შექმნილია და აქტიურად მუშაობს იმ კუთხით, რომ შეხვედრებზე ინფორმაცია მოაქვთ ძალადობის ფაქტების შესახებ და წევრები ცდილობენ, გამონახონ ისეთი გზა, რომ დროული რეაგირება იქონიონ. ეს მექანიზმი იქნება პრევენციისთვის კარგი საშუალება და ინერგება ახლა ნელ-ნელა,“ - სოფიკო ნატრიაშვილი, ბალდათის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის საბჭოს მდივანი.</p> <p>- ქალთა ფონდ „სოსუმთან“ თანამშრომლობით ხორციელდება ორგანიზაციის მიერ მართულ „ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში“ ძალადობაგამოვლილი ან მონყვლადი ოჯახების ქალების და მათი შვილების რეაბილიტაცია, ფსიქოლოგის და იურისტის სერვისის მიწოდება.</p>
-----------------------	---	--

<p>ზუგდიდი</p>	<ul style="list-style-type: none"> - მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში ძალადობის მსხვერპლებისათვის განერილია დახმარებები 100 დან 800 ლარამდე, რომლის გაცემას შესაბამისი კომისია წყვეტს, შემთხვევიდან გამომდინარე. - უზრუნველყოფილია ბინის ქირით დაკმაყოფილების პროგრამა. - ასევე მოქმედებს თანადაფინანსების კომპონენტი, რომელიც ხელს უწყობს ინიციატივების და პროექტების დაფინანსებას, რომელიც შეიძლება ინიცირებული იყოს როგორც არასამთავრობო ორგანიზაციის, ასევე საინიციატივო ჯგუფის მიერ და ემსახურებოდა მონაცვლადი ჯგუფებისათვის სერვისების მიწოდებას. - რეფერირების ნაწილში მუნიციპალიტეტი აქტიურად თანამშრომლობს სხვადასხვა უწყებასთან და არასამთავრობო ორგანიზაციასთან უწყებათაშორისი კომისიის საშუალებით. - ფუნქციონირებს ქალთა ოთახი, სადაც იმართება სხვადასხვა შეხვედრა ადგილობრივი ქალებისთვის, მაგ., ეკონომიკური გაძლიერების სახელმწიფო პროგრამებზე ინფორმაციის მიწოდება. - კრიზისულ ოჯახებში მყოფი ქალების გაძლიერების ხელშეწყობისთვის შეიქმნა სამუშაოს მაძიებლების ბაზა (რეგისტრირება და საჭიროებების იდენტიფიცირება), დამსაქმებლების რეგისტრაცია. ეს იძლევა შესაძლებლობას, მოსახლეობა გადამისამართდეს კომპეტენტურ პირებთან/უწყებებთან (უკვე დასაქმებული ჰყავთ 87 ადამიანი). არსებობს სოციალურ ქსელში სამუშაოს მაძიებელთა დახურული ჯგუფი. - ქალთა ოთახს ჰყავს 35 საინფორმაციო კონსულტანტი თითო თემში, რომლებსაც სისტემატურად აწოდებენ ინფორმაციას სოფლებში გასავრცელებლად. - გენდერული თანასწორობის განყოფილება ატარებს კვლევებს საჭიროებების შესასწავლად. 	<ul style="list-style-type: none"> - აქტიური მუშაობა მიმდინარეობს სხვადასხვა სოფელში ცნობიერების ამაღლების კუთხით, პროგრამების გაცნობის და საჭიროებების შესწავლის მიზნით, როგორც ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების, ასევე სოციალური და ჯანდაცვის განყოფილების მიერ. - დაინიშნა საინფორმაციო მუშაობა, კარდაკარ კომუნიკაცია სოფელში (თავდაპირველად გამყოფ ხაზთან მდებარე სოფლებთან მიმდინარეობს მუშაობა). ყოველ კვირას იმართება ვიზიტები სკოლებში, საბავშვო ბაღებში. ყოველ პარასკევს ტარდება შეხვედრები მშობლების მონაწილეობით, სხვადასხვა სპეციალისტთან: პედაგოგებთან, ფსიქოლოგთან ან სხვა პროფილის სპეციალისტებთან პოზიტიური მშობლობის და სხვა იმ საკითხების შესახებ, რომლებიც მიმართულია ძალადობის პრევენციაზე. აქტიურად მუშაობს ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება. - ქალთა ფონდ „სოხუმთან“ თანამშრომლობით ხორციელდება ორგანიზაციის მიერ მართულ „ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში“ ძალადობაგამოვლილი ან მონაცვლადი ოჯახების ქალების და მათი შვილების რეაბილიტაცია, ფსიქოლოგის და იურისტის სერვისის მიწოდება.
-----------------------	---	---

<p>სენაკი</p>	<p>- მუნიციპალიტეტს არ აქვს პრევენციაზე მიმართული კონკრეტული პროგრამა, თუმცა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით აქტიურად არის ჩართული საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების კამპანიაში, მაგ., 2009 წლიდან შექმნილია ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი, რომელიც მუშაობს საინფორმაციო-საგანმანათლებლო მიმართულებით - ქალთა ფონდი „სოხუმის“ და თვითმმართველობის თანამშრომლობის ფარგლებში. ასევე, 2022 წ. უწყებათაშორისი კომისიის ორგანიზებით, გენდერული ძალადობის წინააღმდეგ 16-დღიანი კამპანიის ფარგლებში, 24 სკოლაში ჩატარდა საინფორმაციო კამპანიები, ქალთა ფონდი „სოხუმის“ და საგანმანათლებლო რესურსცენტრის ჩართულობით.</p> <p>- არსებობს მსხვერპლის მხარდაჭერის პროგრამები - ბინის ქირით უზრუნველყოფის პროგრამა; ძალადობის მსხვერპლის ერთჯერადი დახმარება.</p> <p>- მუნიციპალიტეტი ახდენს იმ მოქალაქეების ინფორმირებას და მიმართულების მიცემას, ვისაც სჭირდება რაიმე სახის საგრანტო კონკურსში მონაწილეობა. მენარმე ქალებისთვის დაორგანიზდა გამოფენა. ივლისში დაგეგმილია პროექტი დევნილი ქალებისთვის - ციფრულ ტექნოლოგიებზე ხელმისაწვდომობა. 60-მდე ქალი გადამზადდება ზუგდიდის ტექნოპარკში.</p> <p>- იგეგმება ინტერნეტთან მოსახლეობის ხელმისაწვდომობის ზრდა პარკში ინტერნეტის სიგნალით აღჭურვილი „ჭკვიანი სკამების“ განთავსების გზით.</p>	<p>- ძალადობის მსხვერპლი ქალების და მათი შვილების მდგომარეობის გაუმჯობესების და დახმარების მიზნით, მუნიციპალიტეტი იყენებს სოციალურ პროგრამებში არსებულ რესურსებს.</p> <p>- მუნიციპალიტეტი აქტიურად თანამშრომლობს ასევე ქალთა ფონდ „სოხუმთან,“ რომლის მეშვეობით ხდება ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში ქალების და მათი შვილების რეაბილიტაცია, ფსიქოლოგის და იურისტის სერვისის მიწოდება.</p> <p>- ხელი მოეწერა თანამშრომლობის მემორანდუმს ძალადობის მსხვერპლთა თავშესაფართან (ზუგდიდში მოქმედ ასოციაცია „მერკურთან“), რომლის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი თანადაფინანსებას უწევს თავშესაფართ მსხვერპლის მომსახურებას - დღეში 30 ლარის ოდენობით, წარმოდგენილი ინვოისით, თუ მოსარგებლე იქნება სენაკის მუნიციპალიტეტში მცხოვრები პირი.</p>
----------------------	---	---

<p>სამტრედია</p>	<p>- 2022 წლიდან ამოქმედდა ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დაცვის და დახმარების პროგრამა, რომელიც გენდერული თანასწორობის საბჭოს ინიციატივით დაინერგა. პროგრამით გათვალისწინებულია 200-ლარიანი ერთჯერადი დახმარება. დახმარების მისაღებად არ მოითხოვება შემაკავებელი ორდერის, მსხვერპლის სტატუსის ან სხვა დოკუმენტის წარდგენა (რაც კარგ პრაქტიკად შეიძლება განვიხილოთ). საკმარისია, ძალადობის მსხვერპლმა მიმართოს მუნიციპალიტეტს განცხადებით, რასაც მოჰყვება მერიის სოციალური სამსახურის, ზრდასრულთა სოციალური მუშაკის მიერ ოჯახის გადამოწმება ან საჭიროების შემთხვევაში ხდება სოფლის მერის წარმომადგენლის ჩართვა ოჯახის მდგომარეობის შესწავლის და ოჯახში ძალადობრივი გარემოს დადგენის მიზნით (მუნიციპალიტეტს დღემდე ერთჯერადი დახმარებით დაკმაყოფილებული ჰყავს 2 ბენეფიციარი).</p> <p>- მონყვლადი კატეგორიის ქალები/ოჯახები, ძირითადად, სარგებლობენ ჯანდაცვის და სოციალური პროგრამებით.</p> <p>- საჭიროების შემთხვევაში ნაწილობრივ ფინანსდება სამედიცინო მომსახურება და ბინის ქირის თანხა.</p> <p>- სოციალური პროგრამის ბენეფიციარების კატეგორიაში დაამატეს ძალადობის მსხვერპლები და მარტოხელა დედები (მათ შეუძლიათ ისარგებლონ კვების სერვისით და არ მოეთხოვებათ სარეიტინგო ქულა).</p>	<p>- მიმდინარე წლის ბიუჯეტში სიახლეები არ არის გათვალისწინებული. პრევენციის მიმართულებით არის სოციალური და ჯანდაცვის სამსახურის კურატორი და ასევე ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება, რომელიც ახალი შექმნილია.</p> <p>- ქალთა ფონდ „სოხუმთან“ თანამშრომლობით ხორციელდება ორგანიზაციის მიერ მართულ „ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში“ ძალადობაგამოვლილი ან მონყვლადი ოჯახების ქალების და მათი შვილების რეაბილიტაცია, ფსიქოლოგის და იურისტის სერვისის მიწოდება.</p>
-------------------------	---	---

<p>წალენჯიხა</p>	<p>- 2023 წლის ბიუჯეტით გათვალისწინებული ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამა მოიცავს „ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა ფინანსურ მხარდაჭერას“. პროგრამით სარგებლობა შეუძლიათ მოქალაქეებს, რომლებიც არიან ოჯახში ძალადობის მსხვერპლნი. წელიწადში ერთხელ გათვალისწინებულია ერთჯერადი დახმარება 500 ლარის ოდენობით (გასულ წელს ჰყავდათ მხოლოდ 2 ბენეფიციარი).</p>	<p>- მიმდინარეობს ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის პრევენციისთვის პროგრამაზე მუშაობა;</p> <p>- გენდერული თანასწორობის საბჭო გეგმავს პრევენციული მიმართულებით სხვადასხვა უწყებასთან და ორგანიზაციასთან თანამშრომლობის გააქტიურებას.</p> <p>- „არსებობდა გენდერზე პასუხისმგებელი პირის შტატი, რომელსაც ევალებოდა ძალადობის საკითხებზე რეაგირება, თუმცა შემცირების შედეგად აღნიშნული ფუნქციების შესრულება გადაეცა ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებას. ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება გაერთიანდა სოციალურ განყოფილებასთან, რომელსაც შეთავსებული აქვს სოციალური, ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფუნქციები. გენდერზე პასუხისმგებლობა განყოფილების სოციალურ მუშაკს დაეკისრა“.</p> <p>- ქალთა ფონდ „სოხუმთან“ თანამშრომლობით ხორციელდება ორგანიზაციის მიერ მართულ „ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში“ ძალადობაგამოვლილი ან მოწყვლადი ოჯახების ქალების და მათი შვილების რეაბილიტაცია, ფსიქოლოგის და იურისტის სერვისის მიწოდება.</p>
-------------------------	---	---

<p>ვანი</p>	<p>მერიის სოციალური სამსახურის ძალადობის მსხვერპლების მხარდაჭერის პროგრამა მოიაზრებს ერთჯერად ფულად დახმარებას 300 ლარის ოდენობით და ბინის ქირით უზრუნველყოფას.</p>	<p>ქალთა ფონდ „სოხუმთან“ თანამშრომლობით ხორციელდება ორგანიზაციის მიერ მართულ „ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში“ ძალადობაგამოვლილი ან მონყვლადი ოჯახების ქალების და მათი შვილების რეაბილიტაცია, ფსიქოლოგის და იურისტის სერვისის მიწოდება.</p>
<p>თერჯოლა</p>	<p>- პრევენციის მიმართულებით ცალკე პროგრამები არ არის. ოჯახში ძალადობის თემასთან დაკავშირებულია სოციალური პროგრამები. აღნიშნული სოციალური პროგრამის მიხედვით შესაძლებელია ფინანსურად ერთჯერადი დახმარება, ბინის ქირის გამოყოფა. სხვა სიახლე მოცემულ ეტაპზე არ იგეგმება.</p>	<p>- მონყვლად და კრიზისულ ოჯახებთან მიმართებაში რეაგირებს ბავშვთა უფლებების დაცვის, ასევე სოციალური განყოფილებები.</p> <p>- ქალთა ფონდ „სოხუმთან“ თანამშრომლობით ხორციელდება ორგანიზაციის მიერ მართულ „ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში“ ძალადობაგამოვლილი ან მონყვლადი ოჯახების ქალების და მათი შვილების რეაბილიტაცია, ფსიქოლოგის და იურისტის სერვისის მიწოდება.</p>

<p>ჩონხატაური</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებები შეიძლება ჩაითვალოს ოჯახში ძალადობის პრევენციის და ოჯახის გაძლიერების ერთ-ერთ მექანიზმად, თუმცა ის მხოლოდ მოცემულ ეტაპზე იწყებს სრულფასოვან ამოქმედებას. - მუნიციპალიტეტში ამოქმედებულია ეკონომიკური გაძლიერების პროგრამები და ბინის ქირით უზრუნველყოფის პროგრამა. - ასევე, არსებობს შშმ პირებისა და მათი მშობლების მხარდაჭერის პროგრამა. - გენდერული თანასწორობის ბიუჯეტიდან ხორციელდება პროგრამა, რომელიც ითვალისწინებს ისეთი ქალებისთვის მგზავრობის დაფინანსებას, რომლებიც არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ ორგანიზებულ პროექტის წერის კურსებში მონაწილეობენ და ცხოვრობენ რაიონული ცენტრიდან მოშორებით. - მუნიციპალიტეტში ასევე მოქმედებს „ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა რეაბილიტაციის პროგრამა“, რომელიც წარმოადგენს განმცხადებლის მიერ მითითებულ საჭიროებაზე მორგებულ ფინანსურ დახმარებას. - ფსიქოლოგის უფასო სერვისის მისაღებად ტრანსპორტირების დაფინანსება; - 2023 წლის ბიუჯეტში 40 000 ლარი ჩაიდო გენდერული თანასწორობის მუნიციპალური სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული საქმიანობის მხარდაჭერისთვის, სადაც მთავარი აქცენტი ძალადობის პრევენციაზეა. 	<ul style="list-style-type: none"> - „ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა რეაბილიტაციის პროგრამა“ ბენეფიციარებმა გამოიყენეს სხვადასხვა მიზნისთვის: შინამეურნეობის გასამართად, სასკოლო ნივთების შესაძენად, ფსიქოლოგის მომსახურების დასაფინანსებლად და ა.შ. - ქალთა ფონდ „სოხუმთან“ თანამშრომლობით ხორციელდება ორგანიზაციის მიერ მართულ „ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში“ ძალადობაგამოვლილი ან მოწყვლადი ოჯახების ქალების და მათი შვილების რეაბილიტაცია, ფსიქოლოგის და იურისტის სერვისის მიწოდება.
--------------------------	---	---

4.3. ძალადობის მსხვერპლების მიერ მუნიციპალური მომსახურების მისაღებად განვლილი გზა⁵⁷

ქვემოთ, ცხრილებში მოცემულია კვლევაში მონაწილე რესპონდენტების მიერ მოყვანილი ცალკეული მაგალითები იმ გზისა და ეტაპების შესახებ, რომელთაც ძალადობის მსხვერპლები გადიან, ვიდრე გახდებოდნენ ამა თუ იმ მუნიციპალური პროგრამის და/ან დახმარების მომსახურების მიმღებნი/ბენეფიციარები.

ზუგდიდი:

- ძალადობის მსხვერპლმა თავდაპირველად მიმართა პოლიციას;
- პოლიციამ განახორციელა მსხვერპლის რეფერირება ასოციაცია „მერკურის“ თავშესაფარში;
- თავშესაფრის სოციალურმა მუშაკმა შეაფასა ბენეფიციარი და მისი ძალისხმევის შედეგად განხორციელდა მერიის ჯანდაცვის და სოციალური სამსახურების წარმომადგენლების, ასევე ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების სოციალური მუშაკის ჩართვა;
- შედეგად, მსხვერპლმა/ბენეფიციარმა მიიღო: ბინის ქირის და ერთჯერადი დახმარებები.

სენაკი:

- ძალადობის მსხვერპლმა მიმართა პოლიციას;
- პოლიციამ დააკავშირა მუნიციპალიტეტს;
- მუნიციპალიტეტთან კომუნიკაციის შედეგად მსხვერპლმა მიიღო ერთჯერადი დახმარება 300 ლარის ოდენობით;
- მუნიციპალიტეტის მიერ განხორციელდა მსხვერპლის რეფერირება ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებაში, სადაც მიიღო ფსიქოლოგის და სოციალური მუშაკის მომსახურება/კონსულტაცია; შემდგომ ეტაპზე, ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებამ უზრუნველყო მსხვერპლის რეფერირება ქალთა ფონდი „სოხუმის“ სარეაბილიტაციო ცენტრში, სადაც მას გაენიჭა ფსიქოლოგის, სოც. მუშაკის და იურისტის დახმარება.

ბაღდათი:

- ოჯახში ძალადობის ფაქტის არსებობის შესახებ მერის წარმომადგენელმა აცნობა მერიის სოციალურ სამსახურს;
- ძალადობის მსხვერპლისთვის დახმარების განწვევის და შესაძლო რესურსების მოძიების მიზნით, პირველ რიგში სოციალური სამსახურის უფროსმა მერის წარმომადგენლისგან გამოითხოვა მრავალშვილიანი ოჯახების სია (მსხვერპლი მრავალშვილიანი დედა); შედეგად, მსხვერპლს/ბენეფიციარს დაენიშნა სოციალური დახმარება.

⁵⁷ ბენეფიციარი/ძალადობის მსხვერპლი (ბაღდათი) წლების განმავლობაში იყო ძალადობის მსხვერპლი. მერის წარმომადგენელს არაერთხელ ჰქონდა სიტუაციის გამოსწორების მცდელობა - მის მეუღლესთან სიტყვიერი გასაუბრების გზით, მაგრამ არაფერი შეცვლილა. პოლიციის ჩარევის წინააღმდეგი იყო თავად ძალადობის მსხვერპლი. ძალადობის ბოლო ფაქტის დროს, როდესაც მეზობლებთან იმალებოდა, მერის წარმომადგენელმა კატეგორიულად მოსთხოვა სახლიდან წამოსვლის შესახებ გადაწყვეტილება მიეღო, რასაც ბენეფიციარი დასთანხმდა.

ვანი:

- თავდაპირველად ძალადობის მსხვერპლმა მიმართა პოლიციას;
- პოლიციამ მსხვერპლი გადაიყვანა თავშესაფარში;
- თავშესაფრის სოციალურმა მუშაკმა განახორციელა მისი რეფერირება ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების სოციალურ მუშაკთან;
- შედეგად, მსხვერპლმა მიიღო შემდეგი მუნციპალური დახმარებები/სერვისები: ა) ძალადობის მსხვერპლის ერთჯერადი დახმარება (400ლ.); ბ) ბინის ქირის დახმარება; გ) ჩაერთო ოჯახის გაძლიერების პროგრამაში - 900 ლ. ნელინადში. აღნიშნული თანხა ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების წარმომადგენლებმა ბენეფიციარს გადაუნაწილეს თვეების მიხედვით.

თერჯოლა:

- მას შემდეგ, რაც ძალადობის მსხვერპლს მეუღლე ფიზიკურად გაუსწორდა, შვილმა გამოიძახა პოლიცია (წარსულში, მეუღლის მხრიდან ფიზიკური ძალადობისგან მიყენებული ზიანის გამო, მსხვერპლი გადაიყვანეს საავადმყოფოში, მაგრამ მან ძალადობის ფაქტი დაფარა და მოძალადე არ გაამხილა);
- პოლიციამ გამოსცა შემაკავებელი ორდერი;
- სოციალური დაცვის სააგენტოს სოც. მუშაკმა განახორციელა მსხვერპლის რეფერირება ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებაში;
- შედეგად, მსხვერპლი გახდა სხვადასხვა პროგრამის ბენეფიციარი, რომელიც პირდაპირ თუ ირიბად მიემართება ეკონომიკურ გაძლიერებას, დახმარებებს და ა.შ., მაგალითად, როგორცაა: უფასო მედიკამენტების პროგრამა, სოციალურად დაუცველთა პროგრამა და სხვ.

ნალენჯისა:

- მეუღლის მიერ განხორციელებული ფიზიკური ძალადობის შემდგომ, მსხვერპლის შვილმა გამოიძახა პოლიცია, რომლის მიერ გაიცა შემაკავებელი ორდერი;
- სოციალური დახმარების სააგენტოს სოც. მუშაკმა განახორციელა მსხვერპლის რეფერირება ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებაში;
- შედეგად, მსხვერპლმა მიიღო წვდომა შემდეგ დახმარებებზე/სერვისებზე: ა) ერთჯერადი დახმარება (500ლ.); ბ) სახლის შეკეთების პროგრამა (დაფინანსდა მერიის მიერ); გ) ჯანდაცვის მომსახურება - აუტისტური სპექტრის აშლილობის მქონე შვილის მკურნალობის დაფინანსება.

ჩონატაური:

- ძალადობის მსხვერპლმა ქალმა სოციალური ქსელის საშუალებით მიიღო ინფორმაცია ეკონომიკური გაძლიერების პროგრამების შესახებ;
- პროექტის შედეგაში დახმარების განხორციელების თხოვნით მიმართა გენდერული თანასწორობის საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეს (წარსულში ჰქონდა მსგავსი გამოცდილება პროექტის შედეგაში და სხვადასხვა პროგრამაში ჩართვასთან დაკავშირებით);
- შედეგად, აღნიშნული პირის მდგომარეობის შესწავლის საფუძველზე, ა) მუნიციპალიტეტის მიერ სხვადასხვა დროს დაფინანსდა ერთჯერადად - 500, 800 და 1000 ლარით, ბ) მუნიციპალიტეტის მხრიდან მოხდა ძალადობის მსხვერპლის დაკავშირება ორგანიზაციასთან „ქალები ქალებისთვის“, რომელმაც გაუწია ფინანსური დახმარება სხვადასხვა ნივთის/ტექნიკის შესაძენად. ამჟამად პირი მუშაობს პოლიმერულ თიხაზე.

ქობულეთი:

- მოძალადე მეუღლესთან განქორწინების შემდგომ, ძალადობის მსხვერპლი საცხოვრებლად ბათუმიდან ქობულეთში გადავიდა;
- გამომდინარე იმ ფაქტიდან, რომ მსხვერპლი არ არის რეგისტრირებული ქობულეთის მუნიციპალიტეტში, ვერ სარგებლობს ადგილობრივი პროგრამებით;
- ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერიამ, რეგისტრაციის არქონის მიუხედავად, შესთავაზა ბინის ქირის პროგრამით სარგებლობა (300 ლ.);
- ამჟამად ძალადობის მსხვერპლ ქალს განაცხადი აქვს გაკეთებული სოციალურად დაუცველთა პროგრამაში ჩასართავად და ელის სარეიტინგო ქულების მინიჭებას.

4.4. პრევენციული ღონისძიებები სასწავლო დაწესებულებებში

„ოჯახში ძალადობის პრევენციისა და აღმოფხვრისათვის საუკეთესო შედეგის მომტანი იქნება მისი ადრეული პრევენცია, რაც გულისხმობს პიროვნებად ჩამოყალიბების ეტაპზე ადამიანის შეგნების ფორმირებისთვის სწორი მიმართულების მიცემას. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად საჭიროა ყველა ინსტიტუციის თანაბარი ჩართულობა, რომელიც პირდაპირ უკავშირდება მოზარდის განვითარებას“, - კ. ს. ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარე, გენდერული თანასწორობის საბჭოს თავმჯდომარე.

ოჯახში ძალადობის პრევენციული ღონისძიებები სასწავლო დაწესებულებებში, პირველ რიგში, დაკავშირებულია ბულინგის აღმოფხვრისა და კონფლიქტების დარეგულირებისთვის გატარებულ აქტივობებთან/ქმედებებთან. კვლევაში მონაწილე რესპონდენტების მნიშვნელოვანი ნაწილი ძალადობის/კონფლიქტების/ბულინგის ფაქტების არსებობას

სკოლაში ან არ ასახელებდა, ან მიუთითებდა მის მინიმალურ დონეზე და მეტ ყურადღებას უთმობდა კონფლიქტების გადაჭრის გზების განხილვას. კვლევის შედეგად მკაფიოდ გამოიკვეთა, რომ მთავარ გამოწვევად კვლავ რჩება სასწავლო დაწესებულებებში ძალადობის საკითხებზე ინფორმირებულობის დაბალი დონე, კულტურული სტერეოტიპები, ძალადობის არასათანადოდ აღქმა მშობლების ან პედაგოგების მიერ და რეფერირების სუბიექტებთან კომუნიკაციის ნაკლებობა.

სამიზნე მუნიციპალიტეტების სხვადასხვა სასწავლო დაწესებულებაში კონფლიქტებისა და მათი მოგვარების განსხვავებული პრაქტიკები დაფიქსირდა - კონფლიქტები, სადაც მანდატურის ჩარევა ან პოლიციის გამოძახება არ გახდა საჭირო, დამრიგებლის ჩარევის შედეგად გვარდება. თუმცა, ასევე დასახელდა შემთხვევები, როდესაც პედაგოგი იძულებულია, პრობლემის მოსაგვარებლად ჩართოს მანდატური, რომელიც, შემთხვევის სირთულიდან გამომდინარე, თავად წყვეტს პოლიციის ჩართულობის მიზანშეწონილობას. პედაგოგებმა ფოკუს-ჯგუფის მიმდინარეობისას გამოავლინეს კარგი პრაქტიკის მაგალითი: სოფელ როხში (ბაღდათის მუნიციპალიტეტი) World Vision-ის დახმარებით შეიქმნა **უსაფრთხოების კომიტეტი**, სადაც მშობლები, მოსწავლეები, პედაგოგები და ადმინისტრაცია არიან ჩართულები და უზრუნველყოფენ კონფლიქტების/ბულინგის პრევენციას და აღმოფხვრას.

ამას გარდა, ხორციელდება მშობლების ტრენინგ-პროგრამა, რომლის ფარგლებში მშობლებს აწოდებენ ინფორმაციას ბავშვის განვითარების ეტაპების და თითოეული ეტაპისთვის მშობლის შესაბამისი ქცევის შესახებ. მსგავსი ტრენინგი ტარდება მასწავლებლებთანაც, თუმცა ხშირად პედაგოგების მიერ ვერ ხდება პროგრამით გათვალისწინებული თემის გაცნობიერება და მიაჩნიათ, რომ მათ ნათქვამს მოსწავლე უპირობოდ უნდა დაემორჩილოს. ტრენინგებს ახორციელებს საგანმანათლებლო დაწესებულებების, "საგანმანათლებლო დაწესებულების მანდატურის სამსახურის ფსიქოსოციალური მომსახურების ცენტრი, რომელიც თითქმის ყველა დიდ ქალაქშია. მშობლები, რომლებიც სარგებლობენ სერვისით, ახერხებენ ურთიერთობის დარეგულირებას როგორც შვილებთან, ასევე სკოლის წარმომადგენლებთან.

კვლევამ ასევე აჩვენა, რომ მხოლოდ ტრენინგ-პროგრამა, პედაგოგის და/ან მანდატურის ჩარევა არასაკმარისია წარმოქმნილ კონფლიქტებზე რეაგირებისა და აღმოფხვრისთვის. პედაგოგების მიერ ერთ-ერთ გამოწვევად დასახელებულია ძალადობის ფაქტების იდენტიფიცირების პრობლემა სასწავლო დაწესებულებებში. შესაბამისად, საჭიროა მოზარდებთან სპეციალისტების მუშაობის გაძლიერება, რაც ხელს შეუწყობს ძალადობის ფაქტების იდენტიფიცირებას ადრეულ ეტაპზე: *„რაც ღონისძიებები ტარდება, რომ არ იყოს ბულინგი და ძალადობა, სამწუხაროდ, ეს ფაქტები მაინც გვაქვს და, ძირითადად, არის მოსწავლეებს შორის... ქალთა ფონდი „სოხუმის“ ფსიქოლოგის დახმარება ვითხოვეთ და ჩამოვიყვანეთ ფსიქოლოგიური კონსულტაციებისთვის. გასაუბრების შემდეგ გაოგნებული დავრჩი, თურმე ჩვენს სკოლაშიც ყოფილან ბავშვები ძალადობის მსხვერპლები, ვერ გრძნობენ ბავშვები უსაფრთხოდ თავს და ფსიქოლოგის ოთახიდან*

გამოდინდნენ ატირებულები. როდესაც ფსიქოლოგის მოწვევის იდეა დამებადა, ვიკი-თხე ბავშვებთან და ძალიან დიდი რაოდენობა აღმოჩნდა, ვინც გამოხატა სურვილი. დავრწმუნდი, რომ ამ ბავშვებს ანუხებდათ რაღაც, რასაც ჩვენ ვერ გვეუბნებოდნენ და ალბათ მშობლებსაც ვერ ეუბნებოდნენ“, - მ. მ. (ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტი, გამყოფ ხაზთან არსებული სკოლის პედაგოგი).

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვან და აუცილებელ ინტერვენციად შეიძლება ჩაითვალოს სკოლების აქტიური კომუნიკაცია თვითმმართველობის სოციალურ მუშაკებთან და ფსიქოლოგთან და ასევე საგანმანათლებლო დაწესებულების მანდატურის სამსახურის ფსიქოსოციალური მომსახურების ცენტრსა და ფსიქოლოგიური სერვისის მიმწოდებელ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან.

ძალადობაზე ეჭვის გაჩენის შემთხვევების დროს კვლევის დროს გამოიკვეთა სკოლის მხრიდან ძალადობის შემთხვევებზე შესაბამის უწყებებთან რეფერირების პრაქტიკა. ფოკუს-ჯგუფის მონაწილეებმა აღწერეს შემთხვევა, როდესაც სკოლის მხრიდან ბავშვზე ძალადობის ეჭვის გაჩენის დროს გაირკვა, რომ ბავშვი იყო ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი ბებიის და ბიძის მხრიდან. აღნიშნული შემთხვევა რეფერირებული იყო სოციალურ მუშაკთან, რომლის შემდგომ მოძალადეები გადაიყვანეს შესაბამის დაწესებულებაში. კვლევის მიმდინარეობისას მათ შეფარდებული ჰქონდათ პირობითი მსჯავრი და აეკრძალათ ბავშვთან მიახლოება (ბაღდათი).

სამიზნე მუნიციპალიტეტის (ტყიბულის) საგანმანათლებლო რესურსცენტრის წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ ოჯახური კონფლიქტების შემთხვევაში, რეფერირება, ძირითადად, ხდება მანდატურის სამსახურის ფსიქოსოციალურ ცენტრში, თუმცა მშობლების 90% უარს აცხადებს ქუთაისში სერვისის მიღებაზე, მანძილის (სიშორის) გამო.

რომელ უწყებებს მიმართავენ სასწავლო დაწესებულებები ძალადობაზე ეჭვის გაჩენის შემთხვევაში? რომელი დოკუმენტით ხელმძღვანელობენ?

- ✓ სკოლის შემთხვევაში ძირითადი დოკუმენტია - განათლების სამინისტროს მიერ მიწოდებული ინსტრუქცია, სადაც ასახულია რეფერირების წესი. დოკუმენტზე წვდომა მხოლოდ დირექტორს და მანდატურს ან უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელ პირს აქვს. მასში დეტალურად არის გაწერილი, თუ რომელი უწყების ჩართვა უნდა მოხდეს კონკრეტულ შემთხვევაში და როგორ წარიმართა შემთხვევა. გადამისამართება, ძირითადად, ხდება სოციალურ სააგენტოსთან, რომელიც ახდენს შემდგომ რეაგირებას. გართულებულ შემთხვევებში ხდება სამართალდამცავი ორგანოების ჩართვა. მკაცრად დაცულია მოზარდის კონფიდენციალურობა;
- ✓ სკოლამდელი დაწესებულების შემთხვევაში - მიმართავენ სოციალურ მუშაკს, ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებას. საბავშვო ბაღებს ჰყავთ მენეჯერი, რომელიც პასუხისმგებელი პირია ოჯახში ძალადობის საკითხებზე, ევალუა ბავშვზე ძალადობის შესაძლო ფაქტების გამოვლენა და შესაბამისი რეაგირება. კვლევამ აჩვენა, რომ რესპონდენტების დიდი ნაწილი არ ფლობდა ინფორმაციას რეფერირების სპეციალური სტანდარტის/რეგლამენტის შესახებ.

4.5. ძალადობის აღმოფხვრის მიმართულებით სხვადასხვა უწყებასთან/ორგანიზაციასთან თანამშრომლობა

კვლევაში ჩართული უკლებლივ ყველა მონაწილე ხაზს უსვამს სხვადასხვა უწყებასთან/ორგანიზაციასთან თანამშრომლობის პოზიტიურ შედეგებს. რესპონდენტთა უმეტესობა მიუთითებს ქალთა ფონდ „სოხუმთან“ და ცალკეულ არასამთავრობო ორგანიზაციასთან ნაყოფიერ თანამშრომლობაზე.

თუმცა, სხვადასხვა მუნიციპალიტეტს გარკვეულწილად განსხვავებული გამოცდილება აქვს, მათ შორის დასახელებულია მნიშვნელოვანი გამოწვევები.

ზუგდიდის სახელმწიფო ზრუნვისა და ტრეფიკინგის მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დახმარების სააგენტოს რეგიონული ცენტრის უფროსი მიუთითებს სკოლების ნაკლები ჩართულობის შესახებ. ზოგადად, კვლევაში გამოიკვეთა რეფერირების მექანიზმის სუბიექტებს შორის არასაკმარისი თანამშრომლობა, ინფორმაციის გაცვლა და კოორდინაცია: *„რამდენიმე თვის წინ ფონდი „სოხუმის“ მიერ ორგანიზებული მრგვალი მაგიდა გაიმართა, რომელსაც ესწრებოდნენ შსს-ს წარმომადგენლები, ასევე სოციალური მუშაკები, პედაგოგები. შეხვედრაზე გამოიკვეთა, რომ შსს-მ არ იცის, რომ ჩვენ ვახორციელებთ ერთჯერად დახმარებას ძალადობის მსხვერპლი ქალებისთვის და, შესაბამისად, მსხვერპლს არ მიეწოდება ინფორმაცია ამ კონკრეტული სერვისის შესახებ. ესაა ინფორმაციის ნაკლებობის და ზოგადად კოორდინაციის ცუდი მაჩვენებელი. მუნიციპალიტეტი ამ კუთხით მეტად აქტიური უნდა იყოს...“* - ე.ბ. წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის მერიის იურიდიული განყოფილება. ინფორმაციის ნაკლებობა და კოორდინაციის პრობლემა წარმოშობს სირთულეებს რეფერირების სუბიექტების მხრიდან ჯეროვანი რეაგირების თვალსაზრისით.

მნიშვნელოვან გამოწვევად ასევე ასახელებენ პირველადი ჯანდაცვის რგოლთან კომუნიკაციის პრობლემას და მათ დაბალ ინფორმირებულობას ოჯახში ძალადობის შემთხვევების იდენტიფიცირების საკითხთან დაკავშირებით.

გამოწვევებს შორის ასევე დასახელებულია მოსახლეობის ცნობიერების დაბალი დონე - რომელიც ასევე წარმოშობს ბენეფიციარებთან კომუნიკაციის სირთულეს და ართულებს ოჯახში ძალადობის შემთხვევების იდენტიფიცირებას. მაგალითად, იკვეთება სტერეოტიპების გავლენით მოქალაქის მხრიდან სხვადასხვა პროგრამაში ჩართვაზე და მომსახურების მიღებაზე უარის თქმა, ან ოჯახის წევრის მხრიდან პოტენციური ბენეფიციარის პროგრამაში ჩართვის მიმართ ნეგატიური დამოკიდებულება.

პრობლემას ასევე წარმოადგენს: არასაკმარისი მუშაობა ადრეულ ეტაპზე ძალადობრივი ქცევის კორექციის პრაქტიკის დანერგვის მიმართულებით. კვლავ იკვეთება სამართალდამცავი ორგანოების მიერ ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის საკითხისადმი ან ძალადობის მსხვერპლისადმი არასაკმარისი სენსიტიურობა და სამართალდამცავი ორგანოების მიმართ ნაკლები ნდობა. გამოწვევას წარმოადგენს ქობულეთის მუნიციპალურ პროგრამასა და ბიუჯეტში ბინის ქირით უზრუნველყოფის სერვისის ინტეგრირება.

ქვემოთ წარმოდგენილია სხვადასხვა უწყების/სტრუქტურის თანამშრომლობის ძირითადი ასპექტები მუნიციპალიტეტების მიხედვით:

<p>სენაკი</p>	<p>მუნიციპალიტეტი აქტიურად თანამშრომლობს სკოლებთან, რესურსცენტრთან, ბალებთან და სახელმწიფო ფონდის სოციალურ მუშაკებთან. არასამთავრობო ორგანიზაციებიდან თანამშრომლობს ქალთა ფონდ „სოხუმთან“. ჰქონდათ თანამშრომლობის პრაქტიკა ადგილობრივ წითელ ჯვართან.</p> <p>მუნიციპალიტეტში შექმნილია უწყებათაშორისი კომისია, რომელიც ოჯახში, ბავშვთა და ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე მომუშავე ადგილებზე არსებულ სახელმწიფო უწყებებთან აქტიური კომუნიკაციის საშუალებას იძლევა.</p> <p>საგულისხმოა, რომ უწყებათაშორისი კომისიის თუ მუნიციპალიტეტის შესაბამისი სამსახურების მიერ იდენტიფიცირებული ძალადობის მსხვერპლები, მუნიციპალიტეტის რეფერირების საფუძველზე ხდებიან ქალთა ფონდი „სოხუმის“ სერვისების მოსარგებლები: ქალთა სარეაბილიტაციო ცენტრში არაერთი ბენეფიციარი გადამისამართდა და მიიღო სერვისი, ყოველთვიურად მიმდინარეობს ფსიქოლოგთან და იურისტთან შეხვედრები. ფონდი „სოხუმის“ ქალთა მხარდაჭერის ცენტრები ასევე აქტიურად ავრცელებენ ინფორმაციას ძალადობის მსხვერპლთა მხარდაჭერის სერვისების შესახებ სხვადასხვა მუნიციპალიტეტის ქალაქებსა და სოფლებში. ძალზე მნიშვნელოვანი ინფორმაციის წყაროა ფონდი „სოხუმის“ მიერ შექმნილი „ციფრული რესურსცენტრი“. <i>„მუშაობამ, რაც 16 აქტიური დღის განმავლობაში კომისიის ინიციატივით სენაკის მუნიციპალიტეტის მასშტაბით ჩატარდა 24 სკოლაში, მნიშვნელოვანი როლი შეიტანა საზოგადოების ინფორმირების კუთხით. სწორედ ეს ჩატარებული მუშაობა აჩვენებს უწყებებსა და სექტორებს შორის თანამშრომლობის კარგ მაგალითს - მაგ., საგანმანათლებლო რესურსცენტრმა აიღო პასუხისმგებლობა და მისი აქტიური მონაწილეობით მოხდა კამპანიის ჩატარება სკოლებში, მოსწავლეების და მათი მშობლებისა და ოჯახის სხვა წევრების ჩართულობით, რამაც მოგვცა საშუალება დაახლოებით 5600 ადამიანამდე გავსულიყავით და გაგვეზარდა მათი ინფორმირებულების დონე“</i>, - ნ. ხ., სენაკის მერიის სოციალური და ჯანდაცვის სამსახურის უფროსი.</p>
<p>ბაღდათი</p>	<p>მუნიციპალიტეტში შექმნილი უწყებათაშორისი კომისია თანამშრომლობს ადგილობრივ რეფერალურ სუბიექტებთან. აქტიური კომუნიკაცია აქვთ სკოლებთან, ბალებთან, პოლიციასთან, ამბულატორიებთან და ტრეფიკინგის ადგილობრივი სააგენტოს წარმომადგენლებთან. გენდერული თანასწორობის საბჭო ეხმარება უწყებებს შორის კომუნიკაციის დამყარებაში. ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება აქტიურ კომუნიკაციაშია სკოლებთან და ბალებთან, ტარდება საინფორმაციო შეხვედრები. მუნიციპალიტეტი კომუნიკაციაშია ამბულატორიებთან და სოციალურ სააგენტოსთან, თუმცა თანამშრომლობენ ასევე ფონდ „სოხუმთან“, World Vision-თან, მჭიდრო კომუნიკაცია აქვთ ათეა-სთან, პარლამენტის გენდერულ საბჭოსთან, სახალხო დამცველთან. გენდერული თანასწორობის საბჭომ დანერგა პრაქტიკა, რომელიც მათ სხდომებზე სამართალდამცავების და სოციალური მუშაკების მოწვევას ითვალისწინებს, ოჯახში ძალადობის სტატისტიკის და ინფორმაციის მიწოდების მიზნით.</p>

ქობულეთი	<p>მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის საბჭოსა და ქალთა ფონდი „სო-ხუმის“ ინიციატივით ხშირია შეხვედრები სკოლებში, სოფლებში და ბალებში, ჯანდაცვის სისტემის წარმომადგენლებთან. თვითმმართველობასა და რეფერირების სუბიექტებს შორის კომუნიკაციისა და თანამშრომლობის თვალსაზრისით განსაკუთრებული პრობლემები არ შეინიშნება. ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება აქტიურად არის ჩართული მონაცვლადი ოჯახების იდენტიფიცირების და შესაბამის სახელმწიფო უწყებებთან თუ მუნიციპალურ სამსახურებთან მათი გადამისამართების საქმეში⁵⁸.</p>
ზუგდიდი	<p>მუნიციპალიტეტში კომუნიკაციის და თანამშრომლობის პრობლემა არ იკვეთება. რეფერირების სუბიექტები აქტიურად ამისამართებენ მათთან ბენეფიციარებს. „სუსტი რგოლი“ არ ჰყავთ. თანამშრომლობენ მრავალ არასამთავრობო ორგანიზაციასთან აუტოსორსინგის პრინციპით.</p> <p>თანამშრომლობის მნიშვნელოვანი მექანიზმია გენდერული თანასწორობის საბჭო და უწყებათაშორისი კომისია, რომელიც პირველი იყო საქართველოში და პირდაპირ ორიენტირებულია უწყებებს შორის თანამშრომლობაზე. გენდერული თანასწორობის საბჭო აერთიანებს სახელმწიფო უწყებებს და არასამთავრობო ორგანიზაციებს. მაგ.: თანამშრომლობენ ორგანიზაცია „მერკურთან“ და SOS ბავშვთა სოფელთან, რომლებიც მონაცვლადი კატეგორიის ოჯახებს რთავენ სხვადასხვა პროგრამაში. ყველაზე მნიშვნელოვანი სერვისია ბავშვთა დღის ცენტრი, რაც მონაცვლადი კატეგორიის ქალებს სკოლის შემდეგ ბავშვების დატოვების და მუშაობის საშუალებას აძლევს. დღის ცენტრში ბავშვებისთვის უზრუნველყოფილია უსაფრთხო გარემო და ოთხჯერადი კვება.</p>
სამტრედი	<p>მუნიციპალიტეტში იკვეთება შემდეგი გამოწვევები: ა) ადგილობრივ სამართალდამცავ ორგანოებთან კომუნიკაციისას - პოლიცია უარს ამბობს შეხვედრებში მონაწილეობაზე, ბ) ხოლო მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები, ძირითადად, არ ფლობენ სტატისტიკურ ინფორმაციას ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობასთან დაკავშირებით. <i>„ერთ-ერთ სოფელში ჩვენს მუნიციპალიტეტში მოხდა სუიციდი. სადღაც გაზაფხულზე, ახალგაზრდა გოგონამ თავი მოიკლა, ოჯახში ძალადობა იყო მიზეზი, როგორც მერე გაირკვა. ჩვენ რომ გვცოდნოდა დროულად და ერთობლივად რამე გაგვეკეთებინა, ეგებ გვეშველა ამ ადამიანისათვის,“</i> - სამტრედიის მუნიციპალიტეტის სოციალური და ჯანდაცვის სამსახურის უფროსი.</p> <p>თანამშრომლობა, ძირითადად, ხორციელდება ტრეფიკინგის სააგენტოსთან და ქალთა ფონდ „სოხუმთან“. საკმაოდ სუსტია სკოლებთან ძალადობასთან დაკავშირებულ საკითხებზე თანამშრომლობა. თუმცა ყოფილა შემთხვევები, როდესაც სკოლაში კონფლიქტური სიტუაციის წარმოქმნის და მუნიციპალიტეტისთვის მიმართვის შემთხვევაში, მერის წარმომადგენლები ჩაერთნენ პრობლემის დარეგულირების მიზნით.</p>

58 კვლევის დასრულების შემდგომ, საინფორმაციო შეხვედრებისას (რომლის მიზანია კვლევის პირველადი შედეგების და მიგნებების გაცნობა მუნიციპალურ დონეზე) გამოიკვეთა პირველადი ჯანდაცვის რგოლთან დაკავშირებული გამოწვევა: სპეციალური საჭიროებების მქონე ბავშვს (მაგ., აუტისტიური სპექტრი და სხვ.), ექიმი „ჯანმრთელის“ კვალიფიკაციას ანიჭებს. აღნიშნულ ფაქტს ამძაფრებს მშობლების მხრიდან ცნობიერების/ინფორმირებულობის და პრობლემის მიმღებლობის დაბალი დონე - მშობელი აპროტესტებს ბალის პედაგოგების რჩევას, რომ ბავშვი სათანადო სპეციალისტის კონსულტაციას საჭიროებს. იმ ფაქტიდან გამომდინარე, რომ შშმ პირები (ბავშვები) მონაცვლად კატეგორიას წარმოადგენენ ოჯახში ძალადობასთან დაკავშირებით, აღნიშნული პრობლემები შესაძლებელია განვიხილოთ, როგორც ძალადობის ფაქტის იდენტიფიკაციის/პრევენციის ერთგვარი ბარიერი.

<p>წალენჯიხა</p>	<p>მუნიციპალიტეტი აქტიურად თანამშრომლობს სსიპ სახელმწიფო ზრუნვისა და ტრეფიკინგის მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დახმარების სააგენტოს ტერიტორიული ერთეული სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონული ცენტრის წალენჯიხის ფილიალთან და ქალთა ფონდ „სოხუმთან“. იმართება ყოველთვიური საინფორმაციო შეხვედრები სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფთან, მათ შორის ქალთა ჯგუფებთან, მონყვლად ოჯახებთან, შშმ პირთა მშობლებთან და ა.შ. ფონდი „სოხუმის“ მიერ ხდება ყოველწლიურად შეხვედრების ორგანიზება რეფერირების ადგილობრივ სუბიექტებთან.</p> <p>ქალთა ოთახი აქტიურად თანამშრომლობს ბიზნეს სექტორთან. ისინი საკმაოდ სენსიტიურად არიან განწყობილნი და გრძნობენ საკუთარ სოციალურ პასუხისმგებლობას, რაც მონყვლადი კატეგორიის ზოგიერთი ქალის დასაქმებით გამოიხატა. ტრეფიკინგის სააგენტომ მოახდინა ძალადობის მსხვერპლების რეფერირება, რომლებსაც გაუწიეს ერთჯერადი დახმარება 500 ლარის ოდენობით.</p>
<p>ვანი</p>	<p>მუნიციპალიტეტს კომუნიკაცია აქვს შსს-სთან, სკოლებთან, ბალებთან, რომლის მთავარი განმახორციელებელი არის გენდერული თანასწორობის საბჭო და ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება, რომელიც პრობლემაზე რეაგირებისთვის აღნიშნულ უწყებებს სთხოვს სტატისტიკის წარდგენას და კონკრეტული ინფორმაციის მიწოდებას. თანამშრომლობენ ქალთა ფონდ „სოხუმთან“. „გააქტიურება არ აწყენდა შინაგან საქმეთა სტრუქტურებთან თანამშრომლობას. არ მახსენდება მაგალითები, რომ პირდაპირი კომუნიკაცია ყოფილიყო, რომ მომართეს მუნიციპალიტეტს იმის დასადგენად, დაზარალებულისთვის თუ რა პროგრამები არსებობს ადგილზე,“ - მერის თანაშემწე, გენდერულ საკითხებზე პასუხისმგებელი პირი.</p>
<p>თერჯოლა</p>	<p>მუნიციპალიტეტის ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება აქტიურად ერთვება ბავშვის უფლებებელყოფის ფაქტის იდენტიფიცირების საქმეში. კომუნიკაცია აქვს სოციალური მომსახურების სააგენტოსთან და შსს-თან, ასევე ქალთა ფონდ „სოხუმთან“. თვითმმართველობამ წარმოადგინა პროექტი - თერჯოლაში ბავშვიანი ოჯახების გაძლიერების 2023 წლის პროგრამა, რომელშიც ბენეფიციარებად განსაზღვრა ოჯახები, რომლებსაც ჰყავთ 4 შვილზე მეტი და აქვთ დაბალი ეკონომიკური შესაძლებლობა. გარდა ამისა, პროგრამის ბენეფიციარებს კრიზისული ოჯახებიც წარმოადგენენ. აღნიშნული პროგრამისთვის მუნიციპალური ბიუჯეტიდან გამოიყო ათი ათასი ლარი. პროგრამა საპილოტეა და ოჯახში ძალადობის პრევენციას ემსახურება.</p>
<p>ტყიბული</p>	<p>სხვადასხვა უწყებასთან/ორგანიზაციასთან თანამშრომლობას ხშირი სახე არ აქვს. მხოლოდ ცალკეული შემთხვევები დაფიქსირდა, მაგ., სოციალური მომსახურების სააგენტოს და ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებას შორის. თუ რომელიმე რელევანტურ უწყებას მიმართეს ძალადობის საკითხთან დაკავშირებით, მათი მხრიდან სწორი და მართებული რეაგირება მიიღეს, მაგ., ბენეფიციარს მიეწოდა ფსიქოლოგის და იურისტის მომსახურება.</p>

ჩოხატაური	<p>მუნიციპალიტეტი მჭიდროდ თანამშრომლობს შსს-თან. მუნიციპალიტეტში ფონდი „სოხუმის“ გარდა არ ფუნქციონირებს არცერთი არასამთავრობო ორგანიზაცია. პრევენციის მიმართულებით, ძირითადად, ტარდება საინფორმაციო-საგანმანათლებლო ხასიათის შეხვედრები საბავშვო ბალებთან და სკოლებთან. ქალთა ფონდი „სოხუმის“ ერთ-ერთი პროექტის ფარგლებში, რომელიც USAID-ის მიერ არის მხარდაჭერილი, გათვალისწინებულია ქალთა საინიციატივო ჯგუფების შექმნა და გაძლიერება გენდერულ საბჭოსთან ერთად. ჩოხატაურში შეიქმნა ორგანიზაცია „ქალები ქალებისთვის“, რომელთან თანამშრომლობით მოხდა შშმ პირების მშობლების საჭიროებების გამოვლენა. ასევე, მერიასთან შეიქმნა უწყებათაშორისი კომისია, რომელმაც გააერთიანა ყველა სახელმწიფო სტრუქტურის წარმომადგენელი, რომელთაც ეხება და უწევს ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მუშაობა.</p>
------------------	--

ადგილებზე მოქმედი არასამთავრობო ორგანიზაციები აქტიურად თანამშრომლობენ სოციალურ და ჯანდაცვის სამსახურთან, ადგილობრივ პოლიციასთან, გენდერულ საბჭოსთან და აცხადებენ, რომ თანამშრომლობის თვალსაზრისით სირთულეებს არ აწყდებიან. თვისებრივი კვლევის დროს დაფიქსირდა მოსაზრება, რომ სასურველია არასამთავრობო სექტორისა და მუნიციპალიტეტების თანამშრომლობის გაძლიერება და თანადაფინანსების ბაზაზე საქმიანობის ერთობლივი განხორციელება, რაც წინასწარ უნდა იყოს გათვალისწინებული მუნიციპალურ ბიუჯეტში.

4.6. ცნობიერების ამაღლება და კომპეტენციის ზრდა ოჯახში ძალადობის საკითხებზე

კვლევაში ჩართული რესპონდენტების უმრავლესობა ხაზს უსვამდა ტრენინგებისა და ვორკშოპების მნიშვნელობას ცნობიერების ამაღლების, კომპეტენციის გაზრდის და ინფორმირების თვალსაზრისით. ტრენინგების მიმწოდებლებად გამოიკვეთნენ სხვადასხვა სახელმწიფო სტრუქტურის წარმომადგენლები, ადგილობრივი და საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციები, მათ შორის გენდერული თანასწორობის საბჭო, განათლების სამინისტრო, World Vision, USAID, ქალთა ფონდი „სოხუმი“, პროფესიული განვითარების ლიგა და ა.შ.

კვლევაში ჩართული სასწავლო დაწესებულებების პედაგოგების აბსოლუტური უმრავლესობა მიუთითებს, რომ დასწრებია სპეციალურ ტრენინგებს ოჯახში ძალადობის სა-

კითხვებზე. საერთო ჯამში კი კვლევის თითქმის ყველა მონაწილეს გაუვლია ძალადობის საკითხებთან დაკავშირებული ერთი ტრენინგი მაინც. **გამონაკლისს კვლევაში მონაწილე პირველადი ჯანდაცვის ექიმები წარმოადგენენ.**

რესპონდენტების მტკიცებით, მნიშვნელოვანია, რომ ტრენინგები იყოს სისტემატური და ხდებოდეს მიღებული ცოდნის გამოყენების მონიტორინგი და შეფასება. ასევე, ყველა თანხმდება, რომ აუცილებელია ტრენინგები იყოს ციკლური ხასიათის და მეტად ინტენსიური.

საბავშვო ბალების აკრედიტაციის პროგრამის დასრულებისა და აკრედიტაციის პირობების დაკმაყოფილებისათვის, საბავშვო ბალებს მოეთხოვებათ საგანმანათლებლო ტრენინგების გავლა, რომელთა სავალდებულო თემატური საკითხებია - გენდერული თანასწორობა, ოჯახში ძალადობის შემთხვევების იდენტიფიცირება, რეფერირების სუბიექტებთან თანამშრომლობა და ა.შ. გამოვლინდა მთელი რიგი გამოწვევები, რომლებიც უკავშირდება თვითმმართველობების მიერ გენდერული საკითხების ნაკლებად პრიორიტეტულად წარმოდგენას საბავშვო ბალებთან მიმართებაში; ბალების ადმინისტრაციის და წარმომადგენლების მიერ ინფორმირების დაბალ დონეს, როგორც გენდერულ და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე, ასევე რეფერალური მექანიზმის სუბიექტებზე. მაგ.: ინფორმაციის ნაკლებობა ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების და აღნიშნულ განყოფილებასთან კომუნიკაციის საჭიროების შესახებ, ოჯახის გაძლიერების და მსხვერპლის/მონყვლადი პირების/კრიზისული ოჯახების დახმარების პროგრამების შესახებ და ა.შ.

ზოგადად, გამოიკვეთა, რომ კვლევის მონაწილეები თვითმმართველობის წარმომადგენლების ცნობიერების ამაღლების განსაკუთრებულ საჭიროებას ხედავენ ოჯახში ძალადობის პრევენციის საკითხში და ხაზს უსვამენ ოჯახში ძალადობის პრევენციისთვის ადრეულ ეტაპზე კრიზისული/მონყვლადი ოჯახების იდენტიფიცირების მნიშვნელობას.

4.7. ძალადობის მსხვერპლის იდენტიფიცირება და რეაგირების სტრატეგიები

ცხრილში მოყვანილია კრიზისული ოჯახების/ძალადობის მსხვერპლის იდენტიფიცირების გზები, სამიზნე მუნიციპალიტეტების მიხედვით და ძალადობის შემთხვევებზე რეაგირების სტრატეგიები.

მუნიციპალიტეტი	კრიზისული ოჯახების/ძალადობის მსხვერპლის იდენტიფიცირების გზა	არსებობს თუ არა გაიდლაინი, რომლის მიხედვით ხდება შეფასება	იდენტიფიცირების შემთხვევაში - უწყების სტრატეგია (რომელი დოკუმენტით ხელმძღვანელობენ)
სენაკი	თვითმიმართვა, მეზობლების, ახლობლების მიერ, მერის წარმომადგენლებისგან, რეფერირების სუბიექტისგან (სოციალური მომსახურების და ტრეფიკინგის სააგენტოები), სკოლებიდან და ბალებიდან. საინფორმაციო შეხვედრების შედეგად სკოლებსა და საბავშვო ბალებში, მერიის სოციალური და ჯანდაცვის სამსახურისადმი რეფერირება პოლიციიდან.	ინსტრუქცია, რომელიც მიწოდებული იყო ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფორმირებისას. სოციალური მუშაკის გაიდლაინი ძალადობის მსხვერპლის დახმარებისთვის.	X
ზუგდიდი	თვითმიმართვა, მიმართვა გენდერული თანასწორობის საბჭოს წევრისადმი, მერის წარმომადგენლების მიერ, რეფერირების სუბიექტის მიერ გადამისამართება, ანონიმური შეტყობინებები, მიმართვა პოლიციიდან.	ინსტრუქცია, რომელიც მიწოდებული იყო ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფორმირებისას. სოციალური მუშაკის გაიდლაინი ძალადობის მსხვერპლის დახმარებისთვის.	ინტერდისციპლინური გუნდი მსჯელობს, თუ როგორ უნდა გაძლიერდეს ოჯახი და როგორ/რა ფორმით უნდა განხორციელდეს მუნიციპალიტეტის ჩართულობა. კრიზისულ ოჯახთან მუშაობენ მუნიციპალიტეტის სპეციალისტები და დამატებითი საჭიროების შემთხვევაში, როდესაც მუნიციპალიტეტი ვერ/ველარ ახდენს რეაგირებას, ერთვებიან რეფერირების სხვა სუბიექტები და ცალკეული არასამთავრობო ორგანიზაციები.

ქობულეთი	თვითმმართვეა, სკოლებიდან და საბავშვო ბალებიდან მათთან ჩატარებული საინფორმაციო შეხვედრების დროს, პედიატრებისგან.	ინსტრუქცია, რომელიც მიწოდებული იყო ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფორმირებისას.	თანამშრომლობენ ზრუნვის სააგენტოსთან (თავშესაფარში გაყვანა), პოლიციასთან (შემაკავებელი ორდერის გამოწერა) და ა.შ.
ბაღდათი	თვითმმართვეა, მერის წარმომადგენლების მიერ, რეფერირების სუბიექტის მიერ გადამისამართება. სხვადასხვა პროგრამაზე მმართვეიანობის დროს ხდება პოტენციურ ბენეფიციარზე დაკვირვება და მოკვლევის შედეგად, მათი საჭიროებების შესწავლის შემდგომ, ხდება იდენტიფიცირება. სკოლებში ივსება სპეციალური დანართი და ეგზავნება ტრეფიკინგის სააგენტოსა და შსს-ს. ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება ახდენს რეფერირებას ტრეფიკინგის სააგენტოში.	<p>უწყებათაშორისი კომისიის დებულება; თუ მსხვერპლი მმართვეს მუნიციპალიტეტში არსებული სერვისის მისაღებად, მაგ., ბინის ქირა ან ფულადი დახმარება, ამ შემთხვევაში დახმარების გაცემის წესი განერილია;</p> <p>ინსტრუქცია, რომელიც მიწოდებული იყო ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფორმირებისას.</p> <p>სოციალური მუშაკის გაიდლაინი ძალადობის მსხვერპლის დახმარებისთვის.</p>	X
ტყიბული	სოციალურ ქსელში გავრცელებული ინფორმაცია, თვითმმართვეა, ოჯახის წევრის მიერ მიწოდებული ინფორმაცია, მეზობლის ან ნათესავის ან სხვა მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლის მაგალითად, მერის წარმომადგენლების მიერ იდენტიფიცირება. გენდერული თანასწორობის საბჭო ეხმარება და კოორდინირებულად თანამშრომლობს ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებასთან.	ინსტრუქცია, რომელიც მიწოდებული იყო ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფორმირებისას.	დაბალი ინფორმირებულობის გამო, ინდივიდებმა არ იციან, ვის უნდა მიმართონ და რომელი უწყებაა პასუხისმგებელი. ამიტომ მუნიციპალიტეტის ჩართულობა ხორციელდება იმ შემთხვევაში, თუ ინფორმირებული პირი მიმართავს მათ (რაც რეალურად, ერთეულ შემთხვევაში ხდება).

სამტრედია	მერის წარმომადგენლები ახდენენ რეფერირებას მუნიციპალიტეტის ჯანდაცვის და სოციალურ სამსახურში. თვითმიმართვა.	სოციალური მუშაკის გაიდლაინი ძალადობის მსხვერპლის დახმარებისთვის. ინსტრუქცია, რომელიც მიწოდებული იყო ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფორმირებისას. ხელმძღვანელობენ ყველა იმ სამართლებრივი დოკუმენტით, რომელიც მთავრობის მიერ არის მიღებული ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე.	სწრაფი რეაგირება და ადვოკატირება შესაბამის უწყებებთან. კონკრეტული სტრატეგიის განსაზღვრა ხდება ინდივიდუალური ქეისიდან გამომდინარე.
წალენჯიხა	თვითმიმართვა - განცხადების, ზარის საფუძველზე; მერის წარმომადგენლების მიერ, შსს-ს რაიონული წარმომადგენლობიდან მიმართვა ტრეფიკინგის სააგენტოში.	ინსტრუქცია, რომელიც მიწოდებული იყო ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფორმირებისას. სოციალური მუშაკის გაიდლაინი ძალადობის მსხვერპლის დახმარებისთვის.	მოქმედების გეგმა და სტრატეგია არ არის კონკრეტული, არამედ განისაზღვრება ინდივიდუალური ქეისებიდან გამომდინარე.
თერჯოლა	მერის წარმომადგენლების მიერ (კრიზისული ოჯახების იდენტიფიცირება), ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების მიერ - ტრეფიკინგის სააგენტოდან რეფერირების გზით. თვითმიმართვა.	სოციალური მუშაკის გაიდლაინი ძალადობის მსხვერპლის დახმარებისთვის. ინსტრუქცია, რომელიც მიწოდებული იყო ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფორმირებისას.	სოც. მუშაკის შეფასების დოკუმენტზე დაყრდნობით ხდება მაგ., ნივთების შეძენა ბენეფიციარებისთვის (ბიუჯეტი - 10000 ლ.).

ვანი	ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების წარმომადგენლების მიერ. თვითმიმართვა.	ინსტრუქცია, რომელიც მინოდებული იყო ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფორმირებისას. სოციალური მუშაკის გაიდლაინი ძალადობის მსხვერპლის დახმარებისთვის.	X
ჩონატაური	შსს-ს მიერ, მერის წარმომადგენლის მიერ, ბალის, სკოლის წარმომადგენლის, სოციალური აგენტის მიერ, ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების წარმომადგენლის მიერ. თვითმიმართვა.	ინსტრუქცია, რომელიც მინოდებული იყო ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ფორმირებისას. სოციალური მუშაკის გაიდლაინი ძალადობის მსხვერპლის დახმარებისთვის.	X

ბენეფიციარების/ძალადობის მსხვერპლების უმეტესობა მიუთითებს, რომ მათი იდენტიფიცირება განხორციელდა, ძირითადად, ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების წარმომადგენლის/სოციალური მომსახურების სააგენტოს სოციალური მუშაკის/ფსიქოლოგის მიერ.

4.8. ძალადობის მსხვერპლის/კრიზისული ოჯახის იდენტიფიცირებისას წარმოქმნილი პრობლემები

თვისებრივმა კვლევამ გამოავლინა ის პრობლემები, რომლებიც ძალადობის მსხვერპლის/კრიზისული ოჯახის იდენტიფიცირებას და მომართვიანობას უშლის ხელს და ფაქტობრივად პრევენციული ღონისძიებების ბარიერად გვევლინება.

- ✓ **სტერეოტიპების გავლენა:** შესაძლებელია ძალადობის მსხვერპლს არ სურდეს ძალადობის ფაქტის გამჟღავნება, მაგ.: მოძალადეზე ფინანსური დამოკიდებულების, პროფესიის და შესაბამისი განათლების არქონის, ან შიშის (მოძალადე უფრო საშიში გახდება), ან გარშემომყოფებისადმი სირცხვილის გრძნობის, საჯაროდ „მსხვერპლობის“ აღიარების გამო; გარდა ამისა, კვლავ იკვეთება შემთხვევები, როდესაც შესაბამისი უწყების წარმომადგენელი თვლის, რომ ძალადობის ფაქტზე რეაგირება „ოჯახის საქმეში ჩარევაა“;

„ძალიან პატარა მუნიციპალიტეტია და ყველა ერთმანეთს იცნობს, ერიდებიან პრობლემის წინ წამოწევას. როდესაც პოლიციაში წელიწადში შეიძლება იყოს 6-7 მიმართვა და აქედან არავის მოუმართავს ჩვენთვის, ეს არის კატასტროფა. უფრო მეტი ფაქტი დაფარულია, მსხვერპლებს აქვთ ფსიქოლოგიური მომენტი, რომ არ აქვთ არავის მხარდაჭერის იმედი“, - ე.ბ. წაღწევის მუნიციპალიტეტის მერიის იურიდიული განყოფილება.

- ✓ რეფერირების სუბიექტების წარმომადგენლებს სათანადოდ არ აქვთ გაცნობიერებული ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლის ვალდებულებები და კონკრეტული ფუნქციები. ზოგიერთი მათგანი განიცდის კულტურული სტერეოტიპების ძლიერ ზეგავლენას; იმ ფაქტიდან გამომდინარე, რომ მუნიციპალიტეტში და მერიაში საკადრო ცვლილებები ხშირად ხდება, საჭიროა მათი გადამზადება პერიოდულად ოჯახში ძალადობის საკითხებთან მიმართებაში;
- ✓ საზოგადოების დაბალი ინფორმირებულობა ოჯახში ძალადობის საკითხებზე და ძალადობის მსხვერპლის მხარდაჭერის პროგრამებისა და სერვისების შესახებ;
- ✓ პირველადი ჯანდაცვის რგოლის არაინფორმირებულობა/მინიმალურად ინფორმირებულობა ოჯახში ძალადობის საკითხებზე და საკუთარ როლზე ძალადობის გამოვლენის და მასზე რეაგირების მიმართულებით; პირველადი ჯანდაცვის ექიმებს აქვთ მოძალადის შურისძიების შიში;

„რომ განვაცხადოთ, მსხვერპლისგან დამოუკიდებლად დავაფიქსიროთ ფაქტი, მოგვინევს ტყუილად სირბილი პოლიციაში, დარწმუნებული ვარ, რომ არ აღიარებს და გამოვა, რომ არასწორი დასკვნა ექიმმა გააკეთა. სანამ ქალი არ მივა თვითონ იმ წერტილამდე, რომ ეს ნაბიჯი გადადგას, ვერაფერს დააძალბებ. ან ვურჩიო, რომ რადიკალური ნაბიჯი გადადგას... რის იმედზე, რა უნდა შევთავაზო, როდესაც არ არის ღირებული მხარდაჭერა. ფრაგმენტული მხარდაჭერით კი ვერც რისკავენ ოჯახებიდან წამოსვლას,“ - ნ.მ. ოჯახის ექიმი, თერჯოლა.

- ✓ ძალადობის მსხვერპლის სპეციფიკურ საჭიროებებზე მორგებული მხარდაჭერის სერვისების ნაკლებობა, რომელიც უზრუნველყოფს მსხვერპლის ცხოვრების დამოუკიდებლად და უსაფრთხოდ გაგრძელების შესაძლებლობას ძალადობრივი გარემოდან თავის დაღწევის შემდეგ;
- ✓ მუნიციპალიტეტის მხრიდან სერვისების მიწოდების ლიმიტირება, მხოლოდ მათ ადმინისტრაციულ ერთეულში რეგისტრირებული ძალადობის მსხვერპლი პირებისთვის. ხშირია შემთხვევა, როცა ძალადობის მსხვერპლი ჩანერილი არ არის იმ მუნიციპალიტეტში, სადაც სურს მუნიციპალური მომსახურების მიღება და პროგრამებით სარგებლობა;
- ✓ სპეციალისტების დეფიციტი რეგიონში, მაგ.: სოციალური მუშაკები, ფსიქოლოგები, ფსიქიკური ჯანმრთელობის სპეციალისტები;

4.8. ოჯახში ძალადობის პრევენციისთვის კოორდინირებული მუშაობა

ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მუშაობის მიმართულებით, უმეტესწილად, გამოიკვეთა მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭოს, მერის წარმომადგენლის, ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების ჩართულობა, თუმცა მათი საქმიანობა, ძირითადად, შემოიფარგლება **საინფორმაციო და ცნობიერების ამაღლების კამპანიებში** მონაწილეობით.

ოჯახში ბავშვის მიმართ ძალადობის ფაქტზე რეაგირების თვალსაზრისით, აღინიშნა მუნიციპალიტეტის ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების სოციალური მუშაკის როლი (მაგ., ბავშვზე ბებიისა და ბიძის მხრიდან ფიზიკური ძალადობის გამოვლენის დროს მუნიციპალიტეტის სოც. მუშაკის ჩართულობა). ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის სოფელ კოკის სკოლის პედაგოგმა ხაზი გაუსვა ქალთა ფონდი „სოხუმის“ და მერიის ქალთა ოთახის მნიშვნელოვან როლს, ოჯახში ძალადობის ფაქტებზე რეაგირების/რეფერირების პროცესში, პედაგოგების ინფორმირებასა და ცნობიერების ამაღლების საკითხში (საინფორმაციო შეხვედრების/ტრენინგის ფორმატის მეშვეობით).

სამოქალაქო აქტივობისა და თანასწორობის ცენტრის წარმომადგენელი (ზუგდიდი) და ტრეფიკინგის სააგენტოს სოც. მუშაკი მიუთითებენ მუნიციპალიტეტის მერიასთან წარმატებული თანამშრომლობის შესახებ, რომელიც ეხებოდა თემში ცნობიერების ამაღლების საკითხებს და მრგვალი მაგიდის ფორმატში მონაწილეობას.

ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები მიუთითებენ სხვადასხვა ორგანიზაციასთან/უნწყებასთან თანამშრომლობის კარგი პრაქტიკის შესახებ.

- ✓ აქტიური თანამშრომლობა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან (მათ შორის გამოიკვეთა ქალთა ფონდი „სოხუმი“, ასოციაცია „მერკური“, წითელი ჯვარი) თანამშრომლობის ყველაზე გავრცელებულ ფორმას წარმოადგენს, სამოქალაქო ორგანიზაციების მიერ მუნიციპალიტეტში იდენტიფიცირებული მსხვერპლისთვის სარეაბილიტაციო სერვისების მიწოდება, ფსიქოლოგისა და იურისტის კონსულტაციები, ცნობიერების ამაღლების ერთობლივი კამპანიების წარმოება და ა.შ.;
- ✓ ბავშვთა და ოჯახების გაძლიერების პროგრამის ჩამოყალიბების პროცესში მუნიციპალიტეტსა და იმერეთის განვითარების ცენტრთან აქტიური თანამშრომლობა - მათ ერთობლივად ჰქონდათ კომუნიკაცია კრიზისულ ოჯახებთან (მუნიციპალიტეტის სოციალური მუშაკის მიერ საჭიროებების შეფასების შემდგომ). თანადაფინანსებით ხორციელდება სხვადასხვა პროექტი, მათ შორის - ქალთა ფონდ „სოხუმთან“ გაერთიანებული ძალისხმევით (ბალდათი);
- ✓ სახელმწიფო ზრუნვისა და ტრეფიკინგის მსხვერპლთა დაზარალებულთა დახმარების სააგენტოსთან, მაგ.: საინფორმაციო შეხვედრები სამიზნე ჯგუფებთან, ბენეფიციარების რეფერირება სხვადასხვა პროგრამაში ჩასართვად და ა.შ.;

- ✓ გენდერული თანასწორობის საბჭოსთვის მიმართვა, მაგ.: ბენეფიციარების პროგრამაში ჩართვა/ერთჯერადი დახმარების მიღება, არასამთავრობო ორგანიზაციების ჩართვა ბენეფიციარებისთვის ფსიქოლოგის, იურისტის და ა.შ. სერვისების მიწოდების მიზნით, თავშესაფრის მომსახურების დაფინანსება.

კვლევაში ჩართული რესპონდენტების ნაწილი ინფორმირებულია მუნიციპალიტეტში ოჯახის გაძლიერების/მხარდაჭერის მუნიციპალური პროგრამების ან ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა მხარდაჭერის პროგრამების, მომსახურებების შესახებ, თუმცა დაბალი ინფორმირებულობა აქვს, მაგ., თერჯოლის, ნალენჯის, ჩოხატაურის, ვანის ზოგიერთ წარმომადგენელს.

„პრევენციის მიმართულებით მეტად უნდა ხდებოდეს ინფორმაციის მიწოდება. ეს უნდა იყოს უწყვეტი და მუდმივი პროცესი. ჩავატარეთ ერთხელ და მორჩა, გავაცნობიერეთ, ასე არ უნდა ვიფიქროთ... რჩება კატეგორია, რომლისთვისაც ეს თემა ხელმისაწვდომი არ არის, ამდენად მნიშვნელოვანია, რომ ეს თემები უფრო ფართოდ გაიშალოს,“ - ნ.ხ., სენაკის მერიის სოციალური და ჯანდაცვის სამსახურის უფროსი.

ინფორმირების ძირითად წყაროებს ინტერნეტ გვერდები, სოციალური ქსელები წარმოადგენს. ასევე ასახელებენ ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებას და მუნიციპალურ გენდერული თანასწორობის საბჭოს.

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე, მათ შორის რეფერირების სუბიექტების როლზე, არსებულ მხარდაჭერის სერვისებზე ინფორმირებულობის დაბალი დონით გამოირჩევიან პირველადი ჯანდაცვის რგოლის წარმომადგენლები და თავად ბენეფიციარები. ხაზი გაესვა ასევე პედაგოგების მეტი ინფორმირების საჭიროებას.

ცალკეული რესპონდენტის მტკიცებით, ბენეფიციარების უმეტესობა მაშინ იღებს გარკვეულ ინფორმაციას/იძენს ცოდნას, როდესაც თავად დადგება პრობლემის წინაშე და მასთან კომუნიკაციაში მყოფი რეფერირების სუბიექტი აწვდის მას კონკრეტულ ინფორმაციას არსებული პრობლემის შესახებ.

რესპონდენტების მხრიდან აღინიშნა ოჯახში/ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე შესაბამისი სახელმწიფო უწყების წარმომადგენელთა ინფორმირების, მათი კომპეტენციების და უნარების გაზრდის აუცილებლობა:

„ინფორმირებულობის დონე ჩვენს მუნიციპალიტეტში ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობის კუთხით ძალიან დაბალია, ეს მგონია მე პირადად თავი და თავი ამ პრობლემის. უნდა აღინიშნოს, რომ ყველა რელევანტური უწყება საჭიროებს ამ კუთხით გადამზადებას, მერის წარმომადგენლები, საბავშვო ბაღის, სკოლის პედაგოგები, სამედიცინო პერსონალი და პოლიცია. თვითმმართველობის თითოეულმა თანამშრომელმა უნდა გაიაროს პერიოდული გადამზადება,“ - ვ.გ., სამტრედიის მუნიციპალიტეტის მერის მრჩეველი.

შედარებით მეტად ინფორმირებულ სტრუქტურად რესპოდენტების ნაწილმა სერვისის მიმწოდებელი არასამთავრობო ორგანიზაციები და მათი წარმომადგენლები დაასახელა. ხაზი გაესვა სოფლებში მყოფი მოსახლეობის მეტად ინფორმირების საჭიროებას, მათ შორის კონფლიქტის გამყოფი ხაზის გასწვრივ მიმდებარე სოფლებში - „*მიუხედავად იმისა, რომ კონფლიქტის გამყოფ ზოლში საინფორმაციო შეხვედრები არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ ხშირად ტარდება, დაახლოებით 14 ადმინისტრაციული ერთეულიდან 10 ერთეული მაინც - სრულფასოვანი ინფორმირების გარეშე რჩება,*“ - ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტის მერიის იურიდიული განყოფილების წარმომადგენელი.

ყველაზე მნიშვნელოვან და საჭირო პროგრამებად რესპოდენტები ასახელებენ ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების და ძალადობის მსხვერპლის რეაბილიტაციის პროგრამებს, რომლებიც ეხმარება ძალადობის მსხვერპლს ძალადობის ციკლის მანკიერი წრიდან თავის დაღწევაში.

4.10. ძალადობის მსხვერპლი ქალების მხარდაჭერის/დახმარების ყველაზე ეფექტიანი მუნიციპალური პროგრამები - არსებული გამოწვევები

ფოკუს-ჯგუფის მონაწილეები აღნიშნავენ, რომ ყველა პროგრამა საჭიროა და მნიშვნელოვანი, თუმცა ცხრილში მოცემულია ის მუნიციპალური პროგრამები, რომლებიც რესპოდენტებმა განსაკუთრებით გამოკვეთეს, როგორც ეფექტიანი.

მუნიციპალიტეტი	ყველაზე ეფექტიანი პროგრამა	გამოწვევები	რა ფაქტორები უწყობს ხელს მუნიციპალური პროგრამის უკეთ ფუნქციონირებას?	რა ფაქტორები უშლის ხელს პროგრამის (პრევენციის მიმართულებით) ფუნქციონირებას?
სენაკი	მერიის არსებული პროგრამებიდან - კვების ცენტრის მომსახურების სერვისი, სადაც კრიზისულ ოჯახებს მიენიჭება უფასო კვება.	ერთჯერადი პროგრამები, რომლებსაც არ აქვთ ბენეფიციარების კეთილდღეობაზე გრძელვადიანი ეფექტი.	სკოლის, საბავშვო ბაღების პერსონალის ტრენინგი - ცნობიერების ამაღლება.	პროგრამის დაფარვის მცირე არეალი (სერვისების მეტ ლოკაციებზე მიწოდების საჭიროება მაგ., სოფლებში გავრცობა); ბენეფიციარებისთვის სოციალური საცხოვრისის უქონლობა. ადრეულ ეტაპზე მოძალადესთან/პოტენციურ მოძალადესთან მუშაობის/პროგრამების ნაკლებობა.

<p>ზუგდიდი</p>	<ul style="list-style-type: none"> - თერაპიის პროგრამა - სპეციალური საჭიროებების მქონე ბავშვებისთვის; - ინგლისური ენის შემსწავლელი კურსი, სოციალურად დაუცველი ბავშვებისთვის და მრავალშვილიანი ოჯახების შვილებისთვის; - ქალთა ოთახის სერვისი - ეკონომიკური პროგრამების შესახებ ინფორმირება, დასაქმების ხელშეწყობა; - ეკონომიკური გაძლიერების თანადაფინანსების პროგრამები; - ბინის ქირით უზრუნველყოფის პროგრამები; - ძალადობის მსხვერპლთა ფინანსური დახმარება. 	<p>ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებებში - კადრების და ფინანსების ნაკლებობა.</p>	<p>პროგრამები ორიენტირებულია სერვისებზე და უშუალოდ ოჯახების და ბავშვების მხარდაჭერაზე. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი ჩართულია ათეას მიერ ორგანიზებულ ბავშვთა საჭიროებების კვლევაში. კვლევა ჩატარდა მუნიციპალიტეტის მასშტაბით, რაც საფუძვლად დაედო არაერთ მნიშვნელოვან პროგრამას, მაგ., ინგლისური ენის შემსწავლელი კურსები (დაფინანსებული მერიის მიერ). კვლევამ აჩვენა, რომ არსებობს გამოწვევები მოსახლეობის ინფორმირების მიმართულებით და მერია აქტიურად ატარებს შეხვედრებს სოფლებში ინფორმირებულობის გაზრდის მიზნით.</p>	
-----------------------	--	--	--	--

ქობულეთი	მედიკამენტების და უფასო სასადილოს პროგრამები, რომლებიც უზრუნველყოფს ქალაქის ტერიტორიაზე სოციალურად დაუცველ და კრიზისულ ოჯახებს (მათ შორის ძალადობის მსხვერპლებს) კვების სერვისით.			პროგრამის დაფარვის მცირე არეალი (საჭიროა მეტ ლოკაციებზე, მაგ., სოფლებში გავრცობა).
ბაღდათი	ბავშვიანი ოჯახების გაძლიერების პროგრამა - რომელიც გათვლილია გრძელვადიან შედეგზე. პროგრამაში ჩართვა შეუძლიათ მუნიციპალიტეტში მცხოვრებ კრიზისულ ვითარებაში ან დახმარების საჭიროების ქვეშ მყოფ ბავშვიან ოჯახებს. თითოეულ ოჯახზე გასაცემი თანხის ოდენობა არ აღემატება 2000 ლარს. გასაცემი თანხის ზუსტ ოდენობას განსაზღვრავს სპეციალური კომისია. შეფასებას და საჭიროებების დადგენას უზრუნველყოფს ბავშვისა და ოჯახის სოციალური მუშაკი.	ერთჯერადი დახმარების პროგრამები არ არის გრძელვადიან შედეგზე ორიენტირებული.		არ არის ცნობილი, როგორ იხარჯება თანხები და ხდება თუ არა მათი სწორი გადანაწილება. მაგ., ბავშვის დაბადებისას გაცემული ერთჯერადი დახმარება: გაურკვეველია, აღნიშნული თანხა მოხმარდა ბავშვის საჭიროებებს, თუ მშობელმა სხვა საჭიროებისთვის გამოიყენა. აუცილებელია აღნიშნული პროგრამის მოდიფიკაცია და მონიტორინგის გაძლიერება.

<p>ტყიბული</p>	<p>უფასო სასადილოს სერვისი, რომელიც მხოლოდ ქალაქს მიეწოდება.</p> <p>საცხოვრისით უზრუნველყოფის პროგრამა (საცხოვრისის შეძენა ყველაზე მონყველადი კატეგორიის ოჯახებისთვის. მათი უმეტესობა არის ბავშვთა უფლებების დაცვის პროგრამების ბენეფიციარი).</p>			<p>პროგრამის მცირე დაფარვის არეალი (საჭიროა მეტ ლოკაციებზე, მაგ., სოფლებში გავრცობა); პროგრამების სოციალურ ქულებზე „მიბმა“.</p>
<p>სამტრედია</p>	<p>ბინის ქირით და ჯანდაცვის სერვისებით უზრუნველყოფის პროგრამები.</p>			<p>პროგრამის დაბალი ცნობადობა, საჭიროებათა კვლევა არ ჩატარებულა.</p>
<p>ნალენჯიხა</p>	<p>ძალადობის მსხვერპლთა ფინანსური მხარდაჭერის პროგრამა.</p>	<p>ერთჯერადი დახმარების თანხის მცირე ოდენობა.</p>	<p>სკოლამდელი ასაკის ბავშვებისა და სკოლის მოსწავლეთა სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო დაწესებულებებში არაძალადობრივ ქცევაზე ორიენტირებული პროგრამების შემუშავება/დანერგვა; აღნიშნული პროგრამების საფუძველზე, პედაგოგების გადამზადება და კვალიფიკაციის ამაღლება;</p>	

ვანი	ბინის ქირით უზრუნველყოფის პროგრამა.	ერთჯერადი დახმარების თანხის მცირე ოდენობა.		
ჩოხატაური	მონყვლადი ჯგუფების მხარდაჭრის პროგრამები; ტრანსპორტის გამოყოფა სხვადასხვა - სახელოვნებო, სპორტულ და ა.შ. აქტივობაში/„წრეებში“ მონაწილეობისთვის ბენეფიციარი ბავშვებისთვის; ქალების ეკონომიკური განვითარების პროგრამა; შშმ ბავშვების დედაბის ეკონომიკური გაძლიერების პროგრამა.	ქალთა დასაქმების ხელშეწყობის პროგრამების ნაკლებობა.		საინფორმაციო კამპანიების ნაკლებობა.

ბენეფიციარები მიუთითებენ, რომ არსებული პროგრამებით სარგებლობამ მათი ცხოვრება შეცვალა და რომ არა აღნიშნული პროგრამები, ვერასოდეს დააღწევდნენ თავს ძალადობრივ გარემოს. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ კვლევაში მონაწილე ბენეფიციარები არ ფლობდნენ ინფორმაციას პროგრამების ფართო სპექტრის შესახებ, არამედ შემოიფარგლებოდნენ მხოლოდ იმ დონის ინფორმაციით, რაც მოცემულ მომენტში დასჭირდათ კონკრეტული პრობლემის მოსაგვარებლად, მაგ.: ბინის ქირით უზრუნველყოფის პროგრამა, ერთჯერადი დახმარება და ა.შ. ამიტომაც მიუთითებს ზოგიერთი მათგანი, რომ პროგრამები არაა საკმარისი და საჭიროებს გაფართოება-გაძლიერებას. ხაზი გაესვა, მაგალითად, ფსიქოლოგიური სერვისის გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაზრდის, ბინით უზრუნველყოფის პროგრამის გახანგრძლივების ან ძალადობის მსხვერპლისთვის საკუთარი სამეწარმეო საქმის დასაწყებად მეტი დახმარების განწვევის საჭიროებას. აღინიშნა დიაბეტის მქონე ბავშვების სამედიცინო მომსახურების დაფინანსების ან შშმ ბავშვებისთვის სარეაბილიტაციო ცენტრში მისასვლელად სატრანსპორტო ხარჯების უზრუნველყოფის საჭიროების შესახებ და ა.შ.

რესპონდენტების თქმით, მუნიციპალური პროგრამები მეტად უნდა იყოს მორგებული მონყვლადი ოჯახების სპეციფიკურ საჭიროებებზე და ორიენტირებული - გრძელვადიან შედეგებსა და სარგებელზე.

4.11. თვითმმართველობების მიერ ორგანიზებული საინფორმაციო შეხვედრები

საჭიროებების შესწავლის მიზნით, ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების მიერ ტარდება შეხვედრები ბენეფიციარებთან, სასწავლო დაწესებულებებთან, ქალებთან. მუნიციპალიტეტებში შეხვედრები, ძირითადად, ტარდება მხოლოდ მერის ანგარიშის პრეზენტაციის ფორმატით. სამიზნე ჯგუფებთან შეხვედრებს რეგულარული სახე არ აქვს.

კვლევაში მონაწილეების დიდი ნაწილი ასახელებს თვითმმართველობებისა და ქალთა ფონდი „სოხუმის“ მიერ ერთობლივად ორგანიზებულ და ჩატარებულ შეხვედრებს, საინფორმაციო ხასიათის შეხვედრებს, „პოზიტიური მშობლობის“ ვორკშოპს და ა.შ.

ვანის მუნიციპალიტეტში მუნიციპალური პროგრამების გასაცნობი შეხვედრები ეწყობა საზოგადოებრივ ცენტრში. ასევე, ამ მხრივ აქტიურობენ ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება და გენდერული თანასწორობის საბჭო.

ნალენჯიხის, თერჯოლის, სენაკის, ზუგდიდის, ჩოხატაურის და ბაღდათის წარმომადგენლები აფიქსირებენ, რომ შეხვედრების ორგანიზება ხდება ბიუჯეტის დაგეგმვის პროცესში, რაც, ერთი მხრივ, ადგილობრივი საჭიროებების გამოვლენას, ხოლო, მეორე მხრივ, არსებული პროგრამების მოქალაქეების მხრიდან ვალიდაციას ემსახურება. თუმცა, ამავე დროს აღინიშნა, რომ ბიუჯეტის განხილვის პროცესში მოქალაქეების, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების და სხვადასხვა უწყების მონაწილეობა არასაკმარისია.

ჩოხატაურის და ბაღდათის წარმომადგენლები მიუთითებენ, რომ შეხვედრების ორგანიზებას ახდენენ სკოლებსა და საბავშვო ბაღებში.

ცალკეულ მუნიციპალიტეტებში თვითმმართველობებსა და მოქალაქეთა შორის შეხვედრების ორგანიზებას უზრუნველყოფენ ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების კოორდინატორი და მერიის სოციალური სამსახურის უფროსი. გარდა ამისა, სოციალური პროგრამების დაგეგმვის დროს - თემთან შეხვედრების ორგანიზატორები არიან დეპუტატები და მერის წარმომადგენლებიც.

კვლევის დროს ყურადღება გამახვილდა იმ გამონკვევებზე, რომლებიც ხელს უშლის მოსახლეობასთან შეხვედრების მეტი ინტენსივობით ჩატარების შესაძლებლობას. მაგ., ჩოხატაურის თვითმმართველობის წარმომადგენელმა ხაზი გაუსვა სოფლებში თემთან შეხვედრების ჩატარების შესაბამისი სივრცის არარსებობის საკითხს, რაც აფერხებს თემთან დაახლოებას და მათთან პოზიტიურ კომუნიკაციას: *„ჩვენს კომისიაში შევიყვანეთ ვიცე-მერი (თავმჯდომარე), გენდერული მრჩეველი, ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილება, თემის სოციალური მუშაკი, სოციალური სამსახურის უფროსი, ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი, კულტურის სამსახური, დეპუტატის ბიუროს ხელმძღვანელი, სოციალური მუშაკი, სახალხო დამცველის წარმომადგენელი, კრიზისული ცენტრის დირექტორი, რესურსცენტრის ხელმძღვანელი - აქ ყველაა, ვინც რეფერირების პროცესში მოისაზრება. მიზანი - ზუსტად იმ კონტინგენტთან მჭიდრო კომუნიკაცია, მათი ინფორმირება-განათლება, მათი პრობლემების იდენტიფიცირებაა, რომ რაც შეიძლება მეტ ადამიანს მეტი სოციალური სამართლიანობის კუთხით მიწვდეს დახმარება“*, - მ.პ., ჩოხატაურის მერიის გენდერულ საკითხზე პასუხისმგებელი პირი.

ბენეფიციარები მიუთითებენ, რომ საზოგადოებასთან საინფორმაციო შეხვედრებში აქტიურად ერთვებიან ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებების წარმომადგენლები, ქალთა ფონდი „სოხუმის“ ხელშეწყობით.

კვლევამ აჩვენა სხვადასხვა უწყებას შორის შეხვედრების მნიშვნელობა და მისი პოზიტიური გავლენა ძალადობისადმი მიმართული ღონისძიებების შედეგებზე. აღნიშნული შეხვედრები ხელს უწყობს არა მხოლოდ ინფორმაციის გაცვლას, არამედ პრევენციული მექანიზმების ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის ერთიანი მიდგომის შემუშავებას.

4.12. ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის თავიდან ასაცილებელი/პრევენციული ღონისძიებები - სხვადასხვა პროფესიული ჯგუფის ჩართულობის მნიშვნელობა

- სპეციალისტების ჩართულობის თვალსაზრისით, ცალსახად გამოიკვეთა სოციალური მუშაკის და ფსიქოლოგის, იურისტის, ასევე პირველადი ჯანდაცვის ექიმის როლი და მნიშვნელობა ძალადობის პრევენციისთვის; ასევე ხაზი გაესვა ფსიქოლოგის როლის გაძლიერების აუცილებლობას (ფსიქოლოგიური კონსულტირების ჩატარება);
- ყველა თანხმდება თვითმმართველობის უმნიშვნელოვანესი როლის შესახებ ძალადობის პრევენციის და სწრაფი რეაგირების საკითხში, რადგან სწორედ მათ აქვთ ყველაზე ახლო კომუნიკაცია და წვდომა მოქალაქეებთან, ფლობენ ინფორმაციას მონყვლადი ოჯახების საჭიროებების შესახებ. გამოიკვეთა მერის წარმომადგენლების როლი ოჯახში ძალადობის პრევენციის საქმეში. რესპონდენტთა აზრით, ისინი მოსახლეობის მხრიდან მაღალი ნდობით სარგებლობენ და შეუძლიათ საუბრით, კომუნიკაციის დამყარებით კრიზისულ ოჯახებში ძალადობის რისკ-ჯგუფების ადრეული გამოვლენა, მათი სათანადო ინფორმირება, შესაბამის უწყებასთან თუ მომსახურების მიმწოდებელ დაწესებულებებთან მოქალაქეთა რეფერირება/დაკავშირება და მოვლენების მძიმე განვითარების თავიდან აცილება;
- ასევე აღინიშნა ინტერმუნიციპალური თანამშრომლობის მნიშვნელობა ძალადობის პრევენციის ეფექტიანობისთვის. მაგ., მნიშვნელოვანია, მუნიციპალიტეტები შეთანხმდნენ, რომ სხვა მუნიციპალიტეტში საცხოვრებლად გადასულმა მსხვერპლმა მართკვლევად შეძლოს სერვისების მიღება იქ, სადაც სურს;
- ხაზი გაესვა ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლის საქმეში მოქალაქეების, საზოგადოების სხვადასხვა ფენის ჩართულობის საჭიროებას: *„ჩართულობითი მუშაობა ბევრად ეფექტიანი იქნება... [ქალთა მიმართ ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლაში] ჩართული უნდა იყოს სხვადასხვა სფეროს წარმომადგენლები, საზოგადოების ფართო ფენები, სამოქალაქო აქტივისტები. ძალადობის ამოცნობის, პრევენციის, უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფის მიზნით, მიენოდოს საზოგადოებას მეტი ინფორმაცია.“* - ი.კ., ოზურგეთის სახელმწიფო კრიზისული ცენტრის უფროსი;

- მნიშვნელოვანია თვითმმართველობის ადამიანური და ფინანსური რესურსის გაზრდა;
- თვითმმართველობის მიერ მოსახლეობის, განსაკუთრებით ქალების ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების დაგეგმვა და ორგანიზება. მნიშვნელოვანია, ძალადობის, მათ შორის პოტენციურ მსხვერპლს, მიეწოდოს ინფორმაცია მის უფლებებზე და სამართლებრივი დაცვის მექანიზმებზე - *„ის ინფორმაცია, რაც ქუთაისში ყოფნის დროს იურისტმა მომანოდა, ადრე რომ მცოდნოდა, ასე არ შევეგუებოდი ჩემს მდგომარეობას... უბრალოდ არ გავაბედინებდი ამდენს.“* - ძალადობის მსხვერპლი, თერჯოლა;
- ცნობიერების ამაღლების კამპანიები უნდა იყოს გენდერულად დაბალანსებული (უზრუნველყოფილი იყოს ქალების და მამაკაცების თანაბარი ჩართულობა);
- მუნიციპალიტეტის სოციალური მუშაკების, ფსიქოლოგების კადრების ზრდა და მათი საქმიანობისთვის შესაბამისი ფინანსური რესურსის გამოყოფა;
- მერის/თვითმმართველობის წარმომადგენლების წელიწადში რამდენჯერმე გადამზადება პრევენციის საკითხთან დაკავშირებით;
- უწყებების კოორდინაციისა და კომუნიკაციის ერთიანი სტრატეგიის შემუშავების აუცილებლობა - *„ყველა შესაბამისი უწყება, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში, კოორდინირებულად უნდა იყოს წარმოდგენილი. ეფექტური პრევენციული ღონისძიებების გასატარებლად უნდა ჩამოყალიბდეს პარტნიორული ურთიერთობები, რომელშიც ითანამშრომლებენ ასევე ოჯახები, სკოლები, მუნიციპალიტეტები, პოლიცია, სოციალური მუშაკები და ეკლესია.“* - კ. ს., წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარე, გენდერული თანასწორობის საბჭოს თავმჯდომარე; *„კომპლექსური მიდგომაა საჭირო, ყველა მუნიციპალური სერვისი უნდა იყოს გამოყენებული: ადმინისტრაციული ერთეული - საიდანაც შეიძლება კონკრეტული მსხვერპლი იყოს წარმოშობით; მერის წარმომადგენელი და მისი აპარატი; სერვისი, რომელიც ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების სახით გვაქვს და ამ განყოფილების სოც. მუშაკი... მუნიციპალიტეტში ფსიქოლოგი არ გვყავს და ვიყენებთ ფონდი „სოხუმის“ სერვისს.“* - ლია შაქარიშვილი, ქობულეთის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის საბჭოს თავმჯდომარე, ქობულეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს განათლების, კულტურის, სპორტის, ტურიზმისა და ახალგაზრდულ საკითხთა კომისიის თავმჯდომარე;
- გენდერზე პასუხისმგებელი პირები უნდა გათავისუფლდნენ ყველა სხვა მომიჯნავე ვალდებულებისგან და ფოკუსირებული იყვნენ მხოლოდ ქმედითი გენდერული პოლიტიკის დაგეგმვასა და რეალიზაციაზე და ძალადობის პრევენციისა და მასზე ეფექტიანი რეაგირების მიმართულებაზე;
- მნიშვნელოვანია გრძელვადიანი მუნიციპალური სერვისებისა და დახმარებების პროგრამების დანერგვა - *„მინიმუმ ერთი წელი მაინც უნდა ხდებოდეს მსხვერპლის მხარდაჭერა იმისათვის, რომ მას გაძლიერების შესაძლებლობა მიეცეს და შეძლოს პრობლემებთან გამკლავება“;*

- ახალგაზრდებთან მუშაობა და ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე მათი ინფორმირების და მგრძობელობის გაზრდა - *„აუცილებელია მეტი მუშაობა ახალგაზრდებთან. მათ უნდა ჰქონდეთ სხვანაირი მიდგომები, რომ არ ემხრობოდნენ მოძალადეს. მე ჩემი ტკივილი მაქვს ამ კუთხით. ჩემს ბიჭს სერიოზული პროტესტი აქვს ჩემს მიმართ [მოძალადე ქმართან დაშორების გამო]. ძალიან მძიმე პერიოდს გავდივართ. წესით, 15 წლის ასაკში, მგონია, რომ უნდა ხედავდეს და არჩევდეს, რა ძნელია ძალადობაში ცხოვრება... მნიშვნელოვანია ფსიქოლოგის მუშაობა. მე, მაგალითად, ძალიან მიჭირს, ფსიქოლოგის მომსახურება ვანში რომ არ არის შესაძლებელი... აუცილებელია, მეტად ინფორმირებული იყვნენ როგორც ქალები, ისე კაცები, რომ ძალადობა ისჯება... ასეთ ოჯახში იზრდებიან კომპლექსიანი ბავშვები, თუნდაც როგორც ჩემი შვილია, რომელიც მე მიპროტესტებს იმას, რაც გავაკეთე.“* - ნ.დ., ძალადობის მსხვერპლი, ვანი;
- მუნიციპალიტეტმა უნდა უზრუნველყოს ქალთა ეკონომიკური გაძლიერება/დასაქმება/გადამზადება, თუნდაც თავდაპირველად არასამთავრობო ორგანიზაციების ჩართულობით და შემდგომ - მათ გარეშე;
- უწყებათაშორისი კომისიის მხრიდან ოჯახში ძალადობის პრევენციის მიმართულებით საქმიანობის გაძლიერება, მათ შორის მოსახლეობის ინფორმირების გზით;
- მუნიციპალური პროგრამების შესახებ მეტი ინფორმაციის გავრცელება სკოლებსა და საბავშვო ბაღებში;
- ოჯახში ძალადობის იდენტიფიცირებასა და რეაგირებაში ჩართული სპეციალისტებისთვის ანაზღაურების ზრდა, რაც დაკისრებული ვალდებულების პროპორციული იქნება;
- თვითმმართველობის როლისა და მნიშვნელობის მეტად გააზრება და მათი ვალდებულებებისა და ფუნქციების გაზრდა ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის საქმეში - *„ადგილობრივი თვითმმართველობის როლი ამ პროცესში არის ძალიან მნიშვნელოვანი. სამწუხაროდ, ეს ჯერ არ არის გააზრებული. თვითმმართველობას ჰყავს ყველა ადმინისტრაციულ ერთეულში წარმომადგენელი, რომელიც ძალიან კარგად იცნობს თავისი თემის ყველა ოჯახს და აუცილებელია ამ რესურსის გამოყენება და მიმართვა იქეთკენ, რომ მოხდეს ფაქტების დროული გამოვლენა. ასევე უნდა იყოს განერილი წლიური სამოქმედო გეგმა, მარტო საინფორმაციო შეხვედრები არა, უნდა იყოს მეტი რეალური ნაბიჯი,“* - ე.ბ., წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის მერიის იურიდიული განყოფილება;
- ძალადობის პრევენციაზე ორიენტირებული პროგრამების შეფასება და მუდმივი მონიტორინგი.

5. დასკვნა და რეკომენდაციები

აღნიშნული კვლევის მიგნებები ცხადყოფს, რომ, მიუხედავად იმისა, რომ ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლის მიმართულებით არაერთი მუნიციპალური პროგრამა ხორციელდება, ყველაზე „სუსტ რგოლს“ კვლავ ოჯახში ძალადობის პრევენცია წარმოადგენს. სუსტია რეფერალური მექანიზმის სუბიექტის ინფორმირებულობა და მგრძობელობა ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებში. ასევე არასაკმარისი და ფრაგმენტულია მათი თანამშრომლობა, ინფორმაციის გაცვლა და კოორდინაცია მუნიციპალიტეტებთან.

„მეტს ვხარჯავთ მომხდარ მკვლევარებზე და მომხდარ დანაშაულებზე, ვიდრე პრევენციაზე. არ გვაქვს რისკ-ფაქტორების ერთიანი სტატისტიკა და არ ხდება ადრეულ ეტაპზე საჭირო ინტერვენცია - მსხვერპლზე, მოძალადეზე... რეალურად ბოლომდე არ მჟღავნდება ფაქტი მანამ, სანამ არ მოხდება რაიმე ინციდენტი. ზოგი ინციდენტი კი დაფარულია - მაგალითად, ფსიქოლოგიური“, - ქალთა ფონდი „სოხუმის“ მობილიზატორი, თერჯოლა.

„ვფიქრობ, ჩვენი ქვეყანა ჯერ კიდევ მოიკოჭლებს პრევენციის კუთხით... მხოლოდ კანონის გამოცემას და სიმბოლურად მოძალადის დასჯას არ მოაქვს შედეგი... უნდა ხდებოდეს იმ მოძალადეების ადრეულ ეტაპზე გამოვლენა, რომლებიც ფსიქოლოგიურ და ეკონომიკურ ძალადობას ახორციელებენ და უნდა მიეცეთ სპეციალურად შექმნილ დანესებულებებში სოციალურ მუშაკებთან და ფსიქოლოგებთან კონსულტაციების გავლის და რეაბილიტაციის საშუალება... მნიშვნელოვანია, არსებობდეს ყველა კრიზისული ოჯახის საერთო ბაზა, რომლებთან მუშაობა უნდა დაიწყოს მანამ, სანამ ძალადობა უკონტროლო ფორმას მიიღებს... მნიშვნელოვანია, მუნიციპალურ დონეებზე არსებობდეს სივრცეები ქალებისათვის, სადაც მათ ექნებათ შესაბამისი სერვისის მიღების, რეაბილიტაციის საშუალება... და საზოგადოების მიმღებლობაც გაიზარდოს - ეს სტერეოტიპებთან არის დაკავშირებული... ყველაფერი ჯაჭვურად უნდა იყოს გადაბმული, რომ პრევენციაც მეტად ეფექტიანი აღმოჩნდეს,“ - გ.მ., გარემოსდაცვითი და ეკოლოგიური ორგანიზაცია „დეა“.

რეკომენდაციები

მუნიციპალიტეტებისთვის

- გაღრმავდეს კოორდინაცია რელევანტურ უწყებებთან კრიზისული ოჯახების იდენტიფიცირების, ინფორმაციის გაცვლის, გამოცდილების გაზიარების, კონსულტაციების გამართვის მიზნით;
- გაძლიერდეს მერის წარმომადგენლების როლი ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მოქალაქეებთან კომუნიკაციის თვალსაზრისით; კრიზისულ ოჯახებში ძალადობის ნიშნების ადრეულ ეტაპზე გამოვლენის, მათთვის ინფორმაციის მიწოდების და შესაბამის სერვისის მიწოდებულ დაწესებულებებში გადამისამართების მიმართულებით;
- გაძლიერდეს ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილების წარმომადგენლების, განსაკუთრებით სოციალური მუშაკის და ფსიქოლოგის როლი კრიზისული ოჯახების იდენტიფიცირების და ოჯახში ქალთა მიმართ ძალადობაზე პრევენციული ღონისძიებების გატარების მიზნით;
- ცალკეულ მუნიციპალიტეტში ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებები დაკომპლექტდეს კვალიფიციური სოციალური მუშაკის/ფსიქოლოგის/სხვა სპეციალისტების საშტატო ერთეულებით და უზრუნველყოფილ იქნას მათი უწყვეტი კვალიფიკაციის გაზრდის შესაძლებლობა. მნიშვნელოვანია, გაიზარდოს ფსიქოლოგის როლი ბენეფიციარებისთვის ფსიქოლოგიური/თერაპიული სერვისის მიწოდების თვალსაზრისით (ფსიქოლოგების ფუნქცია არ უნდა შემოიფარგლებოდეს მხოლოდ დასკვნის შემუშავებით);
- დაინერგოს ბენეფიციართა ეკონომიკური გაძლიერების და დასაქმების გრძელვადიანი პროგრამები, რომლებიც ოჯახების კეთილდღეობასა და საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფაზე იქნება ფოკუსირებული, რაც ოჯახში ძალადობის პრევენციის ქმედით წინაპირობას წარმოადგენს;
- მნიშვნელოვანია გაძლიერდეს მუნიციპალიტეტებთან არსებული ქალთა ოთახის როლი. გაიზარდოს მოსახლეობის ხელმისაწვდომობა საინფორმაციო-საკონსულტაციო სერვისებზე, რაც გულისხმობს, როგორც გეოგრაფიულ ხელმისაწვდომობას, ასევე ინფორმაციის გავრცელებას მოსახლეობაში/თემში;
- მეტად ინტენსიური გახდეს მუნიციპალიტეტების და განსაკუთრებით ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის განყოფილებების საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან (სკოლა/ბაღი) თანამშრომლობა, კრიზისული ოჯახის იდენტიფიცირების, მუნიციპალიტეტში არსებული მომსახურებების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების და რეფერირების მიზნით;

- გაძლიერდეს მუნიციპალიტეტების თანამშრომლობა, ინფორმაციის გაცვლა და კოორდინირებული მუშაობა რეფერირების მექანიზმის სუბიექტებთან (მათ შორის, შსს-თან, სოციალური მომსახურების სააგენტოსთან, სახელმწიფო ზრუნვის და ტრეფიკინგის მსხვერპლთა, დაზარალებულთა სააგენტოსთან, საგანმანათლებლო რესურსცენტრთან, მანდატურის სამსახურთან და ა.შ.);
- დაინერგოს მერიის/თვითმმართველობის წარმომადგენლების უწყვეტი გადამზადების პრაქტიკა, ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობისა და გენდერული თანასწორობის საკითხებზე და უზრუნველყოფილ იქნას მიღებული ცოდნის პრაქტიკაში დანერგვის მონიტორინგი;
- გაფორმდეს სერვისის მიწოდებელ არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და მუნიციპალიტეტებს შორის ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი და გაძლიერდეს მუნიციპალური სერვისის აუთსორსინგის გზით მიწოდების პრაქტიკა;
- დაინერგოს ბენეფიციარების (მაგ., კრიზისული/მონყვლადი ოჯახების, ძალადობის მსხვერპლი ქალების) ინდივიდუალურ საჭიროებებზე მორგებული პროგრამები;
- უზრუნველყონ ბენეფიციარებისათვის შესაბამისი სოციალური, სამედიცინო, შეღავათიანი მომსახურებების თაობაზე ინფორმაციის მიწოდება და მათში ჩართვა;
- თვითმმართველობის მიერ დაიგეგმოს და ორგანიზება გაეწიოს საინფორმაციო კამპანიებს, ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლი ქალების ცენტრალურ და მუნიციპალურ მომსახურებებზე;
- ბენეფიციარს, სხვა მუნიციპალიტეტში გადასვლის შემთხვევაში, საშუალება მიეცეს, ყოველგვარი ბარიერის გარეშე მიიღოს კუთვნილი მომსახურება ფაქტობრივი ადგილმდებარეობის მიხედვით. ამისათვის საჭიროა მუნიციპალიტეტებს შორის აღნიშნულ საკითხზე თანამშრომლობის გაძლიერება.

პარლამენტის გენდერული თანასწორობის მუდმივმოქმედ საპარლამენტო საბჭოს

- საქართველოს პარლამენტმა, საქართველოს მთავრობაზე ზედამხედველობის მანდატის ფარგლებში, უზრუნველყოს საქართველოში ქალებისა და გოგონების მიმართ ძალადობის აღმოფხვრისა და პრევენციისთვის შესაბამისი უწყებების მიერ მიღებული ზომების მონიტორინგი, როგორც ეროვნულ, ასევე ადგილობრივ დონეზე;
- მთავრობაზე საზედამხედველო მანდატის ფარგლებში, ხელი შეუწყოს საქართველოს მთავრობის მიერ მიწოდებული მხარდაჭერის პროგრამების მაქსიმალური შესაბამისობის უზრუნველყოფას ოჯახში ძალადობის მსხვერპლ ქალთა სპეციფიკურ საჭიროებებთან;

- ხელი შეუწყოს ადგილობრივ დონეზე გენდერული თანასწორობის, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე უწყებათაშორისი კომისიების ინსტიტუციონალიზაციას შესაბამის საკანონმდებლო აქტში ცვლილების შეტანის გზით;
- ხელი შეუწყოს მუნიციპალურ დონეზე დასაქმებული პირების გენდერული თანასწორობის და ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე ცნობიერებისა და კომპეტენციის ამაღლებას და უზრუნველყოს მათი კვალიფიკაციისა და გენდერული მგრძობელობის პერიოდული მონიტორინგი და შეფასება;
- უზრუნველყოს გენდერული გავლენის შეფასების (GIA) ლოკალიზება და ადგილობრივ პოლიტიკაში დანერგვა; საამისოდ კი ხელი შეუწყოს მუნიციპალიტეტების გენდერული თანასწორობის საბჭოს წარმომადგენელთა და გენდერზე პასუხისმგებელ პირთა GIA-ს მეთოდოლოგიის გაცნობა და გადამზადების შესაბამისი სასწავლო კურსის გავლა;
- საქართველოს პარლამენტის გენდერული თანასწორობის საბჭომ უზრუნველყოს სპეციალური სამუშაო ჯგუფის ჩამოყალიბება, რომელშიც გაერთიანდებიან შესაბამისი უწყების და სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლები; სამუშაო ჯგუფი კრიტიკულად გააანალიზებს ქალთა მიმართ ძალადობის/ოჯახში ძალადობის პრევენციის არსებულ სისტემას და გამოიმუშავეს შესაბამის რეკომენდაციებს პრევენციული ღონისძიებების გაძლიერებისა და ეფექტიანობისთვის.

საქართველოს მთავრობას - გენდერული თანასწორობის, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე უწყებათაშორისი კომისიას:

- ხელი შეუწყონ მუნიციპალიტეტებში უწყებათაშორისი კომისიების ინსტიტუციონალიზაციის პროცესს, როგორც ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის პრევენციის ქმედით მექანიზმს;
- უზრუნველყოს მუნიციპალიტეტებსა და საქართველოს მთავრობასთან არსებულ ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე უწყებათაშორისი კომისიის თანამშრომლობა და ინფორმაციის გაცვლა, კომისიასთან არსებულ სამუშაო ჯგუფებში მათი ჩართულობის გზით;
- ხელი შეუწყოს ეროვნული რეფერალური მექანიზმის დოკუმენტის დროულ დამტკიცებას და დანერგვას;
- ხელი შეუწყოს ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის აღმოფხვრის მიზნით, ეროვნულ სამოქმედო გეგმებში მეტი პრევენციული მექანიზმის ინტეგრირებას;

- უზრუნველყოს ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ საკითხების განხილვის პროცესში არასამთავრობო სექტორთან და მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლებთან თანამშრომლობის გაინტენსიურება;
- უზრუნველყოს ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის ყველა ფორმის პრევენციისა და აღკვეთისკენ მიმართული ღონისძიებების და სერვისების მონიტორინგი და შეფასება; გამოვლენილი მიგნებების საფუძველზე ხელი შეუწყოს არსებული პრაქტიკის გაუმჯობესებას;
- ხელი შეუწყოს მუნიციპალიტეტების ავტონომიის გაძლიერებას და სოციალური მუშაობის დეცენტრალიზაციას, ადგილობრივი ხელისუფლებისთვის მეტი უფლებამოსილების მინიჭების, ფინანსური რესურსების გადაცემის, ცენტრალურ და ადგილობრივ ხელისუფლებებს შორის უფლებამოსილებათა გამიჯვნის გზით.

დეჰნიტა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს

- უზრუნველყოს ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე მომუშავე სოციალური მუშაკების რაოდენობის გაზრდა და მათი გადამზადება;
- ხელი შეუწყოს სოციალური მუშაკების როლის გაზრდას ოჯახში ძალადობის ფაქტების იდენტიფიცირების და პრევენციული ღონისძიებების გატარების მიმართულებით;
- ხელი შეუწყოს სამედიცინო პერსონალის ცნობიერების და ინფორმირებულობის ამაღლებას ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის საქმეში მათი როლის შესახებ;
- უზრუნველყოს პირველადი ჯანდაცვის რგოლისთვის, ძალადობის მსხვერპლის იდენტიფიცირების/გამოვლენის, მასთან ურთიერთობის, ძალადობის შემთხვევათა დოკუმენტირების სტანდარტის, რეფერირების სუბიექტებთან თანამშრომლობის წესების შესახებ შესაბამისი ნორმატიული დოკუმენტის შემუშავება და პრაქტიკაში დანერგვა;
- გააუმჯობესოს ძალადობის მსხვერპლთა მხარდაჭერის სახელმწიფო სერვისების მიმღებ ბენეფიციართა სტატისტიკა (მონაცემთა ერთიანი ბაზის შექმნა ბენეფიციართა სქესის, ასაკის და რეგიონული კუთვნილების მიხედვით და ამ მონაცემთა საჯაროობის უზრუნველყოფა);
- 116 006 ცხელ ხაზზე მიღებული ზარების სქესის, ასაკის და რეგიონების მიხედვით სტატისტიკის წარმოება და დაინტერესებული პირებისთვის მონაცემთა ხელმისაწვდომობის/საჯაროობის უზრუნველყოფა.

ბანათლებისა და მენეჯერების სამინისტროს

- ხელი შეუწყოს სასწავლო დაწესებულების თანამშრომლების მუნიციპალიტეტთან და ადგილებზე მოქმედი რეფერალური მექანიზმის სუბიექტებთან მეტ კომუნიკაციასა და თანამშრომლობის გაძლიერებას;

- ხელი შეუწყოს ოჯახში ძალადობის პრევენციის მიზნით რესურსცენტრის წარმომადგენლებთან, მასწავლებლებთან, მშობლებთან და მოსწავლეებთან საინფორმაციო შეხვედრების ჩატარების პრაქტიკის დანერგვას;
- უზრუნველყოს ძალადობის პრევენციის მოდულების შემუშავება და ეროვნულ სასწავლო გეგმასა და სახელმძღვანელოებში შეტანა;
- უზრუნველყოს განათლების სამინისტროს ტერიტორიული ორგანოების - რესურსცენტრების თანამშრომლების აქტიური ჩართვა ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ მიმართულ პრევენციულ ღონისძიებებში და მათი პროაქტიული თანამშრომლობა ადგილობრივი რეფერალური სისტემის ყველა სუბიექტთან;
- უზრუნველყოს სასწავლო დანესებულების თანამშრომელთა ოჯახში ძალადობის საკითხებზე უწყვეტი გადამზადება;
- უზრუნველყოს სკოლებში ძალადობის ფაქტზე შეტყობინების სისტემის ჯეროვნად დანერგვა, მასწავლებლის მხრიდან ძალადობის ფაქტზე რეაგირების შესახებ ინსტრუქციების შესრულებაზე მონიტორინგის განხორციელება და ა.შ.

საბავშვო ბაღების გაერთიანებას

- ხელი შეუწყოს საბავშვო ბაღების მუნიციპალიტეტებთან თანამშრომლობის გაძლიერებას, მათ შორის ბავშვთა უფლებების დაცვის განყოფილებასთან;
- უზრუნველყოს საბავშვო ბაღების თანამშრომელთა გადამზადება ოჯახში ძალადობის საკითხებზე, განსაკუთრებით ოჯახში ძალადობის გამოვლენის და მასზე შესაბამისი რეაგირების მიმართულებით;
- უზრუნველყოს საბავშვო ბაღებში ოჯახში ძალადობის ფაქტზე შეტყობინების სისტემის ჯეროვნად დანერგვა. თანამშრომლების მხრიდან ძალადობის ფაქტზე რეაგირების შესახებ ინსტრუქციების შესრულებაზე მონიტორინგის განხორციელება და ა.შ.;
- ხელი შეუწყოს ოჯახში ძალადობის პრევენციის მიზნით საბავშვო ბაღის აღსაზრდელების მშობლებთან საინფორმაციო შეხვედრების ჩატარების პრაქტიკის დანერგვას.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს

- ხელი შეუწყოს მუნიციპალიტეტის შესაბამის სამსახურებთან თანამშრომლობის გაძლიერებას და ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ სტატისტიკის მიწოდების უზრუნველყოფას;
- უზრუნველყოს ადგილებზე კოორდინაციის ქმედითი მექანიზმის შექმნა და რეფერირების მექანიზმის სუბიექტებთან, მათ შორის პედაგოგებთან, სამედიცინო პერსონალთან თანამშრომლობის გაძლიერება და ინფორმაციის გაცვლის სისტემის დანერგვა;

- უზრუნველყოს რეგიონული პოლიციის დეპარტამენტების მხრიდან ადგილობრივი ხელისუფლებისგან პერიოდულად ინფორმაციის გამოთხოვა მსხვერპლთა მხარდაჭერის მუნიციპალური სერვისების შესახებ, რაც საჭიროებისამებრ პოლიციელს მისცემს რეფერირების და მსხვერპლისთვის ინფორმაციის მიწოდების შესაძლებლობას;
- ხელი შეუწყოს პოლიციელთა გენდერული მგრძობელობის გაზრდას (განსაკუთრებით რეგიონებში) სატრენინგო კურსების შეთავაზების გზით და უზრუნველყოს მათი კვალიფიკაციის შესაფასებლად შიდა მონიტორინგის სისტემის დანერგვა;
- უზრუნველყოს ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და მოსახლეობასთან ინფორმაციული შეხვედრების გაინტენსიურება;
- ხელი შეუწყოს საპატრულო პოლიციის რიგებში ქალი თანამშრომლების რაოდენობის გაზრდას და წახალისებას, განსაკუთრებით რეგიონებში, სადაც დღემდე მყარად არის ფესვგამჯდარი ტრადიციული ნორმები, სტიგმის შიში და ქალები არასაკმარის ნდობას იჩენენ მამაკაცი პოლიციელების მიმართ;
- უზრუნველყოს მოძალადეთა რისკ-ჯგუფების გამოვლენისთვის შესაბამისი მუშაობის ჩატარება, მათ შორის, ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლაში უბნის ინსპექტორებისა და მართლწესრიგის ოფიცრების როლის გაზრდის გზით და ა.შ.;
- ხელი შეუწყოს პოლიციისადმი ნდობის და საზოგადოებაში მისი რეიტინგის გაზრდას. მოსახლეობასა და პოლიციას შორის პარტნიორობის მეტად გაღრმავების მიზნით, დაინერგოს ე.წ. „სამეზობლო საათის“ ჩატარების პრაქტიკა, რაც გულისხმობს: უბნის ინსპექტორის ან მართლწესრიგის ოფიცრის ორგანიზებით კონკრეტულ უბანზე, არაფორმალურ გარემოში, მოსახლეობასთან შეკრებას, სადაც მოქალაქეებს ექნებათ ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე ინფორმაციის მიღებისა და არსებული პრობლემების გაზიარების შესაძლებლობა, რაც გაზრდის სამართალდამცავი უწყებების მიმართ ნდობას და ჰარმონიული ურთიერთობის დამყარებას;
- ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე 112-ში შემოსული ზარების და ასევე „ჩუმი განგაშის“ ლილაკის გამოყენების სტატისტიკის წარმოება სქესის, ასაკის და რეგიონების/მუნიციპალიტეტების მიხედვით და მასზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;
- ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის საქმეებზე გაცემული შემაკავებელი ორდერების სტატისტიკის წარმოება მუნიციპალიტეტების მიხედვით და მასზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

ბიბლიოგრაფია

1. საქართველოს კონსტიტუცია, მ11(3) - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/30346?publication=36>
2. კონვენცია ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ (CEDAW) - [https://police.ge/files/IRD/Donorta%20koordinacia%20\(shesrulebuli%20proeqt-e-bi\)/cedaw.pdf](https://police.ge/files/IRD/Donorta%20koordinacia%20(shesrulebuli%20proeqt-e-bi)/cedaw.pdf)
3. ქალთა მიმართ ძალადობის წინააღმდეგ მუნიციპალური პოლიტიკა (ინგლისურ ენაზე) - <https://www.paho.org/hq/dmdocuments/2009/englishfactsheet3.pdf>
4. გენდერული ძალადობის აღმოფხვრისთვის მმართველობის და მსხვერპლზე ორიენტირებული მიდგომების გაძლიერება. (ინგლისურ ენაზე). გვ. 35-40 - <https://www.oecd.org/mcm/Strengthening%20governance%20and%20survivor-victim-centric%20approaches.pdf>
5. ოჯახში ძალადობაზე რეაგირების კარგი პრაქტიკა. შედარებითი ანალიზი (ინგლისურ ენაზე). 2019 წ., გვ. 11-39 - <https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/2019/05/Bosnia%20and%20Herzegovina%20domestic%20violence/Good%20practices-ENG-final-compressed.pdf>
6. კომენტარები კონვენციის დებულებებთან დაკავშირებით, ევროპის საბჭო, გვ. 35-40 - <https://Rm.Coe.Int/Geo-Istanbul-Convention-And-Explanatory-Report-A4/16808d24c5>
7. ევროპის საბჭოს კონვენცია „ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის შესახებ“ მ7(3), თავი III, მ15 - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3789678?publication=0>
8. კომენტარები კონვენციის დებულებებთან დაკავშირებით, ევროპის საბჭო, 2022, გვ. 49, 58 - <https://Rm.Coe.Int/Geo-Istanbul-Convention-And-Explanatory-Report-A4/16808d24c5>
9. მდგრადი განვითარების მიზნები - <https://sdgs.un.org/goals>
10. ევროპის საბჭოს GREVIO-ს ანგარიში საქართველოს მიერ სტამბოლის კონვენციის შესრულებაზე - <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/grevio-publishes-its-report-on-georgia?fbclid=IwAR0tAr7xz2vcJoBtYxt5o2kKJsVr0jS4oU1V4SmuzxC503g2ktvd6m-87jyY>
11. „გრევიოს“ შეფასების ანგარიში, გვ.10-11, 2022 - <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/grevio-publishes-its-report-on-georgia?fbclid=IwAR0tAr7xz2vcJoBtYxt5o2kKJsVr0jS4oU1V4SmuzxC503g2ktvd6m87jyY>
12. საქართველოს კანონი „ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ“, მ.7(6); მ.8(1); მ.8(2) - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/26422?publication=22>

13. საქართველოს კანონი „სოციალური მუშობის შესახებ“, მ.56(1,გ), მ56(1,ა), მ56(1,ბ) - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/4231958?publication=7>
14. საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 30 ივლისის დადგენილება №385 „საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს დებულების დამტკიცების შესახებ“, მ2(ე) - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/4279362?publication=5>
15. ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი, მ.16(4); - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2244429?publication=65>
16. საქართველოს კანონი „გენდერული თანასწორობის შესახებ“, მ.13(1); მ.13(1¹); მ.13(1²); მ.13(2); მ.12(1,2); მ.12(6) - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91624?publication=10>
17. საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 12 ივნისის დადგენილება №286 „გენდერული თანასწორობის, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე უწყებათაშორისი კომისიის შექმნისა და დებულების დამტკიცების შესახებ“, მ.4(ლ); - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3698004?publication=4>
18. საქართველოს მთავრობის 2022 წლის 26 ოქტომბრის №509 დადგენილება „ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლისა და მსხვერპლთა (დაზარალებულთა) დასაცავად 2022–2024 წლებში გასატარებელ ღონისძიებათა სამოქმედო გეგმის დამტკიცების თაობაზე“, მიზანი 1. - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5597108?publication=0&fbclid=IwAR1wAkW-NNcJTxc1rOHY-G6xXXmW3WbM4dr7R0OXrEtaYQ3rNynA38itGcQ>
19. საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 12 სექტემბრის №437 დადგენილება „ბავშვთა დაცვის მიმართვიანობის (რეფერირების) პროცედურების დამტკიცების თაობაზე“, (1,1) - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3394478?publication=3>
20. საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 21 თებერვლის დადგენილება №76 „ადრეული აღზრდისა და განათლების ან/და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულების მიერ ავტორიზაციის გავლის, აგრეთვე დაწესებულების ავტორიზაციის შეჩერებისა და შეწყვეტის დროებითი წესის დამტკიცების შესახებ“, (მ1. (1,2)) - <https://matsne.gov.ge/document/view/5727272?publication=0&fbclid=IwAR30hmMkJM6pD-Cj9FUNpNjZDs4JrgjQgfb3Vpij1TWcF31Qr5MJkRI8w70>
21. ქალაქ ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 22 მარტის № 37 დადგენილება „ქალაქ ზუგდიდის მუნიციპალური გენდერული თანასწორობის საბჭოს შექმნისა და მისი დებულების დამტკიცების შესახებ“ (1,1) - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/4110205?publication=1>

22. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის 2022-2025 წლების გენდერული თანასწორობის სტრატეგია
23. ბაღდათის მუნიციპალიტეტის ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უწყებათაშორისი კომისიის დებულება
24. ქობულეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2020 წლის 9 სექტემბრის №08 დადგენილება „ქობულეთის მუნიციპალიტეტის მერიის პირველადი სტრუქტურული ერთეულის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამსახურის დებულების დამტკიცების შესახებ“ (მ.7.1) - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/4990458?publication=0&fbclid=IwAR0puTj18BKW1WLOfmpP9dNAUOK6pcWuH5uhpUqrlotRUh3uR3U-13JrN-7Ls>
25. ქალთა ოთახი, განმარტება - <https://infokobuleti.wordpress.com/2016/11/12/%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%97%E1%83%90-%E1%83%9D%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%AE%E1%83%98-%E1%83%A3%E1%83%99%E1%83%95%E1%83%94-%E1%83%A5%E1%83%9D%E1%83%91%E1%83%A3%E1%83%9A/?fbclid=IwAR27kPrmkLQrElqfaQqEGCFKI4WhsFCv10WlhCHb5Act1J8PyYSE1-QJf9M>
26. მერის წარმომადგენლების საჭიროებების სწრაფი მოკვლევა სამიზნე მუნიციპალიტეტებში (სამტრედია, ვანი, თერჯოლა, ბაღდათი, ტყიბული, წალენჯიხა, ზუგდიდი, სენაკი, ქობულეთი, ჩოხატაური), გვ. 3, 2022 - <https://fsokhumi.ge/index.php/ka/publikacia/informatia-zaladobis-tsinaagmdeg/item/12359-2022-05-07-08-06-30>
27. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 28 დეკემბრის №44 დადგენილება ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ, კოდი 06 02 03 - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5674039?publication=2>
28. ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 27 დეკემბრის №31 დადგენილება ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის შესახებ, პროგრამის კოდი - 05 05
29. ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის ღონისძიებათა 2022-2023 წლების სამოქმედო გეგმა - <https://chokhatauri.gov.ge/wp-content/uploads/2023/05/gankarguleba-17-danarti.pdf?fbclid=IwAR3L7KKqINCDJ7WWh9E7JBYz68-EOgSQfz-TMP-MA5BBDVr6t33-dgGOLJsw>
30. სენაკის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2023 წლის 20 იანვარის №1 დადგენილება „სენაკის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ სენაკის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 23 დეკემბრის №13 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, კოდი 06 02 07 - <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/5697239?publication=0>

31. ბაღდათის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2023 წლის 27 იანვარის №1 დადგენილება „ბაღდათის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ ბაღდათის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 23 დეკემბრის №22 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის შესახებ, კოდი 06 03 - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5704233?publication=0>
32. ბაღდათის მუნიციპალიტეტის ა.ა.ი.პ. სკოლამდელი და სკოლისგარეშე დაწესებულებათა გაერთიანების დირექტორის ბრძანება №330 „ა.ა.ი.პ. სკოლამდელი და სკოლისგარეშე დაწესებულებათა გაერთიანების ორგანიზაციული საკითხების შესახებ“
33. ტყიბულის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 23 დეკემბრის №48 დადგენილება „ტყიბულის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის პროგრამული ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“, პროგრამული კოდი 06 04; ხელმისაწვდომია - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5657894?publication=3>
34. ვანის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2023 წლის 11 იანვარის №1 დადგენილება „ვანის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ ვანის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 22 დეკემბრის №27 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, კოდი 06 03 - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5690242?publication=0>
35. ქობულეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 27 დეკემბრის №28 დადგენილება „ქობულეთის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ადგილობრივი პროგრამული ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“, კოდი 01 02 05 - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5668042?publication=0>
36. თერჯოლის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2023 წლის 11 იანვრის №1 დადგენილება „თერჯოლის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ თერჯოლის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 20 დეკემბრის №27 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, კოდი 01 02 05 - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5689989?publication=0>
37. წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2023 წლის 24 თებერვლის №4 დადგენილება „წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 30 დეკემბრის №40 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე, კოდი 06 09, - <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5734261?publication=0>

ქალთა ფონდი „სოსუმი“

მონიტორინგის ანგარიშზე მუშაობდა
ქალთა ფონდი „სოსუმის“ თბილისის წარმომადგენლობა:

ნინო კორინთელი

ლიდა ჩიხლაძე

ეკატერინე გამახარია

მონაცემთა შეგროვებაზე მუშაობდნენ:

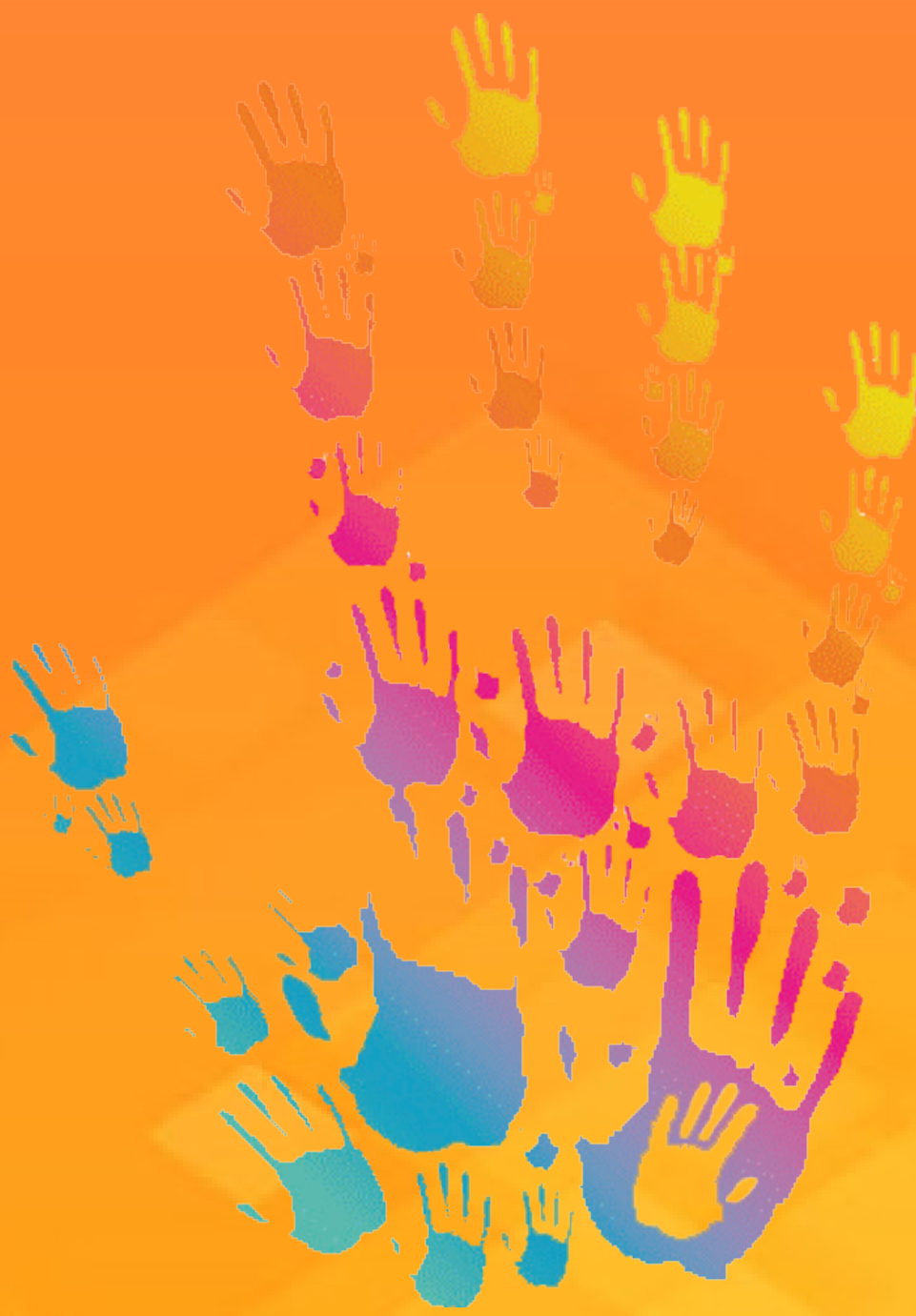
ქალთა ფონდი „სოსუმის“ ქუთაისის სათავო ოფისის

მონიტორინგის ჯგუფის წევრები:

ემა კამკია, გურანდა გვანცელაძე, თეა გოლეთიანი

რედაქტორი - **ლალი შენგელია**

დამკაბადონებელი - **ლია კოსტავა**

საკონსტაქტო ინფორმაცია:

ქ. ქუთაისი, მგალობლიშვილის ქ. 6
ქ. თბილისი, ა. მიცკევიჩის ქ. №29 ბ, საოფისე ფართი №2
womansukhumi@gmail.com;
fundsukhumiTbilisi@gmail.com
www.fsokhumi.ge
www.facebook.com/fsokhumi